1980

flacăra almanah

LA MULȚI ANI! 1980

IANUARIE

L		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
J	3	10	17	24	31
V	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	
D	6	13	20	27	

FEBRUARIE

L		4	11	18	25
M		5	12	19	26
M		6	13	20	27
J		7	14	21	28
V	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	
D	3	10	17	24	

MARTIE

L		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

APRILIE

L		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
J	3	10	17	24	
V	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	
D	6	13	20	27	

MAI

L		5	12	19	26
M		6	13	20	27
M		7	14	21	28
J	1	8	15	22	29
V	2	9	16	23	30
S	3	10	17	24	31
D	4	11	18	25	

IUNIE

L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22	29	

IULIE

L		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
J	3	10	17	24	31
V	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	
D	6	13	20	27	

AUGUST

L		4	11	18	25
M		5	12	19	26
M		6	13	20	27
J		7	14	21	28
V	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	30
D	3	10	17	24	31

SEPTEMBRIE

L	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
M	3	10	17	24	
J	4	11	18	25	
V	5	12	19	26	
S	6	13	20	27	
D	7	14	21	28	

OCTOMBRIE

L		6	13	20	27
M		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29
J	2	9	16	23	30
V	3	10	17	24	31
S	4	11	18	25	
D	5	12	19	26	

NOIEMBRIE

L		3	10	17	24
M		4	11	18	25
M		5	12	19	26
J		6	13	20	27
V		7	14	21	28
S	1	8	15	22	29
D	2	9	16	23	30

DECEMBRIE

L	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
M	3	10	17	24	31
J	4	11	18	25	
V	5	12	19	26	
S	6	13	20	27	
D	7	14	21	28	

Almanahul revistelor „FLACĂRA“ şi „REBUS“ 1980

MARELE FORUM AL PARTIDULUI, MARELE FORUM AL NAȚIUNII

a decis viitorul de forță,

de lumină și adevăr

al României socialiste

CONGRESUL AL XII-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Intr-una din cele mai inalte ore ale României socialiste, partidul, poporul au reales, printr-o unanimă hotărîre, in suprema funcție de secretar general al Partidului Comunist Român pe omul cel mai necesar al istoriei noastre contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu

CONGRESUL AL XII-LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Raportul Comitetului Central: gîndirea colectivă a partidului, înțelepciunea unui întreg popor, înmănuncheate într-un document de însemnătate istorică, elaborat cu contribuția esențială și sub veghea atentă a cîrmaciului destinelor noastre

Eveniment de uriașă importanță în viața partidului, a națiunii noastre socialiste – unul din acele momente-cheie ale istoriei, hotărîtoare pentru destinele unui neam, pentru rolul și opera lui în timp – Congresul al XII-lea al P.C.R. și-a desfășurat lucrările sub semnul strălucitelor izbînzi constructive ale anilor ce s-au scurs de la Congresul al XI-lea, sub semnul marilor, înălțătoarelor perspective ce se deschid în fața poporului nostru în acest ceas istoric al devenirii sale.

Am trăit, în sala Congresului, sentimentul că țara însăși, întreaga suflare a României, participă, cu înaltă ardență și matură răspundere, la marele sfat al comuniștilor dedicat problemelor cruciale ale prezentului și viitorului nostru. Am trăit, în sala Congresului, mai pregnant ca oricînd, sentimentul dătător de însuflețire și de mîndrie al sudurii depline a colectivității noastre umane cu forța politică ce-i conduce destinele, cu omul care, în fruntea acestei magnifice forțe, se dăruiește, de un deceniu și jumătate, partidului, țării, socialismului, păcii. Sînt rare, în istoria popoarelor, asemenea momente de deplină coincidență, de fericită conjuncție între interesele, nevoile, idealurile unei societăți și forma de organizare politică în care se află ea, într-un anume stadiu istoric. În istoria noastră mai veche, astfel de clipe au existat, dar numai în momentele de gravă primejdie, cînd existența însăși a societății era pusă în joc, cînd **țara** devenea cuvîntul magic, unificator. Din clipa cînd primejdiile se retrăgeau sau erau înfrînte, țara își destrăma înțelesul, și chiar ființa, în realități și structuri osebite, care cu greu se mai puteau concilia. Nici o orînduire socială n-a fost în stare să asigure ca factor de permanență unitatea de interes, simțire, ideal a membrilor săi, nici o orînduire n-a fost în stare să transforme unitatea întîmplător realizată între comunitatea socială și forța politică diriguitoare într-un element motor al dezvoltării progresului și civilizației. Acest țel și l-a propus socialismul. Acest țel, în anii socialismului, și cu deosebire în cei din urmă, al căror focar de idee și faptă a fost Congresul al XI-lea al partidului, a devenit faptă vie.

„Nimic nu a căzut din cer". Totul a însemnat efort, dăruire, entuziasta mobilizare a energiilor naționale, credință în viitorul socialist al patriei

Ca întotdeauna la marile forumuri ale comuniștilor – și, în chip special, în ultimul deceniu și jumătate, epoca afirmării plenare a socialismului românesc, inaugurată de Congresul al IX-lea – pe agenda de lucru a celui de-al XII-lea Congres s-au înscris acele probleme vitale, decisive pentru activitatea partidului, pentru civilizația națiunii, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru înaintarea României spre comunism, probleme pe care documentele programatice dezbătute și aprobate de delegații comuniștilor, de toți comuniștii patriei, de întregul popor le-au transformat în veritabile opere ale gîndirii și înțelepciunii naționale. Elaborate, ca și întreaga politică a partidului, cu contribuția esențială și sub veghea atentă a secretarului general, documentele aprobate oglindesc cu pregnanță, forță și claritate – după cum au subliniat, la înalta tribună, toți vorbitorii – trăsăturile atît de caracteristice ale gîndirii cîrmaciului destinelor noastre: fundamentarea științifică a ideilor, realismul, puterea de prospecție, înalta capacitate a sesizării noului, spiritul revoluționar, profundul umanism, fierbintea identificare cu nevoile și cu aspirațiile națiunii, trăite și înțelese în însăși esența lor. Ni s-a pus astfel în mînă, prin aceste documente care îmbrățișează și luminează întreaga problematică a înaintării noastre spre viitor, o carte de căpătîi, un îndreptar peste ani de o inestimabilă eficacitate dînd visurilor noastre de civilizație și progres cea mai lungă bătaie, dînd eforturilor pe care le facem siguranța deplinei rodiri întru folosul României și al românilor.

Ca întotdeauna în momentele mari, de covîrșitoare însemnătate în viața partidului și a țării, partidul și țara l-au ascultat, în prima zi a Congresului, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu. Raportul Comitetului Central, prezentat de secretarul general al partidului – înalt, magistral model de abordare creatoare a problemelor de esență ale dezvoltării civilizației românești, a problemelor cruciale care confruntă lumea contemporană, a politicii interne și externe a partidului și statului nostru – s-a constituit, ca întotdeauna, într-un docu-

ment de însemnătate istorică, într-un sistem de idei, de orientări și de directive de o nepreţuită valoare teoretică și practică, într-un veritabil tezaur al noului, într-un generator de energie naţională care, în timp, se va ridica la prestigiul unui simbol. De la tribuna înaltului forum, prin vocea cea mai autorizată a partidului, a poporului, s-au rostit astfel, cu pasiune și cu luciditate, cu profundă întemeiere științifică, cu ardentă vibrație patriotică, cu simț critic și cu amplă cuprindere vizionară, acele adevăruri fundamentale prin care o țară, o națiune își pot înțelege în adîncime și împlini în major menirea istorică, își pot transpune în fapte de preţ aspiraţiile de progres, de independenţă, de demnitate, își pot aduce contribuţia la concordie și la pace, la edificarea unei lumi mai bune și mai drepte. Am trăit, din nou, la cea mai înaltă intensitate, ascultînd strălucitul cuvînt al omului care ne întruchipează speranţele, adevărul, devenit parte inseparabilă și esenţială a ființei noastre, că prezentul și viitorul nostru, al patriei, al copiilor noștri, se află în cele mai bune mîini. Fiindcă avem un partid care, pentru prima oară în istoria noastră, a înţeles pe deplin ce sîntem și cine sîntem. Fiindcă avem un partid care, pentru prima oară în istoria noastră — și cu deosebire în acești ultimi ani, străluminaţi de Congresele IX, X și XI — și-a făcut din cauza poporului cauza sa sfîntă și neabătută. Fiindcă avem un conducător care, cu dragostea sa pentru ţară, cu fermitatea sa revoluţionară, cu omenia sa, cu extraordinara sa putere de lucru, cu iniţiativa și inteligenţa sa veșnic treze, cu excepţionala sa clarviziune, întărește, prin girul său personal, drumul de glorie și lumină al patriei, simbolizîndu-l prin numele său : Nicolae Ceaușescu.

Am trăit, ascultînd Raportul prezentat de secretarul general al partidului, de președintele Republicii, un moment deopotrivă sărbătoresc, de bilanţ al victoriilor, de sinteză istorică, de mîndrie pentru marile noastre înfăptuiri, dar și de lucru, de încordare a minţilor și a braţelor pentru eforturile ce ne așteaptă, de reevaluare atentă, cuprinzătoare a tuturor resurselor creatoare cu care ne-am angajat și ne angajăm în dialogul nostru cu lumea și timpul. Am trăit, ascultînd Raportul prezentat de secretarul general al partidului, certitudinea, întemeiată pe înseși faptele vieţii, că ţara, azi, mai mult ca oricînd, este aptă să răspundă din plin nădejdilor care scînteiază pe chipul ei. E o certitudine pe care ne-o dă însăși condiţia fizică a acestei ţări, care a intrat în ultimul deceniu și jumătate, în era performanţelor. Am învăţat lumea, în acești ani, să nu se mai mire de noi, mai exact spus am obișnuit-o să pună, după fiecare succes al nostru, semnul de exclamare, și nu pe acela de întrebare, ca altădată. Și mai precis definit, „miracolul românesc" e înţeles azi pretutindeni ca o facultate inepuizabilă a surprizelor, egală cu însăși capacitatea de talent și de geniu a poporului român. Avem mîndria de a fi autori de surprize în planul creaţiei, al științei și tehnicii, al dinamismului economic, avem mîndria de a fi, așa cum se sublinia în Raport, una din puţinele ţări ale lumii cu o fermă constanţă a dezvoltării accelerate, avem mîndria de a fi autori de surprize nu doar prin cuprinderea, ci și prin intensitatea și calitatea demersului nostru material și spiritual și sîntem, în egală măsură, pregătiţi să facem faţă oricăror surprize, care, de orice natură ar fi, nu ne pot deturna de la drumul nostru. Am străbătut, altfel spus, în acești ultimi ani, etapa cea mai înaltă, culmea cea mai înaltă de muncă și de creaţie din panorama construcţiei socialiste în România, dar și o etapă de încordare, cînd, în planul muncii noastre, s-au interferat, așa cum reliefează Raportul, și accidente neprevăzute, surprize ţinînd de legile oarbe ale naturii — cutremur, secete — care ar fi putut întîrzia întîlnirea noastră cu strălucitul bilanţ de azi. N-au întîrziat-o, fiindcă noi, românii, știm să muncim, știm să ne batem cu greutăţile, știm, cînd partidul ne-o cere, să fim capabili de eforturi excepţionale, să-i dăm ţării toată energia, toată munca, toată dăruirea de care sîntem în stare, cu conștiinţa că nimic nu trebuie să întîrzie atingerea ţelurilor pe care ni le-am propus și cu conștiinţa că numai prin noi, prin munca noastră, putem atinge aceste ţeluri.

România de mîine : o ţară mai aptă ca niciodată să răspundă din plin nădejdilor de mai bine care scînteiază pe chipul ei

„Marile realizări obţinute în anii socialismului în dezvoltarea forţei economice a ţării — arăta în Raport tovarășul Nicolae Ceaușescu — sînt rodul activităţii neobosite, pline de abnegaţie a clasei muncitoare, ţărănimii și intelectualităţii, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naţionalitate, al eforturilor considerabile, materiale și umane, ale întregului popor pentru ridicarea economico-socială a patriei Nimic nu am primit din afară în mod

gratuit, nimic nu a căzut din cer! Stadiul la care am ajuns este expresia muncii eroice a poporului nostru, a hotărîrii și încrederii cu care toți oamenii muncii urmează și înfăptuiesc neabătut politica partidului, a tăriei și forței socialismului, a capacității noii orînduiri de a asigura întregii națiuni un înalt nivel de civilizație materială și spirituală".

Nu ne-a căzut nimic din cer, nu ni s-a dat nimic gratuit, ba, dimpotrivă, a trebuit să recuperăm, printr-un plus de eforturi eroice, ceea ce, într-o epocă nu prea îndepărtată, ni s-a luat. Și totuși, azi, propunem lumii o noțiune proprie, dinamică și fertilă despre ritm, despre dezvoltare, despre civilizație, despre bunăstare, despre fructificarea darurilor pămîntului și a energiilor oamenilor pe o spirală mereu suitoare. Cincinalul pe care-l străbatem va însemna, în anul care-l încheie, o Românie de 53 de ori mai puternică, mai dezvoltată industrial decît în anul 1938, o Românie în care, de pe acum, industria participă cu 60 la sută la formarea venitului național și cu peste 75 la sută la acoperirea cerințelor de mașini și de utilaje ale economiei naționale. Cincinalul pe care-l străbatem va însemna o agricultură a cărei producție globală va depăși cu peste 30 la sută nivelul cincinalului precedent, va însemna realizarea unui program de investiții de circa 970 miliarde lei (echivalînd volumul total al investițiilor din trei cincinale anterioare !), va însemna unități industriale republicane în 700 de localități ale României, va însemna 900 000 de apartamente, va însemna, pe temelia teafără a unei creații materiale de anvergură și de înaltă eficiență, o creștere a venitului național cu 64 la sută, devansînd dinamica produsului social. Cincinalul pe care-l străbatem va însemna, prin întruparea în faptă a acestor impresionante cifre, cu scadență în anul în care pășim, că nu vom avea deajunsă inimă să-i dăm omenirii noastre truditoare, muncitorilor, țăranilor, cărturarilor, cită inimă au pus, pun și vor pune în aceste isprăvi. Dar fiecare ținem un creion în mînă și toți știm să facem socoteli. Le face toată țara. Fiindcă cine muncește trebuie să știe pe ce se bizuie, ce va însemna munca lui. Cînd vom alinia, la sfîrșitul cincinalului, bilanțul sarcinilor Congresului al XI-lea cu bilanțul realizărilor, vom vedea că, oricît de greu au atîrnat pe umerii țării sarcinile, darul de eroism, de cuceriri și victorii al oamenilor noștri va atîrna și mai greu.

Partidul Comunist Român : centrul vital al națiunii, stegarul progresului, al democrației, al independenței și demnității, al bunăstării

La 5 ani de la Congresul al XI-lea, la 5 ani de la adoptarea Programului partidului, nimeni, oricine ar fi și oriunde ar fi, nu poate spune că punctele prevăzute pentru prima etapă a măreţului program n-au fost împlinite. Toate previziunile s-au întrupat în realitate, realizîndu-se, la principalii indicatori, depășiri importante, creîndu-se astfel condițiile ca România, depășind starea de țară în curs de dezvoltare, să poată trece, în cincinalul 1981–1985, în rîndul țărilor socialiste cu dezvoltare medie, deci în rîndul civilizațiilor avansate ale planetei, în rîndul forțelor mari, al umanității mari, pe care te poți bizui.

Atingerea unei astfel de cote a urcușului nostru va cere, desigur, efort, iar efortul, se știe, e mai intens, e mai aspru cu fiece pas, cu fiece altitudine cucerită, prin acea lege a fizicii prin care kilogramul, la o anumită înălțime, devine tonă, prin care tona devine megatonă, pe măsură ce te apropii de pisc, de strălucirea de astru a punctului ideal spre care tinzi. Ne trebuie, deci, puteri de rachetă, ca să înfringem o mai veche gravitație istorică, gravitația întîrzierii, ca să punem cît mai sus niște cărămizi, ca să impunem cît mai sus niște idei. Ne trebuie, pentru aceasta, pe lîngă efort, știința de a articula, sincroniza și fructifica eforturile, astfel ca nici o picătură de energie să nu se piardă, ne trebuie, pe lîngă această știință, înțelegerea clară, calificată, dinamică a obiectivului fundamental al viitorului plan cincinal, obiectiv ce înseamnă, așa cum se arată în Raport, **„continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale"**. Ne trebuie înțelegerea clară, calificată, dinamică a liniilor directoare ale dezvoltării economico-sociale în anii ce vin, limpede formulate, strălucit susținute, temeinic argumentate în magistralul Raport prezentat Congresului.

Aceste linii directoare, linii-forță, ne conduc spre o Românie care, în cincinalul ce va

urma, va cunoaște un ritm de creștere industrială de 10 la sută la producția netă, de 9 la sută la producția globală, de 7–7,5 la sută la productivitatea muncii industriale, un spor de producție a agriculturii cu 24,5–27,5 peste nivelul actualului cincinal, un ritm de creștere a volumului comerțului exterior de 8,5–9,5 la sută anual. Aceste linii directoare, linii-forță, ne conduc spre o Românie care, în cincinalul 1981–1985, va realiza un volum de investiții de 1 300–1 350 miliarde lei, superior întregului volum efectuat în perioada 1951–1975. Aceste linii directoare, linii-forță, ne conduc spre o Românie care se va îmbogăți cu peste 1 200 de noi capacități industriale, va generaliza săptămîna de lucru de 44 de ore, va mări cu 16–18 la sută retribuția medie reală, va mări pensiile și alocațiile de stat pentru copii, va construi încă 1 100 000 de apartamente, va transforma în orașe 140 de localități rurale, va avea 200 000 de studenți, va avea o populație ocupată de 11,4 milioane de persoane (la un total al locuitorilor de 23,4–23,7 milioane), din care peste 78 la sută va lucra în industrie și în domeniile neagricole. Va fi o României în care, cu o forță mai mare ca niciodată, elanul poporului, însuflețit și călăuzit de partid, va izbucni în lumină într-o eflorescență de noi și mărețe priveliști, de monumentale cetăți ale noului, însemnînd, printre altele, hidrocentralele Porțile de Fier II și Turnu Măgurele-Nicopole, prima centrală atomo-electrică de 660 MW, marile instalații petroliere din Marea Neagră, canalul Dunăre-Marea Neagră, inaugurarea construcției canalului București-Dunăre, noul port Constanța-Sud – Agigea, o sporire de 2,2–2,5 ori a traficului maritim, o sporire cu 30 la sută a transportului aerian, primii 35 de kilometri ai metroului bucureștean. Va fi o Românie în care, în consens cu caracteristicile și cu comandamentele unui stat industrial modern, aflat în continuă expansiune a forței sale și organizat pe principii calitative și intensive, se va continua și amplifica procesul de restructurare a industriei, prin afirmarea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată (construcția de mașini, de exemplu, va continua să fie ramura cu cea mai dinamică dezvoltare, sporind într-un ritm de aproape 12 la sută anual, industriile electronică și electrotehnică vor înregistra creșteri de 13 la sută anual, industria chimică va cunoaște un ritm anual de 10 la sută), dar și prin relansarea acelor ramuri aflate în corespondență directă cu bunăstarea poporului (precum industriile ușoară și alimentară, prevăzute să crească în ritmuri de 8 și de peste 8 la sută anual, precum agricultura, căreia i se vor aloca investiții de circa 155 miliarde lei, superioare prevederilor inițiale din Directive). Va fi o Românie în care, pe fiecare locuitor, încărcătura de forță, de progres, de bunăstare, de civilizație, de bucurie a roadelor, va însemna mijloace fixe în valoare de 120 000 lei, va însemna o producție globală de cel puțin 70 000 lei, va însemna aproape o tonă de oțel, peste o tonă de cereale, o durată medie a vieții de 71 de ani, o suprafață medie locuibilă în mediu urban de 10,6 mp, 68–72 kg carne, 190–200 kg. legume, 36 mp țesături (inclusiv confecții), 4,1 perechi de încălțăminte. Va fi o Românie în care cheltuielile finanțate din bugetul de stat, precum și din venitul întreprinderilor, ale organizațiilor cooperatiste și obștești, destinate dezvoltării învățămîntului, ocrotirii sănătății, asistenței sociale, culturii și sportului vor crește, în 1985, cu circa 37 la sută, adică 14 200 lei pentru fiecare familie. Va fi o Românie care, în deceniul 1981–1990, va asigura, prin creșterea de peste 2 ori a venitului național, un nivel pe locuitor de 47–50 mii lei.

Avem, pentru atingerea acestor ambițioase cote, posibilități, forțe și șanse mai mari, mai puternice ca niciodată, rezidînd în înseși succesele pe care le-am cucerit, în masiva bază materială și tehnică, în experiența de muncă și de construcție, rezidînd, în aceeași măsură, în avantajele unui timp deschis, prielnic omului, prielnic democrației reale, prielnic afirmării libere a valorilor, exprimării libere a opiniilor, prielnic hărniciei și cinstei, prielnic regenerării și înnobilării continue a relațiilor sociale, prin întronarea legalității, a eticii și a echității socialiste, a disciplinei muncitorești cu iradiere egală pentru toți membrii societății, indiferent de funcții, prin neascunderea adevărurilor, oricît de crude pot fi acestea, prin promovarea criticii și autocriticii, prin dezvăluirea fermă și sancționarea promptă a lipsurilor și a erorilor. Marile schimbări petrecute în structura socială a țării în acești ultimi ani, perfecționarea activității statului, promovarea largă a formelor colective de conducere, a democrației socialiste în toate sferele de activitate, întărirea autoconducerii muncitorești, justa rezolvare a problemei naționale – una din cele mai mari cuceriri ale socialis-

mului – un întreg complex de măsuri politico-sociale, derivînd din Programul partidului și amplificate prin acțiunea, prin inițiativa secretarului general, sînt, lîngă marile succese ale economiei, tot atîtea pietre de temelie la înălțarea edificiului viitorului.

Avem, mai presus de toate, pentru atingerea cotelor viitorului, șansa unui partid puternic, unit, veritabil centru vital al națiunii, a cărui capacitate de a-și asuma și exercita misiunea de forță conducătoare a progresului național a fost probată cu strălucire, al cărui rol în conducerea vastei opere de transformare revoluționară a societății românești a crescut și va crește în continuare, spre binele țării, spre fericirea poporului. Avem un partid care, în acești ani ai căror pisc de largă iradiere istorică a fost Congresul al XI-lea, a înlăturat, din inițiativa secretarului general, orice manifestare de dogmatism, de osificare sau închistare din gîndirea sa colectivă, amplificîndu-și propria sa democrație, ca sursă și ca model pentru democratizarea continuă a societății românești în ansamblul ei. În vederea perfecționării continue a democrației noastre socialiste au fost adoptate, din inițiativa secretarului general, o serie de măsuri pentru sporirea rolului sindicatelor în viața țării, pentru promovarea femeilor în toate sferele activității sociale, în munci de răspundere la toate nivelurile, pentru întărirea activității organizației revoluționare a tineretului, a celorlalte organizații obștești, a uniunilor cooperatiste, a uniunilor de creație, a asociațiilor profesionale și sportive și, recent, pentru creșterea rolului Frontului Unității Socialiste în unirea forțelor națiunii, prin crearea organizațiilor proprii, care să dea posibilitatea maselor largi să participe în mod nemijlocit la dezbaterea și stabilirea deciziilor ce privesc prezentul și viitorul patriei. În același timp – așa cum Raportul prezentat Congresului subliniază cu un accent major – trebuie avut mereu în vedere că procesul de perfecționare a activității sociale, ridicarea continuă a calității vieții sînt strîns legate de dezvoltarea conștiinței tuturor membrilor societății, de formarea omului nou, cu o plămadă umană nouă, profund revoluționară, profund patriotică, profund angajată în edificarea civilizației viitorului. Învățămîntul de partid, învățămîntul politic de masă (la care participă peste 6 200 000 membri de partid, ai organizațiilor sindicale, de tineret și femei, alte categorii de oameni ai muncii), Festivalul național „Cîntarea României" (la a cărui ultimă ediție s-au întrecut peste 120 000 de formații cultural-artistice și aproape 2 milioane și jumătate de artiști și creatori), un întreg evantai de mijloace și forme politico-educative, în al căror nucleu se situează, iradiant, educația prin muncă, „uriașul laborator în **care se plămădesc personalitățile cu adevărat proeminente**", se cere, în continuare, dezvoltat și dinamizat, ridicat pe o nouă treaptă calitativă, curățat de șabloane și de clișee, deschis mai larg, mai viu, mai eficient și mai cald spre om, spre conștiința lui.

Trăim într-o lume al cărei ritm trece și prin noi, a cărei respirație o propulsăm adesea, prin aportul nostru la pace, la echilibru, la concordie, la colaborare

Am trăit, ascultînd Raportul secretarului general al partidului, mîndria – una din cele mai mari mîndrii ale ființei noastre – că locul nostru, al României și al românilor, a căpătat, pe harta spirituală a lumii, o nouă, o inedită dimensiune, impusă, deopotrivă, de succesele noastre pe toate planurile, de politica noastră internă, de participarea tot mai activă la diviziunea internațională a muncii, ca și de dialogul pe care-l purtăm cu lumea, de implicarea noastră, majoră și responsabilă, în însuși miezul de foc al vieții politice mondiale. Nu o intenție deliberată de a ne ilustra, ci ideile și idealurile care dau sens existenței noastre, ne-au implicat, într-adevăr, în acești ani, ca pe o prezență marcantă în viața lumii, într-o lume al cărei ritm trece și prin noi, a cărei respirație o propulsăm adesea. Nu hazardul, ci logica istoriei, legitățile ei, ne-au făcut să fim tot mai prezenți în viața lumii, în conștiința contemporană, ca popor care ne-am făcut din cauza prieteniei și păcii, a securității și a colaborării, a independenței și suveranității statelor, a democratizării relațiilor internaționale, principiile-cheie, cheia de boltă a politicii noastre externe. O politică activă, consecventă de dezvoltare a relațiilor de prietenie și colaborare cu țările socialiste, cu statele în curs de dezvoltare și nealiniate, de intensificare a conlucrării cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială, o politică al cărei obiectiv de cea mai mare însemnătate este înfăptuirea securității și păcii în Europa, o politică ce se pronunță constant pentru

soluționarea problemelor litigioase numai pe calea tratativelor, care subliniază necesitatea dezarmării, și în primul rînd a celei nucleare, ca pe un imperativ de importanță vitală pentru progresul și existența umanității, care militează susținut pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice, pentru întărirea rolului O.N.U., pentru participarea, în condiții de deplină egalitate, a tuturor țărilor la rezolvarea problemelor ce confruntă lumea contemporană. O politică de continuă întărire a colaborării și solidarității Partidului Comunist Român cu toate partidele comuniste, cu partidele socialiste și democratice, cu mișcările de eliberare, cu forțele antiimperialiste de pretutindeni, în lupta pentru progres social, pentru pace în lume. Principii reafirmate, la tribuna înaltului forum, de omul în care nu numai noi, ci opinia publică mondială, personalități politice de primă mărime și milioane de oameni de pretutindeni văd un strălucit exponent al aspirațiilor popoarelor, de omul al cărui demers pe agitata arenă a vieții planetei, în confruntarea deseori detonantă de interese aparținînd unor state sau grupuri de state, aduce acel echilibru, acel apel la rațiune, la echitate, acele soluții care să poată răspunde dorinței națiunilor de a edifica, pentru urmași, o lume nouă, mai bună, mai dreaptă. Sînt inițiative și acțiuni care, prin interesul pe care l-au suscitat și îl suscită, prin ecoul lor larg, adunat din toate colțurile pămîntului, împlinesc un prestigiu – purtînd numele Ceaușescu – ale cărui nobile străluciri, astăzi de aură planetară, se răsfrîng asupra noastră, a tuturor oamenilor acestei țări, umplîndu-ne sufletele de mîndrie, de marea mîndrie de a-i fi contemporani. Cînd constați că întreaga evoluție a vieții politice mondiale, că procesele, fenomenele și tendințele noi ce se manifestă în lume confirmă plenar realismul, justețea, temeinicia aprecierilor partidului tău, ale secretarului său general, nu poți să nu fii mîndru. Cînd constați, în același timp, că ideile tale, ideile care dau sens existenței tale, își croiesc drum în lume și biruie, nu poți, din nou, să nu fii mîndru. Ele biruie fiindcă sînt raționale și drepte, ele biruie fiindcă sînt curajos răspicate și urmate, în primul rînd, de noi. Însăși ampla participare internațională la marele forum al comuniștilor români (154 de delegați din 102 țări), vibrantele mesaje de prietenie și solidaritate sosite de pe toate meridianele (de la 165 partide revoluționare, democratice și mișcări de eliberare națională) vorbesc despre privirile pe care, mai mult ca oricînd, lumea de azi le-a deschis spre noi, priviri sub care stau respect, prețuire, admirație.

Cu o deosebită forță, adînc răscolitoare de inimi, au răsunat, sub cupola Congresului, cuvintele președintelui României, adresate conștiinței contemporane :

„Ca țară socialistă, care-și întemeiază întreaga politică pe idealurile păcii și progresului, România va milita în modul cel mai ferm, și în viitor, pentru făurirea unei lumi fără arme și fără războaie, a unei lumi a securității și colaborării pe întreaga planetă ! Adresăm, de la tribuna Congresului, tuturor popoarelor lumii, parlamentelor și guvernelor statelor, partidelor politice, forțelor democratice de pretutindeni, opiniei publice mondiale chemarea de a acționa ferm și neobosit pentru trecerea la înfăptuirea dezideratului suprem al omenirii – dezarmarea ! Să facem totul pentru ca uriașele resurse materiale și umane ce se irosesc astăzi pentru înarmări, pentru crearea de mijloace de distrugere în masă și pentru război să fie puse numai și numai în slujba păcii și bunăstării popoarelor, a independenței și fericirii lor."

Intregul popor – strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cărora le-a dăruit deplina încredere, cărora le va închina, și pe mai departe, tot ce are mai bun

Am trăit, în sala Congresului, ascultînd luările de cuvînt ale participanților, sentimentul că întregul partid, întregul popor, toți cei ce trăiesc și muncesc în această țară, bărbați și femei, tineri și vîrstnici, români, maghiari, germani sau de alte naționalități, constituiți în marele bloc de granit care e națiunea noastră socialistă, sînt un singur om, sînt, de fapt, un popor care a devenit o singură ființă cu creația și cu munca sa, închinate solarei civilizații a viitorului. Prin cuvîntul lor, prin abordarea deschisă, matură, responsabilă a problemelor, a ideilor, a sarcinilor de însemnătate istorică desprinse din Raportul secretarului general, din celelalte documente ale Congresului, prin angajamentele asumate, vădind pregnant înțelepciunea cumpănirii comuniste și ferma încredințare în triumful noii etape istorice ce se deschide în fața țării, cei 1 090 de vorbitori din plenul și din cele 15 secțiuni ale Congresului – reprezentanții celor aproape 3 milioa-

ne de membri ai partidului, ai celor 22 de milioane de locuitori ai acestui pămînt, — ne-au dat imaginea democrației noastre socialiste, în al cărei nucleu se află democrația muncitorească, ne-au dat imaginea spiritului deschis, creator, dinamic, critic, autocritic, instaurat în partid de conducerea sa, de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Fie că a fost vorba de problemele lărgirii bazei proprii de materii prime și energie, de noile restructurări și direcții de acțiune în dezvoltarea industriei, în înfăptuirea unei revoluții agrare care să dinamizeze progresul ramurii, fie că a fost vorba de progresul economic abordat în corelație cu condițiile crizei energetice, de criteriile noi, ale valorificării producției pe locuitor, în aplicarea sistemului de armonică distribuție a forțelor de producție în spațiul țării, de însemnătatea științei ca factor general al înaintării în toate domeniile, de activitatea politico-educativă consacrată formării omului nou, de problemele creației literar-artistice, ale învățămîntului, de politica externă a partidului și a statului — toate intervențiile au reflectat, marcat cu putere, spiritul nou, de realism și luciditate, de gîndire științifică și îndrăzneală vizionară, de înalt nivel politico-ideologic, de luptă împotriva imobilismului, de perpetuă deschidere către nou, pe care marele fiu al partidului, secretarul său general, l-a introdus în practica vieții partidului, ca pe o condiție sine qua non a dezvoltării patriei.

Și toate intervențiile, într-o unanimitate emoționantă, oglindind unanima voință a comuniștilor, a întregului nostru popor, racordat cu toate bătăile inimii la sala Congresului, au susținut — ridicînd în picioare sala, declanșînd furtuna uralelor și scandarea fierbinte a numelui cel mai drag dintre numele românești — propunerea ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales în înalta funcție de secretar general, ca pe o recunoaștere a strălucitelor sale merite, ca pe o chezășie că viitorul țării va fi plin de lumină, de omenie și adevăr.

Cine a asistat la clipa cînd s-a vestit că votul delegaților, reprezentînd mandatul încredințat de toți comuniștii, de tot poporul român, l-a redesemnat în unanimitate, în fruntea partidului, pe omul care a dus partidul și țara la glorie, va păstra pentru toată viața, în inimă, această clipă, ca pe una de neuitat, ca pe una în care palpitul timpului, dintr-odată, a devenit altceva, a devenit istorie.

Omul din fruntea partidului și a țării, marele ctitor al României moderne, marele om de omenie, marele promotor al colaborării universale, alături de tovarășa Elena Ceaușescu, neobosita, eminenta sa tovarășă de viață, de luptă și muncă, de viață dăruită socialismului, de luptă și muncă dăruite României, științei și păcii, alături de ceilalți conducători de partid și de stat, ni s-a părut a reprezenta, în acea clipă devenită istorie, însuși simbolul istoriei românești, ajunsă la ceasul cel mai de sus, cel mai măreț.

I-am ascultat mulțumirile adresate delegaților, tuturor comuniștilor, tuturor oamenilor din România, pentru marea încredere ce i-a fost acordată, și pe care cu știuta sa modestie a transferat-o partidului, a cărui înaltă creație este. I-am ascultat cu emoție legămîntul solemn rostit, în numele Comitetului Central, în fața partidului, a națiunii și a istoriei, legămîntul de a nu precupeți nici un efort pentru slujirea socialismului, a patriei, a poporului. L-am ascultat reafirmînd marea, nobila, indeturnabila sa credință în **socialismul de omenie**, căruia el, comunistul de omenie, s-a legat să-i fie și de azi înainte nestrămutat slujitor, promotor și apărător, punînd mai departe omul în centrul întregii politici, luptînd pentru om, pentru demnitatea și împlinirea sa, pentru maxima înflorire a virtuților sale, pentru maxima sa elevare spirituală și de conștiință, într-o Românie liberă și independentă, unită, harnică și prosperă. I-am ascultat cu atenție, în răsuflarea oprită a sălii, dornică să nu scape nici un cuvînt, vibrantul apel la muncă neobosită, la pasiune și abnegație, la unirea tuturor forțelor pentru neabătuta înfăptuire a documentelor programatice ale Congresului, pentru triumful noii etape deschise de Programul partidului în fața țării. Și am ascultat, în clipele care au urmat, răspunsul comuniștilor români, răspunsul țării.

Un răspuns pe măsura acestui înalt, însuflețitor apel.

Un răspuns pe măsura unui popor eroic, al unui popor care, pătrunzîndu-se cu mintea, cu inima, cu conștiința de înaltele și înălțătoarele țeluri ce dau sens și lumină demersului lui creator în timp, desprinse din istoricul Raport, din documentele programatice, din Rezoluția Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, este azi, mai mult ca oricînd, strîns unit în jurul partidului, al secretarului general, cărora le-a dăruit deplina dragoste, deplina încredere, cărora le va dărui, și pe mai departe, tot ce are mai bun.

ILIE PURCARU ■

Inscripție la o fotografie

Toamna bătea din aripile ei aurii la mijlocul lui septembrie deasupra dealurilor cotropite fericit de oștirea de aramă a porumburilor bogat roditoare, înscriind lumea Scorniceștilor în sărbătoarea istoriei cu care vremea însemnase vrednic, într-un zapis vechi, o vatră de suflet românesc.

În pridvorul casei, doi oameni tineri de tinerețea țării, și casa ca un pahar, cum zice țăranul, curat românească și pridvorul ca un chivot de suflet românesc și ei senini de seninul țării și în ochii lor iubirea ca o lumină a adevărului despre destinul unui popor întreg ieșit, ca ei înșiși, în pridvorul mai binelui. Casa ca un pahar, ocrotea, la rîndul ei, istoria nouă a țării și ei ca doi gospodari tineri de tinerețea țării, înfiorați de bucuria cu care o suflare românească întreagă îi veghea în pridvorul acestei istorii.

DINU SĂRARU

Scorniceşti – septembrie 1979

Ţara în casa ţării

Iar dacă Decebal bău otravă
Şi cerul Daciei s-a mohorit,
Răzbunător, puterea ei grozavă
Le-a stat apoi duşmanilor în git.

În lanţuri ard pe pietrele Columnii
Bărboşii daci cu ochii trişti şi grei,
Dar dacă dacii şi-ar desface pumnii,
Întreaga Romă ar cădea sub ei.

Ni-i rădăcina-n fel şi fel de chipuri,
Aici, acum, ne sintem sinceri fraţi,
Iar România n-au făcut-o triburi,
Ci daco-geţii lent latinizaţi.

Nu-i cintecul cu voievozi o modă,
Însă contemporanii mai simţesc
Că, încă treaz la Putna, Ştefan Vodă
Binecuvintă neamul românesc.

E-al Libertăţii şi-al Unirii ceasul
Oricite de făcut ne mai rămin,
De-aceea sceptrul lui Mihai Viteazul
E-n miinile poporului român.

Acesta-i omul, el rămine rangul
Cel mai inalt în orice ierarhii,
De-aceea, astăzi, carăle lui Iancu
Se-aud venind din munţi şi din
cimpii.

Din noi, de-aici, cresc ochii lui
Bălcescu,
La revoluţie noi am ajuns,
Nu-nlocuiră vestul, şi nici estul,
Firescul drept, al nostru, la răspuns.

Din veacul ca o nesfirşită noapte
Săreau din osul de oştean scintei,
Ce-am arat noi în '77 ?
Morminte, brazde sau săpam tranşei ?

Cit ne-au durut Moldova şi Ardealul,
Ce dolii din Vaslui şi pin-la Ip
Plăti Unirea noastră idealul
Şi-acela e firescul nostru chip.

Chiar cind ne-a guvernat scursura
Spartei,
Noi am rămas tot ţară de eroi,
Şi-am biruit labilitatea soartei
Prin blinda noastră-ncredere în noi.

N-am vrut să fim imperiu niciodată,
Noi am rivnit un ţărm în infinit,
Ca să visăm o lume mai curată
Şi-n lupte, noi pe noi ne-am cucerit.

Iată de ce aici, în ţara noastră,
Istorie inseamnă orice gest,
Iată de ce roş-galbenă-albastră
Ne-a fost lumina chiar şi sub arest.

Cu tunuri şi cu praştii, cu insulte
Au tras diverşi duşmani în tricolor,
Dar ce destin a stat să-i mai asculte
Că toate s-au întors în contra lor ?

Şi ca şi-n vremi pe cîte o tranşee
Cînd înălţa drapelul un soldat,
Drapelul tricolor şi-a lui idee
Un om pe patrie le-a ridicat.

Numele lui l-aş trece sub tăcere,
Să nu cumva să-l micşorăm vorbind,
Dar pagina istoriei ni-l cere
Şi focuri mari pe culmi se reaprind.

Se string în el blîndeţea şi protestul,
Toţi obidiţii se adună-n el,
Şi el e Nicolae Ceauşescu,
Nou dătător de legi şi de drapel.

El ţării-i e şi fiu dar şi părinte,
De dragul ţării suferă cumplit,
Tot el cu bucurie mare simte
Că viitorul ni s-a limpezit.

Mai mişcă unii cîte-o caterincă,
Să cînte socialismul cu leşin.
Dar pentru el dreptatea nu-i lozincă,
E omenia omului deplin.

Ce să vă spun ? Cuvinte inutile ?
Mizînd pe el ne-alegem pe noi toţi,
Fiţi la-nălţimea aprigelor zile
Cînd el e noi, prea buni compatrioţi !

Iată de ce se-aud venind încoace,
Din aer, din pămînt, din Univers,
Purtînd un meritat permis de pace,
Toţi luptătorii care ne-au premers.

Şi de-ar sosi vreo veste să ne mintă
Că lupta s-a sfîrşit, că-i timp de somn,
Tot să-l iubim pe cel ce reprezintă
Izbînda bătăliei pentru om.

Aşa cum sînt orînduite toate
Şi fapte vechi se-ntîmplă azi din nou,
În libertate şi în demnitate
Să fim lîngă al patriei Erou.

Acum, din nou, pentru a cîta oară,
La ceas de veghe şi de adevăr,
Binevenită fii, cinstită ţară,
În casa ţării, ţară-ntr-adevăr.

E ora-n care retreziţi sînt anii
Cu Podu-Nalt, Rovine şi cu Blaj,
Şi cei cînd muncitorii şi ţăranii
Au biruit cu fapte de curaj.

E ora de sorginte milenară
A unei noi renaşteri româneşti,
E ora cînd pentru această ţară,
Ca un abrupt accent de primăvară,
Răsare soarele la Bucureşti.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Țara în casa țării

Iar dacă Decebal bău otravă
Și cerul Daciei s-a mohorît,
Răzbunător, puterea ei grozavă
Le-a stat apoi dușmanilor în gît.

In lanțuri ard pe pietrele Columnii
Bărboșii daci cu ochii triști și grei,
Dar dacă dacii și-ar desface pumnii,
Intreaga Romă ar cădea sub ei.

Ni-i rădăcina-n fel și fel de chipuri,
Aici, acum, ne simțim sinceri frați,
Iar România n-au făcut-o triburi,
Ci daco-geții lent latinizați.

Nu-i cintecul cu voievozi o modă,
Insă contemporanii mai simțesc
Că, încă treaz la Putna, Ștefan Vodă
Binecuvîntă neamul românesc.

E-al Libertății și-al Unirii ceasul
Oricîte de făcut ne mai rămîn,
De-aceea sceptrul lui Mihai Viteazul
E-n mîinile poporului român.

Acesta-i omul, el rămine rangul
Cel mai înalt în orice ierarhii,
De-aceea, astăzi, carăle lui Iancu
Se-aud venind din munți și din
cîmpii.

Din noi, de-aici, cresc ochii lui
Bălcescu,
La revoluție noi am ajuns,
Nu-nlocuiră vestul, și nici estul,
Firescul drept, al nostru, la răspuns.

Din veacul ca o nesfîrșită noapte
Săreau din osul de oștean scîntei,
Ce-am arat noi în '77 ?
Morminte, brazde sau săpam tranșei ?

Cît ne-au durut Moldova și Ardealul,
Ce dofii din Vaslui și pîn-la Ip
Plăti Unirea noastră idealul
Și-acela e firescul nostru chip.

Chiar cînd ne-a guvernat scursura
Spartei,
Noi am rămas tot țară de eroi,
Și-am biruit labilitatea soartei
Prin blînda noastră-ncredere în noi.

N-am vrut să fim imperiu niciodată,
Noi am rîvnit un țărm în infinit,
Ca să visăm o lume mai curată
Și-n lupte, noi pe noi ne-am cucerit.

Iată de ce aici, în țara noastră,
Istoria înseamnă orice gest,
Iată de ce roș-galbenă-albastră
Ne-a fost lumina chiar și sub arest.

Cu tunuri și cu praștii, cu insulte
Au tras diverși dușmani în tricolor,
Dar ce destin a stat să-i mai asculte
Că toate s-au întors în contra lor ?

Și ca și-n vremi pe cîte o tranșee
Cînd înălța drapelul un soldat,
Drapelul tricolor și-a lui idee
Un om pe patrie le-a ridicat.

Numele lui l-aș trece sub tăcere,
Să nu cumva să-l micșorăm vorbind,
Dar pagina istoriei ni-l cere
Și focuri mari pe culmi se reaprind.

Se string în el blîndețea și protestul,
Toți obidiții se adună-n el,
Și el e Nicolae Ceaușescu,
Nou dătător de legi și de drapel.

El țării-i e și fiu dar și părinte,
De dragul țării suferă cumplit,
Tot el cu bucurie mare simte
Că viitorul ni s-a limpezit.

Mai mișcă unii cîte-o caterincă,
Să cînte socialismul cu leșin,
Dar pentru el dreptatea nu-i lozincă,
E omenia omului deplin.

Ce să vă spun ? Cuvinte inutile ?
Mizînd pe el ne-alegem pe noi toți,
Fiți la-nălțimea aprigelor zile
Cînd el e noi, prea buni compatrioți !

Iată de ce se-aud venind încoace,
Din aer, din pămînt, din Univers,
Purtînd un meritat permis de pace,
Toți luptătorii care ne-au premers.

Și de-ar sosi vreo veste să ne mintă
Că lupta s-a sfîrșit, că-i timp de somn,
Tot să-i iubim pe cei ce reprezintă
Izbînda bătăliei pentru om.

Așa cum sînt orînduite toate
Și fapte vechi se-ntîmplă azi din nou,
În libertate și în demnitate
Să fim lîngă al patriei Erou.

Acum, din nou, pentru a cîta oară,
La ceas de veghe și de adevăr,
Binevenită fii, cinstită țară,
În casa țării, țară-ntr-adevăr.

E ora-n care retreziți sînt anii
Cu Podu-Nalt, Rovine și cu Blaj,
Și cei cînd muncitorii și țăranii
Au biruit cu fapte de curaj.

E ora de sorginte milenară
A unei noi renașteri românești,
E ora cînd pentru această țară,
Ca un abrupt accent de primăvară,
Răsare soarele la București.

ADRIAN PAUNESCU ■

Patria, cabinetul de lucru al preşedintelui

ARAD. Momentul inaugurării secţiei de istorie a muzeului judeţean

CONSTANŢA. În timpul vizitei pe marea platformă petrochimică de la Midia-Năvodari

Patria, cabinetul de lucru al preşedintelui

CONSTANŢA. Pe şantierul canalului Dunăre-Marea Neagră.

MEHEDINŢI. Se analizează amplasarea unor viitoare obiective economice

Patria, cabinetul de lucru al preşedintelui

GORJ. În vizită la Rovinari

HUNEDOARA. La Lupeni, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu sînt invitaţi să guste din pîinea ospitalităţii

Patria, cabinetul de lucru al preşedintelui

TIMIŞ. La Institutul politehnic „Traian Vuia"

BIHOR. La Intreprinderea „Infrăţirea" din Oradea

Patria, cabinetul de lucru al președintelui

MARAMUREȘ. La Intreprinderea de mașini și utilaje din Baia Mare

MARAMUREȘ. La Exploatarea minieră Șuior

Patria, cabinetul de lucru al președintelui

OLT. La Intreprinderea de confecții, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu sînt intîmpinați cu florile recunoștinței de cei mai tineri cetățeni ai Scorniceștiului

OLT. La Intreprinderea de piese și subansamble auto din Scornicești

Patria, cabinetul de lucru al președintelui

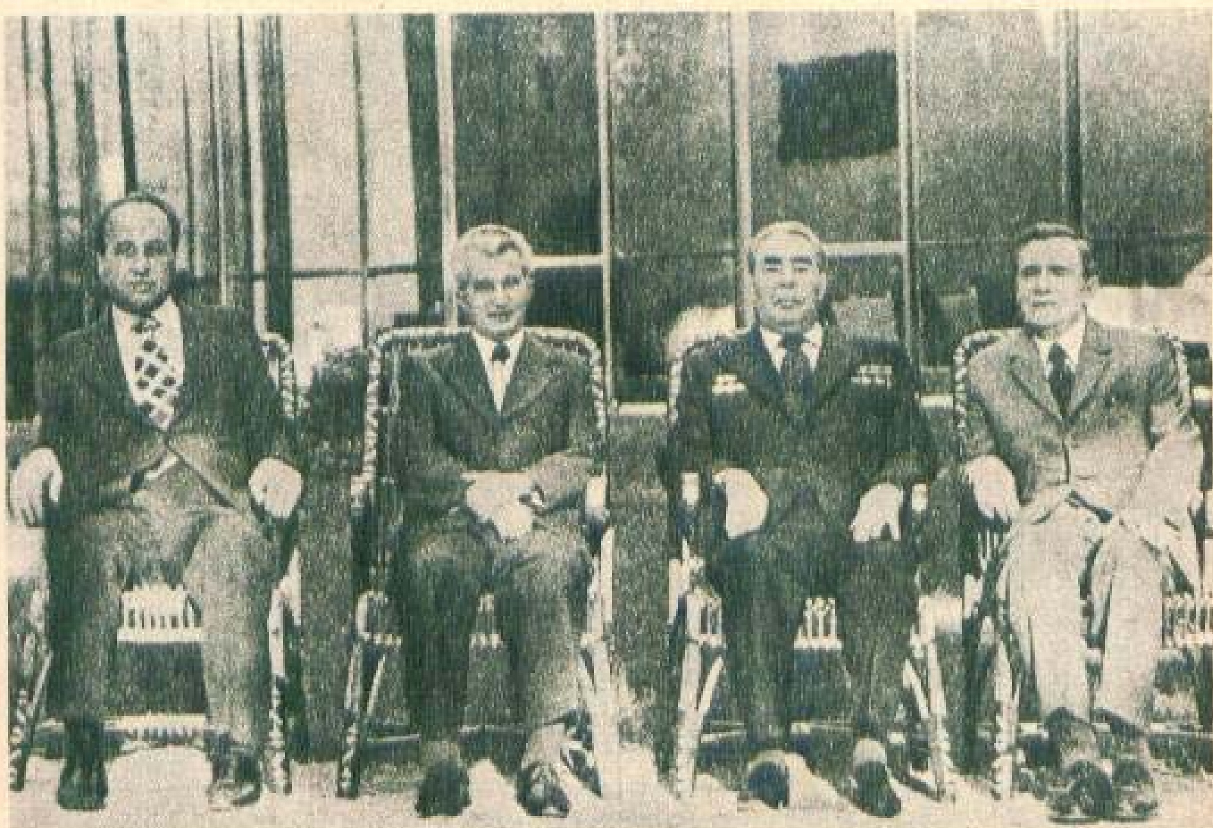

BUCUREȘTI. Aspect de la inaugurarea pasajului Bucur-Obor

IALOMIȚA. Este vizitată una din fermele I.A.S. Ba-laciu

Traseele păcii, prieteniei și colaborării

Intîlnirea dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Leonid Brejnev

Vizita de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu în Republica Populară Bulgaria
Moment din timpul convorbirilor oficiale

Traseele păcii, prieteniei şi colaborării

Vizita oficială a preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu în Republica Gaboneză. Semnarea comunicatului comun

Vizita oficială de prietenie a tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu în Republica Zambia

Traseele păcii, prieteniei şi colaborării

Vizita preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu în Republica Populară Angola. În mijlocul minerilor din Luanda-Norte

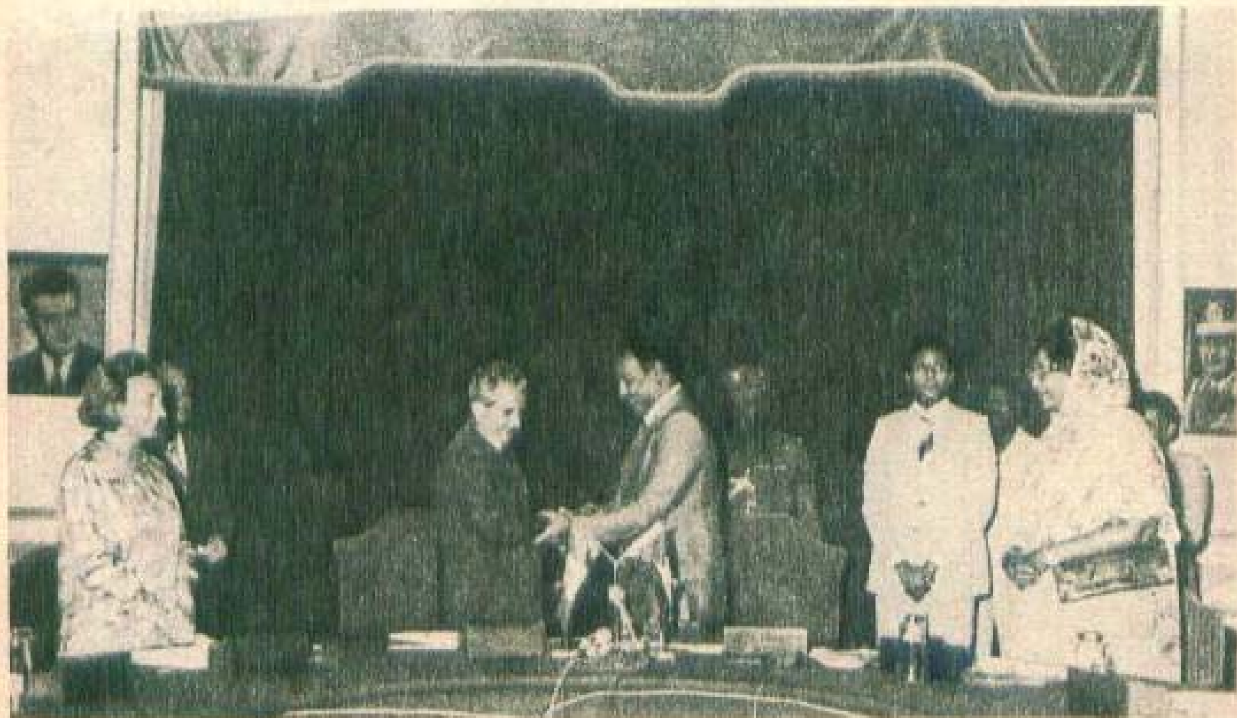

Vizita preşedintelui Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în R. P. Mozambic. Aspect de la Marea adunare populară din oraşul Maputo

Traseele păcii, prieteniei și colaborării

Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Republica Burundi. Sosirea la Bujumbura

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Republica Democratică Sudan. Aspect de la semnarea documentelor oficiale

Traseele păcii, prieteniei şi colaborării

Vizita tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu în Republica Arabă Egipt

Vizita de prietenie a tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu în Turcia. Aspect de la plecarea din Ankara

Traseele păcii, prieteniei şi colaborării

Vizita de stat a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în Regatul Spaniei

Vizita oficială de prietenie a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în Siria. În faţa unei machete a rafinăriei de la Banias

1980 — Bucureşti, capitala istoriografiei mondiale

O elocventă atestare a prestigiului internaţional al ştiinţei româneşti

Istoria — cea dintîi carte a unei naţii, cum spunea Nicolae Bălcescu, este cea dintîi carte a umanităţii, a tuturor naţiilor. Ea îşi dovedeşte caracterul veşnic viu, inclusiv acela de izvor al înţelepciunii politice, tot mai necesară în lumea de azi.

Tradiţia afirmării românilor în lume prin istoriografie datează cel puţin de la Dimitrie Cantemir, iar piscul cel mai înalt de pe care istoria şi istoriografia românească a fost văzută multe decenii din aproape toate colţurile lumii, poartă numele lui Nicolae Iorga.

Este firesc ca în condiţiile noi, superioare, ale zilelor noastre, epocă de mare avînt creator al poporului român în toate domeniile creaţiei materiale şi spirituale, de creştere necontenită şi fără precedent a prestigiului ţării şi poporului român în străinătate, istoria românească să fie o modalitate de cunoaştere tot mai profundă a realităţilor noastre de către opinia publică internaţională, iar acest fapt să dovedească la rîndu-i în mod peremptoriu însăşi dezvoltarea istoriografiei româneşti de azi.

Un motiv de adîncă satisfacţie îl constituie faptul că adevărurile, esenţele şi învăţămintele fundamentale ale poporului român sînt tot mai mult şi mai bine cunoscute în străinătate datorită numeroaselor şi masivelor editări ale operelor tovarăşului Nicolae Ceauşescu în care toate acestea îşi găsesc formulări atît de strălucite şi de profunde. Interesul excepţional al unor prestigioase instituţii, cercuri sau personalităţi străine pentru această vastă operă de cultură poartă o evidentă amprentă istorică, ideile ei avînd o rezonanţă ce coboară pînă la rădăcinile istorice ale fenomenelor epocii moderne sau contemporane.

Cărţile şi revistele de istorie românească sînt tot mai căutate în străinătate. La acestea se adaugă numeroase expoziţii, conferinţe şi alte forme de difuzare în cercuri largi, pe lîngă o serie de catedre, lectorate, cursuri şi seminarii de limbă, cultură şi civilizaţie românească, în cadrul cărora istoria îşi are o pondere importantă, sau chiar catedre şi alte modalităţi instituţionale distincte de promovare a istoriei româneşti în străinătate.

O serie întreagă de colocvii, simpozioane, comisii — care, în ultimii ani se preocupă tot mai mult de probleme de istorie a civilizaţiei, de demografie, de istorie modernă şi contemporană, de metode noi de lucru — iau cunoştinţă cu interes crescînd de rezultatele cercetărilor româneşti de specialitate.

O modalitate tot mai mult utilizată în ultimii ani pentru promovarea colaborării internaţionale în domeniul istoriografiei o reprezintă activitatea comisiilor mixte, care obţin rezultate dintre cele mai valoroase, cu caracter bilateral, ilustrînd atît prezenţa crescîndă a istoriografiei româneşti în străinătate, cît şi receptivitatea culturii româneşti faţă de valorile perene ale istoriei celorlalte popoare. Dacă ar fi să menţionăm numai una dintre temele de referinţă care au revenit în lucrările comisiilor mixte — problema manualelor şcolare şi universitare de istorie, necesitatea corelării lor între diferite ţări, — ne putem da seama că de cele mai multe ori dezbaterile depăşesc sfera interesului de specialitate.

Ţara noastră a găzduit o serie de congrese internaţionale ale unor discipline istorice (arheologie, studii sud-est europene, tracologie ş.a.), fiind de asemenea prezentă în forurile de conducere ale unor organisme ca Asociaţia internaţională de studii sud-est europene, precum şi în Comitetul Internaţional al Ştiinţelor Istorice (C.I.S.H.).

O expresie elocventă a tuturor acestor progrese o reprezintă apariţia în străinătate a primelor sinteze de istoria României în limbile franceză, italiană, engleză,

japoneză, rusă, polonă ș.a. Recent, a apărut în China Istoria României redactată de un colectiv de autori sub coordonarea acad. St. Pascu, în tiraj de 500 000 de exemplare. Importanța acestor apariții este menită să dăinuie, stimulînd continuarea tradiției.

Știința istorică românească a avut o participare activă și crescîndă la congresele internaționale de istorie care au fost reluate după al doilea război mondial (Roma 1955, Stockholm 1960, Viena 1965, Moscova 1970, San Francisco 1975). In acest cadru, anul 1980 va marca un moment de vîrf al prezenței istoriografiei românești pe plan internațional.

Cel de al XV-lea Congres internațional de științe istorice va avea loc la București între 10—17 august 1980. Alegerea Capitalei noastre — propusă încă la Congresul al XIII-lea de la Moscova din 1970 și stabilită definitiv la cel următor, de la San Francisco, din 1975 — reprezintă desigur o importantă recunoaștere internațională a nivelului dezvoltării științei istorice românești, cît și o apreciere deosebită, semnificativă a poziției de frunte a României socialiste în viața internațională, a înaltelor virtuți etice ale politicii românești care are adînci rădăcini în trecutul multimilenar al acestui pămînt. Congresul va avea el însuși dimensiuni mondiale, în primul rînd prin extinderea participării istoricilor din țările Africii și Asiei. Dacă secțiunile Congresului vor fi cele tradiționale — Mari teme, Metodologie, Secțiunea cronologică și Organisme internaționale afiliate (asociații, comisii ș.a.) —, tematica lucrărilor acestora și dezbaterile ample la care vor participa cele mai proeminente personalități ale vieții științifice internaționale de specialitate, nu numai că vor conferi Congresului autoritatea unui veritabil forum mondial istoriografic, dar vor îmbogăți însăși știința istorică cu numeroase date și concluzii noi în principalele ei ramuri și direcții de dezvoltare. Este, de asemenea, evident de pe acum faptul că și acest Congres va avea importante semnificații politice — în sensul pozitiv al acestei corelații dialectice universale — reliefînd tendințe, metode, orientări și deopotrivă căutări care vor desluși noi punți între trecutul, prezentul și viitorul umanității în ansamblul și totodată în marea ei diversitate de forme ale vieții sociale, naționale etc. Unele dintre teme, îndeosebi ale

primei secțiuni, au o deosebită rezonanță în actualitate, exprimînd preocuparea istoricilor de pretutindeni de a contribui substanțial la dezvoltarea gîndirii contemporane, la descoperirea și aprofundarea unor mari învățăminte ale istoriei, de o însemnătate excepțională, vitală pentru zilele noastre (în primul rînd problemele păcii și ale războiului). Centrul de greutate al lucrărilor Congresului se plasează în primele două secțiuni, menite să valorifice progresele științei istorice în ceea ce privește concepțiile și metodele sale cele mai recente. Fiecare temă are cîte un raportor general și mai mulți raportori. Aportul istoricilor români poate fi apreciat cu anticipație și prin faptul că din cele opt puncte înscrise pe agendă ca „mari teme" sau ca probleme de metodologie, țara noastră va fi prezentă la patru: ca raportor general chiar la prima mare temă cu care se vor inagura lucrările Congresului („Europa de est, arie de convergență a civilizațiilor" — acad. Emil Condurache și dr. Răzvan Theodorescu) și ca raportor la trei teme de metodologie („Limbajul istoricului" — prof. Eugen Stănescu și prof. Aron Petric, „Locul istoriei în învățămînt" prof. Ștefan Ștefănescu și „Demografie, epidemii, ecologie" — acad. Ștefan Pascu). Celelalte „mari teme" ale Congresului sînt: „Forme ale problemelor păcii în istorie", „Statele federative și pluraliste", „Femeia în societate", iar la secțiunea metodologică — „Probleme și metode ale istoriei orale". O mare diversitate de subiecte (peste 60) cuprinde, cum e firesc,

programul secțiunilor cronologice-antichitate, evul mediu, epoca modernă și contemporană, — grupate pe citeva idei directoare exprimate prin unele subgrupări cum ar fi cele intitulate „Civilizații și societăți", „Mutații sociale și economice", „Relații Est-Vest", „Relații între continente și popoare", „Idei și societăți", „Economii", „Relații internaționale", „Politică internă și economie" etc. Istoricii români vor prezenta rapoartele „Dacii și civilizația lor" (H. Daicoviciu), „Iluminismul în centrul și sud-vestul Europei și implicațiile sale social-politice" (P. Teodor și Al. Duțu) și „Reformele agrare în perioada interbelică" (D. Hurezeanu și C. Murgescu). Desigur că și alte teme cronologice speciale au tangențe cu istoria României, ceea ce va prilejui alte numeroase prezențe românești în dezbaterea propriu-zisă a acestor teme, ca și a celor de interes general, comparatist etc. O ședință specială va fi apoi consacrată temei „Bulgaria medievală și lumea europeană". Istoricilor români le revine și misiunea expunerii inaugurale a Congresului (acad. Șt. Pascu: Geneza popoarelor romanice. Originile și continuitatea poporului român și spațiul carpato-danubiano-pontic) ca și a celei de închidere a marelui forum (Virgil Cîndea, Locul românilor în istoria universală). Congresul va sublinia de asemenea semnificația aniversării a 2050 de ani de la formarea statului centralizat și independent dac de sub conducerea lui Burebista. Dintre organismele internaționale și comisiile afiliate Comitetului Internațional de Științe Istorice pentru a căror activitate de profil Congresul de la București va însemna un important moment de bilanț și de programare a viitoarelor acțiuni, amintim Comisiile internaționale de studii slave, de onomastică, de numismatică, de istorie economică, Institutul panamerican, Asociația istoricilor africani, Uniunea istoricilor arabi, Asociația internațională de istoria dreptului, alte organisme științifice internaționale care-și consacră studiile mișcărilor sociale, istoriei maritime, celui de-al doilea război mondial, adunărilor de stări, istoriei militare comparate, istoriei ecleziastice comparate, demografiei, istoriei universităților, istoriei revoluției franceze ș.a. Din succinta înfățișare a problematicii Congresului se desprinde concluzia că programul a fost stabilit prin consens, reprezentînd în anumite privințe o panoramă asupra principalelor orientări din istoriografia zilelor noastre pe plan internațional, ceea ce constituie premisa necesară pentru o rodnică confruntare a celor mai diferite puncte de vedere. Dealtfel, este pe deplin îndreptățită așteptarea ca prin Congresul de la București să se marcheze un nou și considerabil progres al concepției materialismului istoric în rîndurile slujitorilor lui Clio de pe toate meridianele. Numeroase dintre țările participante au anunțat numărul aproximativ al istoricilor lor ce vor fi delegați la Congres, astfel încît se estimează o masivă prezență (circa 4 000 persoane), ce va depăși cifra participării la Congresul precedent de la San Francisco și care reflectă atît interesul pentru amplul program al lucrărilor, cît și prețuirea școlii istorice românești de astăzi. Un eveniment cultural-științific de asemenea proporții este în mod firesc întîmpinat printr-o diversitate de lucrări și activități de către fiecare țară participantă care va înfățișa un tablou cuprinzător al realizărilor istoriografice proprii din ultimii cinci ani ce au trecut de la Congresul precedent. Suma acestor realizări pe plan național oferă o imagine impresionantă a dezvoltării istoriografiei mondiale actuale, în plină epocă a revoluției științifice și a exploziei informaționale. Pe lîngă lucrări de asemenea profil, concepute ca instrumente de lucru, istoricii români — cu răspunderea sporită ce le revine în calitate de gazde — pregătesc o serie de lucrări speciale destinate Congresului, culegeri de studii axate pe tematica acestuia, precum și primele volume din noul Tratat de istoria României și alte importante sinteze. Adevărurile fundamentale, perene, ale istoriei românești vor beneficia de o prestigioasă tribună de afirmare și extensiune în conștiința oamenilor de știință din străinătate. Comitetul de organizare al Congresului are în frunte pe acad. Mihnea Gheorghiu și pe acad Ștefan Pascu. Prin toate acestea, cel de al XV-lea Congres Internațional de științe istorice de la București, din anul 1980, va rămîne ca un jalon de seamă în dezvoltarea istoriografiei pe plan mondial și național. Se poate spune că prin acest eveniment, Capitala țării noastre găzduiește, de fapt, pentru prima oară, un congres mondial al unei științe fundamentale care sintetizează experiența multimilenară a întregii umanități. Științele fundamentale „clasice" sînt relativ nu prea numeroase, încît un congres mondial de istorie poate fi considerat ca un moment de seamă și în istoria generală a științei.

Istoriografia românească contribuie astfel la sporirea permanentă a prestigiului internațional al României socialiste, iar cercurile științifice și opinia publică din țara noastră și din străinătate așteaptă cu cel mai viu interes marele forum istoriografic mondial de la București.

Dr. ALEXANDRU PORȚEANU ■

BUREBISTA
marele unificator al geto-dacilor

Cum va fi arătat acel strălucit bărbat, care, în urmă cu 2050 de ani, ridicîndu-se din rîndurile neamului său, a unit pe toți geto-dacii într-un puternic stat centralizat și independent, înscriind una din cele mai strălucite pagini din istoria poporului nostru și, în același timp, a lumii antice? Care vor fi fost însușirile sale fizice și morale?

Documentele vremii nu ne dau informații despre acestea. În schimb, ele conțin aprecieri administrative despre faptele și izbînzile sale și ale neamului său, ceea ce ne îndreptățește să credem că regele geto-dac avea neobișnuite virtuți ostășești, politice și diplomatice. Geograful grec Strabon, de exemplu, care a trăit aproape în aceeași vreme cu marele rege al geto-dacilor scrie: „Burebista, bărbat get, luînd conducerea neamului său, a ridicat pe oamenii aceștia (...) așa încît, în cîțiva ani, a întemeiat o mare împărăție și a supus geților cea mai mare parte dintre populațiile vecine; ba a ajuns să fie temut chiar și de romani, pentru că trecea Istrul (Dunărea) fără frică, prădînd Tracia pînă în Macedonia și Iliria, iar pe celții cei ce se amestecaseră cu tracii și ilirii i-a pustiit cu totul, iar pe boii de sub conducerea lui Cristasiros, precum și pe taurisci i-a nimicit cu desăvîrșire".

Burebista a fost un conducător pe măsura cerințelor și virtuților neamului său. Geto-dacii, vechii și străvechii locuitori ai pămîntului românesc, reprezentau ramura de nord a tracilor, populație cu adînci rădăcini în spațiul carpato-danubian-pontic. Despre ei, Herodot, părintele istoriei, scria încă în secolul V î.e.n.: „Neamul tracilor este cel mai numeros din lume, după cel al inzilor. Dacă ar avea un singur cîrmuitor sau dacă tracii s-ar înțelege cu ei, el ar fi de nebiruit și cu mult mai puternic decît toate neamurile". Iar dintre semințiile acestor întinse populații făuritoare ale unei splendide civilizații, comparabile cu mari civilizații ale lumii antice, geto-dacii erau, potrivit expresiei aceluiași istoric, „cei mai viteji și mai drepți".

Constituirea statului dac centralizat independent, sub conducerea lui Burebista, a avut loc în jurul anului 70 î.e.n. și a fost rezultatul dezvoltării vieții materiale și spirituale pe teritoriile locuite de daco-geți. Prelucrarea fierului, lucrarea ceramicii la roată, olăritul, practicarea agriculturii pe suprafețe lucrate în comun sau sub forma micii proprietăți private luaseră o deosebită amploare. Progresul forțelor de producție, rapida dezvoltare economică pe toate coordonatele și pe întreg teritoriul locuit de geto-daci aduseseră schimbări substanțiale și în domeniul relațiilor de producție, adîncind stratificarea socială. O expresie elocventă a evoluției pe care o cunoștea societatea geto-dacă o constituie sporirea considerabilă a populației, înregistrîndu-se, pe lîngă creșterea numerică a așezărilor, și o înmulțire a acelor aglomerări de tip protourban — centre militare, politice și religioase ale unor triburi sau uniuni de triburi — pe care dacii le numeau în graiul lor dava, iar grecii polis. Încă din perioadele anterioare, societatea geto-dacă stabilise contacte cu lumea exterioară, fiind integrată într-un intens circuit de valori, practicînd întinse schimburi comerciale cu lumea exterioară, fapt demonstrat și de numeroasele tezaure monetare descoperite și în care se află, alături de monede emise în teritorii vecine, și însemnate cantități de însemne bănești provenite din monetării proprii.

Lumea geto-dacă se caracteriza, de asemenea, prin continuitate în procesul de dezvoltare a vieții statale. Izvoarele istorice, cărora li se adaugă numeroasele mărturii arheologice, vorbesc de existența încă în veacurile precedente a unor iscusite căpetenii geto-dace, care în fruntea oștilor lor își apărau cu strășnicie pămîntul, confruntîndu-se cu mari cuceritori ai lumii, ca Darius și Alexandru cel Mare. În preajma creării statului condus de Burebista existau patru mari uniuni de triburi, formațiuni politice bine alcătuite, ce își aveau monedă proprie, a cărei arie de răspîndire delimitează și teritoriile lor.

Dezvoltarea internă a societății geto-dace ajunsese astfel la un stadiu ce impunea trecerea la o formă superioară de organizare politică. Burebista, prin marea sa operă unificatoare, a răspuns astfel unei cerințe istorice, întemeind un stat centralizat, puternic pe care l-a condus cu strălucire timp de aproape patru decenii.

Temutul adversar al lui Cezar

După ce a reușit să unifice triburile geto-dacice și le-a impus disciplina și respectul față de legi, Burebista și-a continuat marea sa operă, consolidînd statul și extinzîndu-și stăpînirea. Folosind iscusința sa militară, politică și diplomatică el a distrus puterea celților boi, pînă în Slovacia, apoi a cucerit orașele grecești de pe coasta de vest și de nord a Mării Negre, de la Apollonia (Szopol în R.P. Bulgaria) și pînă la Albia (la limanul Bugului). Într-un timp relativ scurt, marele conducător a izbutit să întemeieze un mare regat care se întindea spre vest și nord-vest pînă la Dunărea de Mijloc și Morava, spre nord pînă la Carpații Păduroși, spre est pînă la Nistru și Marea Neagră, iar spre sud, peste Dobrogea, pînă la Balcani. Toate țările dunărene, de la cursul superior al fluviului pînă la mare, formau acum un adevărat imperiu getic, cum l-a numit Strabon, putînd să ridice la luptă, potrivit aprecierilor aceluiași Strabon, o armată de 200 000 de oameni, cifră impresionantă pentru acele timpuri.

Stăpîn pe o Dacie mare și puternică, Burebista a intervenit în politica Romei. Dealtfel, puterea romană, care de un secol își instalase stăpînirea în Macedonia, consolidîndu-și dominația în Balcani și pregătindu-se să-și stabilească hotarul pe linia Dunării, prezenta un real pericol pentru statul lui Burebista. Pentru a preîntîmpina un atac roman și a obține recunoașterea întinsei sale stăpîniri, regele geto-dacilor a luat partea lui Pompei în confruntarea acestuia cu Cezar. După înfrîngerea lui Cezar în bătălia cu Pompei, care a avut loc la Dyrrhachium (Durazzo, Durrës, în Albania) — conducătorul geto-dacilor a trimis învingătorului o solie cu misiunea de a negocia o alianță. Regele Daciei oferea lui Pompei ajutorul militar, în schimbul recunoașterii de către acesta a cuceririlor sale. Dar înainte ca trupele lui Burebista să ajungă pe un teatru de luptă aflat la o atît de mare depărtare, Pompei a fost învins de adversarul său în lupta de la Pharsala. Cu toate acestea, amenințarea getică a continuat să producă serioase îngrijorări la Roma, încît însuși Cezar se pregătea să pornească asupra Daciei, în fruntea unei mari armate pe care o concentrase în Macedonia. N-a putut să-și îndeplinească planul, deoarece la scurtă vreme, în luna martie, anul 44 î.e.n., a căzut ucis, în senatul roman.

Teama că armatele lui Burebista ar putea ocupa provinciile romane a continuat să îngrijoreze Roma și în perioada următoare. La un moment dat s-a răspîndit vestea că forțele geto-dacice au invadat Macedonia. Senatul roman a trimis de îndată la fața locului o delegație pentru a cunoaște adevărul. Marc Antoniu, fostul adjunct al lui Cezar, s-a folosit de zvonurile care circulau pentru a obține comanda unei mari armate — pe care inițial senatul i-o refuzase — în vederea unei confruntări cu oștile lui Burebista. Odată ajuns la comandă, Marc Antoniu și-a adus armata în Italia și a pornit al doilea război civil.

De fapt, în acea perioadă, ocupat cu întărirea statului său, Burebista nu se gîndea la vreo altă confruntare cu puterea romană. Dealtfel, nu la multă vreme după moartea lui Cezar a încetat din viață, fiind, probabil, și el victima unei conjurații.

Statul geto-dac întemeiat de Burebista, prima formațiune politică de tip superior din istoria spațiului românesc și printre primele din Europa, a avut o puternică înrîurire în istoria strămoșilor noștri. El a favorizat o intensă circulație economică și o rapidă răspîndire a formelor culturii geto-dacice pe toată întinderea teritoriilor de sub autoritatea marelui rege, ceea ce a avut un rol de seamă în dezvoltarea ulterioară a vieții și societății pe meleagurile noastre. În același timp, grandioasa operă a lui Burebista, extraordinarele sale fapte s-au înscris în conștiința urmașilor ca un statornic îndemn la unitate și independență și ca o mărturie a voinței unui popor ce-și făurește, cu neclintire și dîrzenie, de milenii istoria pe aceste meleaguri.

VALERIU BUDURU

9 MAI 1945—1980

• CUM S-A AJUNS LA MAREA VICTORIE ÎMPOTRIVA FASCISMULUI •

Apărut pe scena politică a lumii ca reacția cea mai violentă a celor mai retrograde cercuri ale imperialismului împotriva mișcărilor populare, revoluționare, fascismul — acest flagel sîngeros al secolului XX — s-a prăbușit sub loviturile puternice ale armatelor Națiunilor Unite. La 9 mai 1945, popoarele lumii au salutat măreața victorie cu un sentiment de adîncă satisfacție și imensă bucurie. Înfrîngerea fascismului a salvat civilizația umană grav ultragiată, a deschis omenirii noi perspective în lupta pentru pace, libertate și progres social. „Omenirea nu va uita niciodată — arăta secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, cu prilejul celei de-a XXX-a aniversări a victoriei asupra fascismului — uriașele sacrificii și jertfele popoarelor Uniunii Sovietice, care au dus greul războiului, jertfele celorlalte țări ale coaliției antihitleriste, acțiunile forțelor de eliberare națională din zeci de state, care au contribuit la obținerea victoriei asupra fascismului.

Poporul român are marea satisfacție de a se fi găsit în ultimele 8 luni ale războiului alături de armatele sovietice și celelalte forțe antifasciste, de a-și fi adus contribuția activă la înfrîngerea Germaniei hitleriste, la marea victorie asupra fascismului, — ceea ce i-a creat posibilitatea de a-și făuri o viață nouă, independentă".

În cursul celor 260 de zile de luptă, armata română a străbătut cu mult peste 1 000 km, de la țărmurile românești ale Mării Negre, pînă în Boemia. Contribuția totală a României, în efective luptătoare, precum și în personal ocupat cu îndeplinirea unor servicii legate nemijlocit de nevoile operative, de la 23 august 1944 și pînă la 12 mai 1945, cînd soldații români, urmărind resturile armatei germane înfrînte, au tras ultimele focuri de pușcă, a totalizat aproape 540 000 de oameni, cifră care nu cuprinde Formațiunile de luptă patriotice și alți numeroși cetățeni care au luat parte la lupte în țară sau în rîndurile partizanilor în U.R.S.S., Iugoslavia, Cehoslovacia, Polonia, Franța, Belgia. În ceea ce privește contribuția economică, aceasta este evaluată — după date incomplete — la cu mult peste un miliard de dolari, valută 1938.

1980 fiind anul celei de a 35-a aniversări a Victoriei asupra agresorilor din cel de al doilea război mondial, să ne rememorăm principalele momente care au dus la declanșarea celei de a doua conflagrații mondiale și lupta grea dusă de popoare pentru înfrîngerea agresorilor.

Spre cel de al doilea război mondial

1932 :

28 ianuarie — Trupele japoneze au atacat orașul chinez Șanhai, apărat de muncitori și trupele Armatei a 19-a chineză.

9 martie — Japonezii au creat statul-marionetă Munciuko, în nord-estul Chinei (Manciuria), ocupată de agresori.

11 decembrie — Guvernele Angliei, Franței, Italiei și S.U.A. au recunoscut egalitatea în drepturi a Germaniei în privința înarmărilor, încălcînd astfel tratatul de pace de la Versailles.

1933 :

30 ianuarie — Instaurarea regimului hitlerist în Germania.

27 martie — Japonia a ieșit din Liga Națiunilor.

14 octombrie — Germania a ieșit din Liga Națiunilor și a părăsit Conferința Internațională de dezarmare de la Geneva.

1934 :

25 iulie — Pregătind cotropirea Austriei, agenții hitleriști au asasinat pe Engelbert Dolfuss, cancelarul acestei țări.

9 octombrie — Agenți naziști au asasinat la Marsilia pe regele Iugoslaviei, Alexandru, și pe ministrul de externe al Franței, Louis Barthou.

15 decembrie — Incidente la Ual-Ual provocate de Italia fascistă împotriva Etiopiei.

1935 :

7 ianuarie — La Roma, Pierre Laval, primul ministru al Franței, și dictatorul fascist italian Benito Mussolini au semnat convențiile franco-italiene, prin care Franța făcea Italiei concesii teritoriale în Africa și renunța, în favoarea ei, la o cincime din acțiunile companiei de cale ferată Djibuti-Addis-Abeba.

16 martie — Guvernul nazist german a adoptat hotărîrea cu privire la introducerea serviciului militar obligatoriu și crearea unei armate de o jumătate de milion de oameni.

11—14 aprilie — Conferința șefilor guvernelor Angliei, Franței și Italiei la Stresa (Italia) în problema încălcării de către Germania a clauzelor militare ale Tratatului de pace de la Versailles.

18 iunie — Semnarea convenției navale anglo-germane prin care se permitea Reichului să-și creeze o puternică flotă de război, inclusiv submarine interzise Germaniei prin tratatul de la Versailles.

3 octombrie — Trupele fasciste italiene au atacat Etiopia.

1936 :

7 martie — Germania a încălcat tratatul de la Locarno („Pactul renan"), introducîndu-și trupele în zona renană.

18 iulie — Rebeliunea fascistă în Spania ; începutul războiului național revoluționar al poporului spaniol împotriva rebelilor și intervenției germano-italiene.

25 octombrie — Încheierea Înțelegerii germano-italiene prin care s-au pus bazele Axei Roma-Berlin.

25 noiembrie — Încheierea „Pactului anticomintern" între Germania și Japonia.

1937 :

7 iulie — Japonia imperialistă a atacat din nou China. A început războiul de eliberare națională a poporului chinez.

6 noiembrie — Italia fascistă a aderat la pactul anticomintern ; constituirea triunghiului Berlin-Roma-Tokio.

11 noiembrie — Italia a ieșit din Liga Națiunilor.

1938 :

11—12 martie — Austria a fost cotropită de Germania hitleristă.

17 martie — Guvernul Uniunii Sovietice a declarat că problema sudeților este o chestiune internă a Cehoslovaciei, dar că va acorda acesteia ajutorul necesar în caz de agresiune, dacă și Franța va proceda la fel.

mai — Germania hitleristă a concentrat trupe la granițele Cehoslovaciei ; s-a produs „criza din mai" în problema cehoslovacă.

iulie — august — Agresiunea Japoniei împotriva U.R.S.S. în lacul Hasan, încheiată prin înfrîngerea japonezilor.

12 septembrie — Congresul Partidului Național Socialist German ; Hitler a dat un ultimatum Cehoslovaciei, cerîndu-i ca în 8 ore să părăsească teritoriile cu populație germană.

29—30 septembrie — Conferința la München a șefilor guvernelor Angliei, Franței, Italiei și Germaniei ; s-a impus Cehoslovaciei să cedeze celui de al treilea Reich regiunea sudetă.

30 septembrie — Guvernul polonez a cerut ultimativ guvernului cehoslovac să-i cedeze zonele Teschen și Friestadt.

1—10 octombrie — Trupele germane au ocupat regiunea sudetă.

2 noiembrie — Primul dictat de la Viena, în urma căruia Ungaria a anexat zo-

nele sudice ale Ucrainei subcarpatice și Slovaciei.

1939 :

24 februarie — Ungaria a aderat la „pactul anticomintern".

5 martie — Sfîrșitul războiului din Spania.

15 martie — Germania a cotropit întregul teritoriu al Cehoslovaciei.

— Ungaria a anexat Ucraina Subcarpatică.

22 martie — Guvernul german a cerut Poloniei să-i cedeze orașul și zona Danzig.

7 aprilie — Italia a cotropit Albania.

28 aprilie — Germania a denunțat acordul naval anglo-german și pactul de neagresiune germano-polonez.

11 mai — Japonia a atacat R. P. Mongolă în zona rîului Halhin-Gol.

22 mai — Semnarea tratatului de alianță politico-militară germano-italian.

21 august — Hitler a comunicat comandanților militari hotărîrea sa de a ataca în cel mai scurt timp Polonia.

23 august — Semnarea la Moscova a tratatului de neagresiune sovieto-german.

30 august — Ultimatumul guvernului german adresat Poloniei cu privire la cedarea Danzigului.

1 septembrie — Germania hitleristă a atacat prin surprindere Polonia. **Începutul celui de al doilea război mondial.**

Extinderea războiului. Începuturile rezistenței și ale coaliției antihitleriste

3 septembrie — Franța și Anglia au declarat război Germaniei.

5 septembrie — Statele Unite ale Americii s-au declarat neutre.

6 septembrie — România s-a declarat neutră.

7 septembrie — Guvernul român și-a dat acordul pentru trecerea prin teritoriul său a materialelor de război destinate Poloniei.

10 septembrie — Canada a declarat război Germaniei.

16 septembrie — Guvernul sovietic a făcut cunoscută hotărîrea sa de a lua sub ocrotire Ucraina de vest și Bielorusia de vest, care aparținuseră statului polonez.

28 septembrie — Semnarea pactului de prietenie și frontieră dintre Germania și Uniunea Sovietică.

30 septembrie — Formarea guvernului polonez din emigrație în frunte cu V. Sikorsky.

12 octombrie — Hitler a propus puterilor occidentale încheierea păcii, dar a fost refuzat.

19 octombrie — La Ankara a fost semnat pactul de ajutor reciproc între Anglia, Franța și Turcia.

28 octombrie — La Praga, Brno, Ostrava, Kladno și în alte orașe din Cehoslovacia au avut loc demonstrații antinaziste prilejuite de a 21-a aniversare a republicii.

30 noiembrie — Izbucnirea războiului sovieto-finlandez.

11 decembrie — La Ottawa a fost semnată înțelegerea în legătură cu pregătirea piloților de aviație pentru Anglia.

1940 :

9 aprilie — Germania a început invazia în Danemarca și Norvegia. În aceeași zi, Danemarca a fost în întregime ocupată de trupele generalului von Falkenhorst, în timp ce forțe germane debarcau la Narvik, Trondheim, Bergen și Oslo.

14 aprilie — Forțele expediționare anglo-franceze au debarcat în Norvegia.

10 mai — Germania a început atacul contra Olandei, Belgiei și Franței.

31 mai — Guvernul belgian din emigrație nu a recunoscut actul de capitulare necondiționată impus de Germania

10 iunie — Italia a intrat în război alături de Germania hitleristă și a atacat Franța în sud.

18 iunie — După înfrîngerea Franței (17 iunie), generalul Charles de Gaulle a adresat poporului francez un apel din Londra în vederea luptei pînă la victoria finală.

28 iunie — Guvernul englez a recunoscut pe generalul Charles de Gaulle conducător al mișcării „Franța liberă".

4 iulie — În România s-a format un guvern progerman, condus de industriașul I. Gigurtu.

15 iulie — Italia a dezlănțuit ofensiva în Africa orientală, atacînd trupele anglo-egiptene din Eritreea.

21—22 iulie — Stabilirea puterii sovietice în Letonia, Lituania și Estonia.

20 august — A început ofensiva Armatei 8 populare de eliberare chineze împotriva ocupanților japonezi.

30 august — 8 septembrie — La București, Brașov, Cluj, Timișoara, Sebeș-Alba, Arad și în numeroase alte localități au avut loc manifestații împotriva Dictatului de la Viena, din 30 august, prin care guvernele fasciste german și italian, i-au

impus României să cedeze Ungariei partea Nord-Vestică a Transilvaniei.

2 septembrie — Marea Britanie și S.U.A. au semnat acordul de cooperare în lupta contra Germaniei hitleriste. Anglia a închiriat S.U.A. importante baze maritime în Oceanul Atlantic, în schimbul unor nave de război și alte armamente.

16 septembrie — În S.U.A. a fost introdus serviciul militar obligatoriu.

12 octombrie — Cu asentimentul guvernului legionar-militar, instaurat la 14 septembrie, trupele germane au intrat în România. Începutul rezistenței împotriva dominației hitleriste.

28 octombrie — Italia a atacat Grecia.

6 noiembrie — Forțele engleze au declanșat o puternică contraofensivă în Eritreea.

1941:

22—23 ianuarie — Trupele engleze au cucerit orașul Tobruk.

27 martie — Conferința secretă a reprezentanților statelor majore ale S.U.A. și Marii Britanii în legătură cu coordonarea acțiunilor militare comune împotriva Germaniei.

martie — Forțele de rezistență române au incendiat un depozit al fabricii de mine antitanc din București.

27 aprilie — Din inițiativa comuniștilor, la Ljubljana s-a înființat Frontul de eliberare națională a Sloveniei împotriva ocupanților naziști care invadaseră, la 6 aprilie, Iugoslavia și Grecia.

15 mai — Partidul Comunist Francez a difuzat o chemare în legătură cu crearea Frontului național de eliberare a Franței.

19 mai — Organizarea Ligii de luptă pentru independența Vietnamului (Viet-Min).

31 mai — Sfidînd pe ocupanții fasciști, patriotul grec Manolis Glezos a înălțat pe Acropole drapelul patriei sale.

22 iunie — Începutul Marelui Război al Uniunii Sovietice pentru apărarea Patriei. Încălcînd tratatele încheiate în 1939 cu U.R.S.S., Germania hitleristă a atacat Uniunea Sovietică. Împotriva voinței poporului, România a fost tîrîtă în acest război.

23 iunie — Declarația guvernului S.U.A. de sprijinire a Uniunii Sovietice în războiul contra Germaniei hitleriste.

27 iunie — Comitetul Central al P.C. din Iugoslavia a constituit Statul Major General al detașamentelor de partizani. Președinte al Comitetului militar a fost desemnat Iosip Broz Tito, secretarul general al partidului.

8 iulie — Partidul Comunist Român a adoptat rezoluția asupra războiului antisovietic; întregul popor era chemat la luptă pentru răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, ieșirea României din războiul hitlerist și eliberarea țării de sub dominația fascistă.

12 iulie — S-a încheiat acordul sovieto-britanic privind lupta comună împotriva Germaniei fasciste.

18 iulie — Au fost semnate convenția dintre Uniunea Sovietică și guvernul din emigrație al Cehoslovaciei pentru lupta comună împotriva Germaniei fasciste și acordul privind formarea de unități militare cehoslovace pe teritoriul U.R.S.S.

30 iulie — S-au semnat la Londra convenția dintre Uniunea Sovietică și guvernul polonez din emigrație în legătură cu lupta comună împotriva Germaniei fasciste și acordul privind formarea de unități poloneze pe teritoriul U.R.S.S.

2 august — A avut loc schimbul de documente diplomatice între S.U.A. și U.R.S.S. în legătură cu ajutorul economic care urma să fie acordat Uniunii Sovietice în războiul contra Germaniei hitleriste.

14 august — S.U.A. și Marea Britanie au semnat Charta Atlanticului.

16 august — La Moscova a fost semnată convenția comercială de credit și de clearing între Uniunea Sovietică și Marea Britanie.

6 septembrie — Partidul Comunist Român a adoptat o platformă-program propusă tuturor partidelor, grupărilor și personalităților politice în vederea creării frontului patriotic de luptă împotriva dictaturii militaro-fasciste și hitlerismului și războiului.

8 septembrie — A început apărarea eroică a Leningradului.

24 septembrie — Guvernul sovietic a aderat la Charta Atlanticului.

27 septembrie — Recunoașterea de către guvernul sovietic a Comitetului național „Franța liberă".

29 septembrie — A avut loc la Moscova Conferința reprezentanților S.U.A., Marii Britanii și Uniunii Sovietice în legătură cu lupta comună împotriva Germaniei naziste.

7 noiembrie — Declarația președintelui F. D. Roosevelt privind extinderea efectelor legii de împrumut și închiriere asupra U.R.S.S.

Pe drumul greu și eroic al victoriei

5 decembrie — Forțele sovietice au declanșat contraofensiva pentru respingerea inamicului din fața Moscovei.

8 decembrie — Congresul S.U.A. a aprobat intrarea în război împotriva Japoniei, după ce aceasta atacase în ziua precedentă baza navală a S.U.A. de la Pearl Harbur.

— Anglia a declarat război Japoniei.

9—10 decembrie — Mareșalul Cian Kai-și a declarat război Japoniei, Germaniei și Italiei.

22 decembrie — Brigada 1 proletară a Armatei populare de eliberare a Iugoslaviei a trecut la atac împotriva ocupanților hitleriști.

24 decembrie — Au început convorbirile între F. D. Roosevelt și W. Churchill pentru stabilirea strategiei comune în războiul împotriva Axei.

1942 :

1 ianuarie — S-a semnat la Washington **Declarația luptei comune împotriva țărilor Axei** de către reprezentanții a 26 de state care au constituit coaliția antihitleristă (Declarația Națiunilor Unite).

6 februarie — În Filipine s-a creat Frontul unic antijaponez.

23 februarie — S-a semnat la Washington convenția dintre S.U.A. și Marea Britanie cu privire la ajutorul reciproc împotriva agresiunii.

20 aprilie — A luat sfîrșit bătălia de la Moscova, în care armata hitleristă a suferit prima mare înfrîngere de la începutul celui de-al doilea război mondial.

26 mai — La Londra s-a semnat tratatul dintre U.R.S.S. și Marea Britanie cu privire la alianța în războiul împotriva Germaniei hitleriste, precum și colaborarea și asistența mutuală după război.

30 mai — Crearea statului major central al mișcării de partizani din U.R.S.S.

11 iunie — La Washington s-a semnat acordul dintre guvernele U.R.S.S. și S.U.A. cu privire la principiile ce urmează a fi aplicate în domeniul asistenței mutuale în războiul împotriva agresiunii.

17 iulie — A început operația trupelor sovietice de apărare pe direcția Stalingrad.

12—15 august — Consfătuirea de la Moscova a șefilor guvernelor U.R.S.S. și Marii Britanii.

23 octombrie — Trupele britanice au obținut o strălucită victorie în Africa la El-Alamein.

19 noiembrie — A început contraofensiva trupelor sovietice de la Stalingrad.

— S-a creat Uniunea patrioților din România — organizație antifascistă de masă.

1943 :

12—18 ianuarie — Trupele sovietice au străpuns blocada Leningradului.

21 ianuarie — Statele majore unificate anglo-americane au elaborat directive cu privire la ofensiva aeriană împotriva Germaniei.

28 ianuarie — A apărut legal primul număr al ziarului patriotic ilegal „România liberă".

2 februarie — A luat sfîrșit acțiunea de lichidare a grupării fasciste încercuite la Stalingrad.

21 martie — Trupele anglo-americane au reluat ofensiva în Tunisia.

15 aprilie — Ziarul „L'Humanité" a publicat directiva generală elaborată de C.C. al P.C.F., referitoare la pregătirea insurecției naționale.

9 mai — Din inițiativa patrioților polonezi a luat ființă pe teritoriul U.R.S.S., prima divizie poloneză „Tadeusz Kosciusko".

12 mai — Capitularea trupelor germane din Tunisia.

14 mai — Prezidiul Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, ai cărui membri reprezentau partidele comuniste din Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, Franța, Germania și Uniunea Sovietică, precum și reprezentanții partidelor comuniste din Finlanda, Italia, România, Spania și Ungaria, „ținînd seama de creșterea și maturitatea politică a partidelor comuniste și a cadrelor lor conducătoare", au adoptat hotărîrea de autodizolvare a Internaționalei Comuniste, eliberînd astfel partidele comuniste „de obligațiile decurgînd din regulamentele și deciziile congreselor Internaționalei Comuniste".

27 mai — În Franța a luat ființă **Consiliul național al rezistenței,** prezidat de Jean Moulin.

3 iunie — În Alger a fost creat **Comitetul francez de eliberare națională.**

10 iulie — Trupele anglo-americane au debarcat în Sicilia.

12 iulie — Zdrobirea ofensivei germane la Kursk începută la 5 iulie ; contraofensiva trupelor sovietice.

12—13 iulie — A luat ființă în U.R.S.S. **Comitetul „Germania liberă".**

25 iulie — În Italia, Mussolini a fost înlăturat ; s-a format un nou guvern condus de mareșalul Badoglio.

iulie — Organizarea armatei de eliberare națională a Albaniei din detașamente de partizani.

17—31 august — Conferința anglo-americană de la Quebec; s-a hotărît ca debarcarea în Europa occidentală să aibă loc în 1944.

— În Bulgaria s-a creat, din inițiativa comuniștilor, **Frontul național al apărării patriei.**

3 septembrie — Trupele engleze au debarcat în sudul Italiei.

8 septembrie — Italia a încheiat armistițiul cu Națiunile Unite.

9 septembrie — În Italia a fost creat **Comitetul național de eliberare.**

17 septembrie — Trupele sovietice au eliberat orașul Briansk.

— În România s-a constituit **Frontul patriotic antihitlerist.**

19—30 octombrie — Conferința de la Moscova a miniștrilor de externe ai U.R.S.S., S.U.A. și Marii Britanii.

noiembrie — La Paris a luat ființă **Frontul național român din Franța** — organizație de rezistență antihitleristă, sub președinția savantului român Traian Vuia.

6 noiembrie — Trupele sovietice au eliberat orașul Kiev.

15 noiembrie — Pe teritoriul U.R.S.S. a luat ființă, cu sprijinul guvernului sovietic, Divizia de voluntari români „Tudor Vladimirescu".

28 noiembrie — Conferința de la Teheran a șefilor guvernelor U.R.S.S., S.U.A. și Marii Britanii.

24 decembrie — A început operația trupelor sovietice pentru eliberarea Ucrainei

1944 :

1 ianuarie — În Polonia a fost creată **Rada națională populară.** A fost emis decretul privind crearea armatei populare.

27 ianuarie, 1 februarie — A fost lichidată blocada Leningradului.

12 martie — În Grecia a fost creat **Comitetul politic de eliberare națională.**

15 aprilie — În România s-a constituit Frontul unic muncitoresc (F.U.M.) între Partidul Comunist Român și Partidul social-democrat.

12 mai — Trupele sovietice au desăvîrșit eliberarea Crimeei.

4 iunie — Trupele americane, engleze și franceze au intrat în Roma.

6 iunie — Trupele americano-engleze au debarcat în nordul Franței.

13—14 iunie — În România a avut loc consfătuirea conspirativă a reprezentanților P.C.R., ai cercurilor palatului regal și ai armatei; a fost adoptat planul partidului comunist de răsturnare prin forța armelor a dictaturii militaro-fasciste și alăturarea României la coaliția antifascistă. A fost constituit un comitet militar pentru pregătirea acțiunii armate.

18 iunie — Palmiro Togliati, secretarul general al Partidului Comunist Italian, a adresat poporului italian chemarea la insurecția generală împotriva hitleriștilor.

20 iunie — La București gazeta „România liberă" a publicat declarația Blocului Național Democrat (B.N.D.), format din Partidul comunist, Partidul social-democrat, Partidul național-țărănesc și Partidul național-liberal privind acțiunea comună pentru scoaterea țării de sub dominația Germaniei naziste și restabilirea unui regim democratic.

10 iulie — Trupele sovietice au început operațiile pentru eliberarea țărilor baltice.

22 iulie — Manifestul Comitetului polonez de eliberare națională cu privire la crearea statului democrat-popular.

1 august—2 octombrie — Insurecția din Varșovia a fost înăbușită în sînge de ocupanții naziști.

15 august — A început debarcarea trupelor americano-franceze în sudul Franței.

19—25 august — Insurecția populară victorioasă din Paris.

20 august — Trupele sovietice ale fronturilor 2 și 3 ucrainean au început operația ofensivă Iași—Chișinău.

21 august — La Dumbarton Oaks s-a deschis conferința reprezentanților U.R.S.S., S.U.A. și Angliei pentru crearea unei organizații de securitate internațională.

23—31 august — Victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă; guvernul antonescian a fost arestat; s-a format un nou guvern, prezidat de generalul Constantin Sănătescu; s-a difuzat la radio proclamația regală prin care se anunța ieșirea României din războiul hitlerist și alăturarea la coaliția antihitleristă; s-au desfășurat luptele pentru curățirea teritoriului țării de trupele hitleriste.

24 august — A apărut primul număr legal al ziarului „România liberă", în care se publica Declarația Partidului Comunist Român, Proclamația regală și Declarația noului guvern.

— Guvernul român a adus la cunoștința reprezentanților U.R.S.S., Marii Britanii și S.U.A., prin intermediul plenipotențiarului român la Ankara, schimbările produse în situația politică și militară a României.

— Trupele române de la frontiere au luat măsuri pentru a împiedica pătrunderea în România a unor forțe hitleriste din afară.

29 august — A început insurecția națională din Slovacia împotriva ocupanților hitleriști.

— În Ungaria s-a format un nou guvern, în frunte cu generalul G. Lakatos.

3 septembrie — Orașul Bruxelles a fost eliberat de trupele americano-engleze.

8 septembrie — Începe operația „Carpați-Dukla" a Frontului I Ucrainean.

— Armata a 4-a română a zdrobit ofensiva germano-maghiară din centrul Transilvaniei, începută la 5 septembrie, cu scopul de a pune stăpînire pe trecătorile din Carpații Meridionali și a-și reface apărarea pe culmile acestora.

— Trupele Frontului 3 Ucrainean au început operații ofensive în Bulgaria.

9 septembrie — Armata română a trecut la ofensivă în centrul Transilvaniei, respingînd inamicul spre nord.

— A început Insurecția la Sofia; s-a format un guvern al Frontului patriei, care a declarat război Germaniei naziste.

12 septembrie — S-a semnat la Moscova convenția de armistițiu dintre România și Națiunile Unite.

15 septembrie — Trupele Frontului 3 Ucrainean au intrat în Sofia.

16 septembrie — Trupele sovietice și române au eliberat partea de sud-est a Transilvaniei.

19 septembrie — La Moscova s-a semnat acordul de armistițiu cu Finlanda.

24 septembrie — Trupele Frontului 2 Ucrainean au ieșit la frontiera româno-ungară în zona orașului Makó.

septembrie — Instalarea în Franța a Guvernului provizoriu prezidat de generalul de Gaulle, venit din Alger.

— În Olanda s-a instalat guvernul din emigrație.

4 octombrie — A început debarcarea trupelor engleze în Grecia.

6—28 octombrie — Frontul 2 Ucrainean, în cadrul căruia acționa și armata română, a desfășurat operația „Debrețin", care a avut ca rezultat eliberarea părții nord-vestice a României și a Ungariei de la Est de Tisa.

15 octombrie — În Ungaria, Horthy a fost înlăturat de hitleriști și înlocuit cu Szàlasi, șeful partidului fascist ungar „Crucile cu săgeți".

19—20 octombrie — Armata populară iugoslavă împreună cu trupele sovietice au eliberat Belgradul.

— A început operația trupelor americano-engleze pentru izgonirea ocupanților japonezi din Filipine.

23 octombrie — Guvernele U.R.S.S., S.U.A. și Marii Britanii au recunoscut guvernul provizoriu din Franța.

— A început bătălia aeronavală de la Leyte O. Pacific.

25 octombrie — Trupele sovietice și române au eliberat complet teritoriul României de sub ocupația fascistă.

28 octombrie — U.R.S.S., S.U.A. și Marea Britanie au semnat convenția de armistițiu cu Bulgaria.

29 octombrie—12 ianuarie — Trupele Fronturile 2 și 3 Ucrainene au desfășurat operația „Budapesta" la care au participat și forțele armate românești.

23 noiembrie—5 decembrie — Albania a fost complet eliberată de sub ocupația fascistă.

18 decembrie — Împreună cu trupele sovietice de la flancul drept al Frontului 2 Ucrainean, Armata a 4-a română a pășit pe teritoriul Cehoslovaciei.

1945:

12 ianuarie — 3 februarie — Forțele sovietice, în cadrul cărora acționa și Armata

1 poloneză, au desfășurat operația ofensivă Vistula-Oder.

12 ianuarie—26 aprilie — Operația ofensivă a trupelor sovietice din Prusia Orientală.

20 ianuarie — Reprezentanții U.R.S.S., S.U.A. și Marii Britanii au semnat la Moscova **convenția de armistițiu cu Ungaria**, care a declarat **război Germaniei** naziste.

4—11 februarie — Conferința de la Ialta (Crimeea) a conducătorilor celor trei mari puteri: U.R.S.S., S.U.A. și Marea Britanie.

23 februarie — Turcia a declarat război Germaniei naziste.

25 februarie — La Manila, trupele americane au înfrînt rezistența garnizoanei japoneze.

februarie — Răscoala antijaponeză a armatei Apărătorilor Patriei din Java Orientală.

4 martie — Finlanda a declarat război Germaniei naziste.

6 martie — Instaurarea în România a guvernului revoluționar-democratic prezidat de doctorul Petru Groza.

7 martie — În Iugoslavia s-a format guvernul provizoriu, în frunte cu Iosip Broz Tito.

23 martie — 17 aprilie — Ofensiva trupelor americano-engleze în Ruhr.

25 martie — 15 aprilie — Armata 1 română participă la operația dintre Hron și Morava, iar Armata 4 română acționează pentru cucerirea Munților Tatra Mare.

27 martie — Argentina a declarat război puterilor Axei.

1 aprilie — Trupele americane au debarcat în insula Okinawa (Japonia).

3 aprilie — Trupele române au eliberat orașul cehoslovac Kremnica; Armata 4 română **a fost citată** prin ordin de către Comandamentul suprem sovietic.

4 aprilie — În Cehoslovacia s-a format guvernul Frontului național în frunte cu Z. Fierlinger.

— Teritoriul Ungariei a fost complet eliberat.

5 aprilie — Trupele Armatei 4 române au eliberat importantul oraș și centru industrial cehoslovac Banovice. Armata 1 română **a fost citată** prin ordin de Comandamentul suprem sovietic.

9 aprilie — 2 mai — Trupele americano-britanice **au** desfășurat ofensiva în Italia de nord.

13 aprilie — Trupele sovietice au eliberat orașul Viena.

16 aprilie — Trupele sovietice au început operația ofensivă „Berlin".

25 aprilie — Trupele sovietice au făcut joncțiunea cu cele americane pe Elba, în apropierea orașului Torgau.

25 aprilie — 26 iunie — La San Francisco s-au **desfășurat** lucrările Conferinței Națiunilor Unite. A fost adoptată Charta O.N.U.

28 aprilie — **Executarea** lui Mussolini de către partizanii italieni.

29 aprilie — Semnarea actului de capitulare a trupelor hitleriste din Italia.

— Sinuciderea lui Hitler.

7 mai — La Reims a fost semnat un acord de armistițiu între Națiunile Unite și Germania.

8 mai — Germania nazistă a capitulat fără condiții.

9 mai — Ziua victoriei asupra Germaniei naziste.

— Armata sovietică a eliberat orașul Praga.

14 mai — Armata populară de eliberare iugoslavă a desăvîrșit eliberarea Iugoslaviei.

5 iunie — Declarația U.R.S.S., S.U.A., Marii Britanii și Franței cu privire la înfrîngerea Germaniei și preluarea de către cele patru puteri aliate a puterii supreme în Germania.

17 iulie — 2 august — Conferința de la Potsdam a conducătorilor guvernelor U.R.S.S., S.U.A. și Marii Britanii.

6 august — Lansarea primei bombe atomice asupra orașului japonez Hiroșima.

8 august — Reprezentanții U.R.S.S., S.U.A., Marii Britanii și Franței au semnat acordul cu privire la crearea Tribunalului militar internațional pentru judecarea principalilor criminali de război.

9 august — Trupele sovietice au pornit ofensiva împotriva armatei japoneze din Kwantung.

11 august — Armata populară de eliberare a Chinei a trecut la ofensivă împotriva armatei japoneze.

14 august — Semnarea tratatului de alianță sovieto-chinez.

15 august — A fost eliberată Coreea.

17 august — Proclamarea Republicii Indonezia.

19 august — Insurecția populară din Hanoi.

2 septembrie — Semnarea actului de capitulare necondiționată a Japoniei. **Sfîrșitul celui de-al doilea război mondial.**

Dr. GHEORGHE ZAHARIA

La porțile Bucureștilor

Am gîndit adesea un monument al demnității noastre naționale, al voinței neabătute a acestui popor de a fi liber și stăpîn pe destinele sale, un monument al încrederii românilor în rosturile lor istorice. În cursul visărilor mele am poposit adesea la Vaslui, Valea Albă sau Călugăreni, m-am oprit o clipă în Cîmpia Turzii, am urcat colțul stîncii pînă-n cuibul acela de vulturi de la Sarmizegetusa, mi-am bucurat ochii și inima la lumina unui soare de aur ce coborîse blînd peste vechea cetate de glorie a Albei Iulii. Peste tot, amintirea marilor noștri înaintași am regăsit-o în slova unei inscripții, ori nemurită de mîini măiastre în marmură și granit. Dar sufletul meu, în adînca sa recunoștință pentru faptele moșilor și strămoșilor noștri, continuă să tînjească după acel monument-simbol, care să spună totul despre noi, despre cei care am fost, care sîntem și care vom fi. Și acest monument-simbol, ziceam, abia trebuia zămislit...

Multă vreme, acest gînd m-a urmărit cu îndărătnicie. Cu cîțiva ani în urmă am avut ocazia să cunosc un grup de participanți la epocalele evenimente din august 1944. Unul dintre ei mi-a propus să-l însoțesc prin București și împrejurimi, pentru a reconstitui „pe viu", la fața locului, gloriosul itinerar al insurecției. I-am vorbit despre acel monument-simbol la care mă gîndeam de multă vreme.

— Un astfel de monument ne trebuie !, mi-a spus el. Și dacă ne trebuie, el nu poate fi înălțat altundeva decît aici, aici la porțile Bucureștilor...

— Dar pentru ce aici, aici la porțile Bucureștilor ?

— Pentru că aici s-a deschis marea poartă a istoriei noastre, acea poartă prin care, pentru prima dată în cursul existenței sale, poporul român a intrat întreg și demn în propria sa istorie și în cea a umanității.

Și pentru că în privirile mele întîrzia, probabil, o undă de nedumerire, interlocutorul meu m-a invitat să luăm loc pe o bancă.

— 23 august 1944 — a început el să povestească, scoțînd cu grijă dintr-o mapă diverse hîrtii cu însemnări, schițe și hărți — a fost într-o miercuri. O zi de vară însorită. Pe la ora 10, colonelul Emilian Ionescu — adjutant al casei militare regale — a ridicat receptorul telefonului : șeful cabinetului militar al mareșalului Ion Antonescu i-a comunicat : „conducătorul" dorea să fie primit de rege la ora 16. După o jumătate de ceas, Mihai Antonescu — vicepreședintele Consiliului de Miniștri — a solicitat și el o audiență, pentru orele 15,30...

...Către prînz căldura devenise înăbușitoare. Canicula îi alungase pe oameni de pe străzi. Orașul zăcea cufundat în toropeală. Bucureșteanul încerca sentimente contradictorii. Deși ziarele n-o spuneau direct, nemții mîncau bătaie ; era un fapt care, bineînțeles, îl bucura. Dar frontul se afla la circa 300 de kilometri... Ce va face Antonescu ? Va continua războiul ? Va transforma țara în teatru de operații ? Iată tot atîtea întrebări chinuitoare...

...Era ora 15,30. Mihai Antonescu se prezintă la Palat. „Era cadaveric, abătut, speriat — nota generalul în rezervă Emilian Ionescu. Nu mai avea figura jovială, plină de sine ca altădată. A mormăit : «Situația e foarte gravă...»".

Peste puține minute, în Piața Palatului și-a făcut intrarea mașina blindată a „mareșalului", însoțită de trei automobile de escortă.

„Îl întîmpin la aceeași intrare — povestește același general Emilian Ionescu. Era îmbrăcat în uniforma de general de cavalerie și avea în mînă o cravașă. Era foarte nervos. S-a împiedicat în covorul de la intrare și era să cadă. Întorcîndu-se către mine, m-a întrebat răstit :

— Ce face regele ? Ce este pe aici ?

— M.S. Regele vă așteaptă la Casa Nouă... În Palat e liniște, totul e normal, i-am răspuns calm, conducîndu-l spre Salonul galben din stînga intrării..."

...În jurul orei 17,05, cei doi Antonești au fost arestați de către o echipă de militari pregătită din timp pentru îndeplinirea acestei misiuni. Aceeași soartă a avut-o și personalul din escorta lui Ion Antonescu, iar sub pretext că trebuie să participe la un Consiliu de coroană au fost chemați la Palat și arestați, pe rînd, generalii C. Pantazi (ministrul de război), C. Piki Vasiliu (inspector general al Jandarmeriei), colonelul Elefterescu (prefectul Poliției Capitalei). Practic, principalii reprezentanți ai regimului antonescian au fost scoși din odioasele roluri pe care le avuseseră pînă atunci. Marea epopee antihitleristă a poporului român, marea clipă a redobîndirii demnității naționale începuse...

...În afara celor care participaseră direct la evenimente sau cei cărora le fuseseră

comunicate cele întîmplate, nimeni nu știa nimic. Orașul își continua viața obișnuită. Spre seară, o adiere ușoară de vînt a mai domolit arșița de peste zi. La un moment dat, Radio București și-a anunțat ascultătorii că emisiunea va fi întreruptă pentru moment ; îi ruga însă pe abonați să lase aparatele deschise, căci va fi transmis un comunicat foarte important... Ce-o mai fi ? Ce s-o fi întîmplat ? Neliniștea a coborît apăsătoare în sufletele oamenilor...

...La ora 18, Comandamentul Militar al Capitalei (C.M.C.) a comunicat parola „Pajura" — prin care unitățile din subordine au fost alarmate, iar comandanții acestora chemați pentru a primi ordine de declanșare a acțiunilor de luptă. Peste o jumătate de oră s-a transmis ordinul „Stejar — extremă urgență", pentru intrarea forțelor insurecționale în dispozitivul de luptă în vederea curățirii Capitalei de trupele hitleriste. Între 18,30 și 24 unitățile militare române din București au intrat în dispozitiv, asigurînd paza instituțiilor vitale pentru exercitarea autorității de stat, au blocat barierele Băneasa, Pipera, Străulești, Rahova, Pantelimon și Colentina și au încercuit sediile comandamentelor și oficiilor germane din interiorul orașului...

...Îl chema Ion Dobocan și era secretarul Comitetului P.C.R. al Sectorului I Galben. În acea seară de 23 august, după ora 20,30, avusese o întîlnire conspirativă cu unul din tovarășii săi din comitetul de partid. Se întîlniseră undeva pe Bulevardul „Ana Ipătescu". „Înainte de a ne despărți — nota dînsul — am observat mișcări de trupe. Faptul ne-a îngrijorat. Ne-am despărțit și-am luat un taxi, îndreptîndu-mă spre Podul «Izvor». Intrînd într-o tutungerie, am auzit la un aparat de radio cum crainicul îi îndemna pe ascultători să lase aparatele deschise. Am plecat spre Restaurantul «Mon Jardin», unde lucra Ștefan Mladin, cu care activam pentru pregătirea formațiunilor de luptă patriotice. M-a zărit și s-a apropiat de mine zîmbind :

— Așteaptă-mă, plecăm urgent...

Am pornit împreună spre Piața Palatului..."

...Orele 22. Pe calea undelor, țara întreagă a fost electrizată de marea veste : „Nu este decît o singură cale pentru salvarea țării de la o catastrofă totală : ieșirea noastră din alianța cu puterile Axei și imediata încetare a războiului cu Națiunile Unite. Români ! Un nou guvern de uniune națională a fost însărcinat să aducă la îndeplinire voința hotărîtă a țării de a încheia pacea cu Națiunile Unite... Români ! Poporul nostru înțelege să fie singur stăpîn pe soarta sa... Dictatura a luat sfîrșit și cu ea încetează toate asupririle... Alături de armatele aliate și cu ajutorul lor,

IN ZIUA DE 24 AUGUST 1944, ORELE 4,30
OSTASII ROMINI LUPTIND PENTRU APĂRAREA BUCU-
RESTIULUI, IMPOTRIVA TRUPELOR HITLERISTE AU
LUAT CU ASALT ACEASTĂ CLĂDIRE IN CARE SE
AFLA COMANDAMENTUL AVIATIEI GERMANE.
IN URMA LUPTELOR PURTATE INTREGUL COMAN-
DAMENT GERMAN A FOST FĂCUT PRIZONIER.

SLAVĂ OSTASILOR ROMINI CARE
AU LUPTAT PENTRU LIBERTATEA ȘI
INDEPENDENTA PATRIEI NOASTRE!

mobilizînd toate forțele națiunii, vom trece hotarele impuse prin actul nedrept de la Viena, pentru a elibera pămîntul Transilvaniei de sub ocupația străină... Să pășim hotărîți pe drumul înfăptuirii României de mîine, a unei Românii libere, puternice și fericite !"

...Cei șapte oameni porniseră grăbiți din str. Dr. Felix și se îndreptau spre Palat. Nici unul dintre ei nu știa pentru ce fuseseră chemați acolo. Știau un singur lucru : grupa lor de luptă patriotică fusese mobilizată de partid pentru a i se încredința o misiune. „Ne-am adunat toți șapte — povestea Ilie Dinuț — acasă la Miroiu, în str. Dr. Felix. Eram, deci, eu, Nicolae Prosan, Ioan Constantinescu, Ioan Marghian, Ioan Miroiu, Vasile Iliescu și Nicolae Dumitrescu... Ca să putem pătrunde în Palat, ni s-a comunicat parola ce trebuia s-o rostim în fața santinelei : «Inginer Ceaușu». Cele două cuvinte ne-au deschis ușile și ajunși în Sala de arme, ni s-a comunicat, în sfîrșit, misiunea : conform planului stabilit de P.C.R. și celelalte forțe antihitleriste, formațiunea noastră trebuia să-i scoată din Palat pe foștii demnitari arestați, să-i transporte într-un loc sigur, unde urma să le facă paza. După miezul nopții, i-am scos din Palat într-un camion-dubă și i-am dus într-o casă conspirativă a partidului comunist, casă aflată în cartierul Vatra Luminoasă..."

...La ora 23 generalul Gheorghe Mihail, noul șef al Marelui Stat Major, împuternicit cu comanda supremă a armatei, a transmis trupelor române de pe întreg cuprinsul țării directiva operativă prin care le stabilea misiunile de luptă...

...Legația Germaniei din București își avea sediul în Calea Victoriei nr. 174. În jurul orei 18 s-a primit un telefon de la Eugen Cristescu — șeful Serviciului Special de Informații — care a comunicat că „ceva s-a întîmplat cu mareșalul Antonescu". N-a putut da nici un fel de detalii. Unul dintre subalternii săi îi informase că în jurul orei 17 cei doi Antonești se prezentaseră la Palat. Peste o oră, același subaltern îi raportase că „nimeni n-a mai ieșit din Palat, fie că Consiliul de coroană se prelungea, fie că respectivii fuseseră arestați..." Cam în același timp primise și raportul unui agent care văzuse că mașinile din escorta lui I. Antonescu fuseseră introduse în garajul Palatului de către șoferi ai Casei regale. Derutat, alarmat, Cristescu sunase la Legația germană...

În jurul orei 18, după telefonul lui E. Cristescu, aici s-a desfășurat o consfătuire cu participarea șefilor misiunilor militare germane din România : generalii Erik Hansen, Alfred Gerstenberg, Karl Spalke, amiralul Tillessen, care, pe la ora 19, au hotărît să-l cheme urgent în București pe ministrul german în România, Manfred von Killinger. Acesta se afla în afara orașului, într-o vilă de la Săftica. Surprins și nedumerit, Killinger s-a întors grăbit la legație și, de comun acord cu cei prezenți, a solicitat o audiență regelui. În funcție de cele ce i se vor comunica, va informa Berlinul. Audiența s-a desfășurat de la 20,30 pînă la 20,50. Killinger a fost însoțit de consilierul de legație Gerhard Stelzer. Convingîndu-se că România rupsese alianța cu cel de al III-lea Reich, Killinger sfîrșise convorbirea cu monarhul român proferînd amenințări dure : „Voi preface România într-o baltă de sînge !", răcnise el cu furie în timp ce era invitat să părăsească Palatul.

În timp ce la Palat se desfășura scena aceasta, generalul Hansen, aflat la Legația germană, l-a informat telefonic pe generalul Hans Friessner — comandantul Grupului german de armate „Ucraina de Sud" — că „ceva nu este în regulă cu mareșalul Antonescu". Friessner avea să noteze : „Curînd cele aflate au confirmat schimbarea situației [din România]. ...Evenimentele au constituit pentru mine o surpriză de neînchipuit..."

La ora 22,30 generalul K. Spalke a raportat la O.K.W. că în București era „stare de alarmă. Orașul este împresurat de trupe românești. Toate intrările în oraș sînt ocupate. Evoluția situației nu poate fi prevăzută...". La rîndul său, Hans Friessner, cu de la sine putere, și-a subordonat toate trupele și forurile germane de pe teritoriul României. „Dar măsura, pe care în fond nu aveam dreptul s-o iau — nota el —, a fost adoptată prea tîrziu. Către ora 23 l-am chemat pe Hitler la telefon. L-am informat asupra evenimentelor din ultimele ore și i-am raportat preluarea... comenzii depline asupra tuturor forurilor și trupelor germane din România. Hitler și-a dat consimțămîntul... Apoi mi-a ordonat : «Înlăturați imediat această clică de trădători și instituiți un nou guvern»... Convorbirea a luat sfîrșit cu un răspuns încîlcit [al lui Hitler]: «Într-o oră veți primi noi ordine». În noaptea de 23 spre 24 august s-a primit și «dispoziția Führerului» prin care se cerea... înăbușirea puciului de la București și arestarea regelui și camarilei lui. Ca urmare a acestei dispoziții, încă în aceeași noapte, unitățile de artilerie antiaeriană din Ploiești și împrejurimi au pornit în

direcția București, cu ordinul de a ocupa cele mai importante puncte ale orașului și de a restabili situația. Cu executarea acestei acțiuni a fost însărcinat comandantul de brigadă SS Hoffmeier, deoarece generalul Gerstenberg se găsea, împreună cu ambasadorul german și... generalul Hansen, la Legația germană, sub «protecția» unor tancuri românești și nu avea libertate de acțiune..."

...Aflat la Palat în acea noapte de 23 august, Lucrețiu Pătrășcanu avea să scrie mai tîrziu: „Sosesc la Palat generalii nemți Hansen și Gerstenberg care dau asigurări generalului Sănătescu [șeful noului guvern român] că nemții nu vor începe ostilitățile împotriva armatei române. Mi-am dat seama că este vorba de o nouă minciună..."

Într-adevăr. Generalul Sănătescu i-a invitat să ordone trupelor germane să părăsească în liniște România. Gerstenberg s-a declarat de acord, dar a spus că nu poate lua legătura cu trupele și că, pentru acest lucru, trebuia neapărat să se deplaseze la Băneasa; ar fi nimerit, a spus el, ca un ofițer român să-l însoțească, pentru a trece mai ușor prin cordoanele de trupe românești intrate în dispozitiv de apărare în acea zonă. Spre a fi mai convingător, n-a ezitat să-și dea cuvîntul de onoare că, după ce va da ordinele necesare, se va întoarce împreună cu ofițerul român.

„La Fîntîna «Miorița», lîngă Podul Băneasa — povestea generalul Valeriu Șelescu, pe atunci colonel, și însoțitorul lui Gerstenberg — am fost opriți de o grupă de ostași [români]... La Podul Băneasa unitățile armatei române ridicaseră puternice baricade. Ni s-a făcut loc să trecem... La Sud de linia de centură, ne-am oprit; hitleriștii trăgeau în subunitățile românești aflate în zonă.

— Ce înseamnă asta, domnule general ?, am întrebat eu. Dar Gerstenberg dispăruse în întuneric... După scurt timp, ne-am trezit înconjurați de... pistolari hitleriști, care ne-au împins cu brutalitate spre niște barăci; într-una din ele am fost închis..."

În jurul orei 01,55 generalul Hans Friessner a ordonat generalului Gerstenberg aflat de-acum în lagărul german din Nordul Bucureștilor — să preia comanda și să îndeplinească ordinul dat de Hitler privind înăbușirea insurecției române...

...„Comandam Regimentul de gardă călare — scria generalul Marcel Olteanu. În momentul cînd am primit ordinele «Pajura» și «Stejar» am plecat la C.M.C., unde generalul Iosif Teodorescu m-a informat despre cele petrecute la Palat, comunicîndu-mi și misiunea ce-mi revenea: să împiedic cu orice preț, cu regimentul meu, ca dușmanul să pătrundă în Capitală pe căile nordice de acces. ...M-am hotărît să organizez apărarea la Sud de centura formată de lacurile Băneasa, stînd de strajă la această strategică poartă a Capitalei..."

...Spre ziuă, o patrulă din plutonul 6 al Campaniei 9 parașutiști raporta: „Pe șosea [București — Ploiești] — trafic redus de mașini. Podurile de la lacul Băneasa și de la calea ferată sînt ocupate de ostași ai Regimentului de gardă călare... Nemții vin cu mașinile spre oraș".

Era trecut de ora 7 dimineața. La un moment dat, tăcerea a fost sfîșiată de zgomotul unei explozii. Au urmat apoi altele...

...„Căpitanul Riureanu — nota generalul Marcel Olteanu — mi-a raportat telefonic că o puternică formațiune motorizată germană a ajuns în partea de Nord a podului [Băneasa].

— Să deschid focul, domnule colonel ?

— Nu, lasă-i să se angajeze cu capul coloanei pe pod și trage numai cînd vor încerca să demonteze baricada...

Căpitanul Riureanu, care se afla pe podul de cale ferată București — Constanța, aștepta momentul cînd să dea semnalul (o rachetă roșie). Deodată, văzduhul a răsunat de bubuitura unei rafale de tun antitanc. (Sergentul Vîrtosu n-a mai putut răbda înaintarea tunului inamic). Aproape simultan a pornit și racheta roșie. Podul era un iad de flăcări și fum... Dușmanul nu a trecut peste Podul Băneasa..."

...Atacul declanșat de Gerstenberg împotriva Bucureștilor eșuase lamentabil. Forțele insurecționale române au rămas neclintite. Ba mai mult, patru zile mai tîrziu, aveau să nimicească complet gruparea hitleristă din partea de Nord a Bucureștilor. Sperînd să scape din nou, în zorii zilei de 28 august, Gerstenberg, împreună cu resturile trupelor sale, a părăsit cîmpul de luptă... Cine își încalcă cuvîntul de onoare nu se sfiește să fugă. Numai că pentru el fuga nu a fost și sănătoasă... În aceeași zi de 28 august, fiind încolțit de trupele române la Gherghița, a fost silit să capituleze, împreună cu toți cei a căror fugă o organizase...

. . . .

— Și acum vei pricepe, sper, m-a întrebat interlocutorul meu — strîngîndu-și în ordine hîrtiile — de ce aici trebuie ridicat acel monument ?! Pentru că victoria din dimineața de 24 august a avut o importanță tactică și strategică excepțională, punîndu-și pecetea pe întreaga desfășurare a insurecției.

MARIAN ȘTEFAN ■

O ȚARĂ A FRUMUSEȚII

Aplecarea către frumos pare a fi un dat al fiecărei ființe umane. Depinde cum este cultivată, apărată și dezvoltată, lăsată să se închircească ori să moară această celulă de aur a celei mai reușite întruchipări a materiei, a naturii, a cosmosului. Căci frumosul este condiționat întotdeauna de o infinitate de factori, printre care relațiile sociale, munca, istoria, cultura, psihologia colectivităților umane, mediul geografic, influențele joacă un rol determinant.

Judecind după felul grav, adînc, în care meditează asupra sinelui și asupra lumii înconjurătoare. Gînditorul neolitic de la Hamangia, după forma și culoarea giuvaerelor de ceramică, din fier, din aur și argint descoperite de arheologi pe pămîntul românesc, după incrustăturile de pe furcile de tors, după culoarea și motivele care împodobesc iile și fotele, velințele și ștergarele, catrințele și cojoacele de la Apa Dunării și Munții Carpați, după farmecul doinelor și cîntecelor de dor, după ritmul horelor, după statura eroilor din baladele și basmele din Țara lui Făt-Frumos, a lui Luchian și Enescu, ce gînd se poate mulțumi să descrie cu vorbe obișnuite România, darurile oamenilor trăitori pe această gură de rai a planetei ? Metafora vine pînă și pe buzele celui care calcă pentru prima dată pe acest armonios picior de plai... România, țară a culorilor. România, țară a cîntecului... Țară a omeniei... Țară de dor... România, țară a frumuseții. În ciuda tuturor vicisitudinilor unei istorii zbuciumate, oamenii acestui pămînt n-au lăsat niciodată deoparte, n-au uitat, n-au părăsit cîntecul și jocul, harul pentru formă și culoare, obișnuința de a visa cu ochii deschiși la vremuri mai drepte, capacitatea de a plăsmui frumosul. Le-au împletit întotdeauna cu munca și lupta, cu bucuriile și necazurile. De la naștere și pînă la moarte. Poate că în nici o altă parte a lumii arta nu cunoaște o condiționare mai directă cu viața de fiecare zi a omului, cu munca lui, cu universul familiar, dar și cu cele mai înalte năzuințe ale minții sale, ca pe aceste meleaguri.

Iată de ce, cu toată noutatea sa, cu toate notele profund contemporane, „Cîntarea României", vasta competiție a muncii și creației care se desfășoară în țara lui Eminescu și a lui Nicolae Ceaușescu, are rădăcini foarte vechi. Această originală manifestare a puterii creatoare a unui întreg popor nu face decît să dea dimensiuni pe măsura epocii, milenarei conviețuiri a românilor într-un spațiu sensibilizat la frumos, împodobit cu doine și fresce, cu proverbe și strigături, cu Sara pe deal și Coloana Infinită. Dimensiuni pe măsura năzuințelor și talentelor unui popor liber, stăpîn pe destinul său. Dimensiuni din perspectiva unei concepții revoluționare despre lume și viață, despre artă și cultură care așază în centrul tuturor preocupărilor omului, fericirea, împlinirea sa multilaterală. Dimensiuni decurgînd din convingerea profund democratică, larg umanistă care consideră că poporul întreg are capacitatea și dreptul de a participa direct la bucuria artei, de a crea, de a făuri odată cu bunurile materiale și pe cele spirituale, de a spori puterea frumosului, de a ridica munca pe treptele creației, de a da artei temeinicia muncii.

Într-un veac în care atîtea forțe ostile asediază fragila celulă umană, înstrăinînd-o de natura sa, iată, la Dunăre și Carpați, oamenii din patria lui Tudor Diamant construiesc cu succes un eficient Falanster al muncii și creației. Țara întreagă e un șantier al noului. Noul în muncă și în artă. Într-o simbioză revoluționară. Țara întreagă o scenă a frumosului.

Odată cu performanța de a fi antrenat la dulcea zăbavă a cetitului și scrisului, a cîntatului și pictatului, a jocului scenic și cinematografic mulțimi impresionante, Festivalul național „Cîntarea României" își dovedește forța, originalitatea, semnificația profundă prin ideile estetice și politice pe care le promovează. Scopul lui principal este edificarea omului nou, multilateral dezvoltat, omul constructor, omul activ, omul capabil să desăvîrșească o operă socială ambițioasă, complexă, un om cu deprinderi practice, dar și visător, știind să se recicleze pentru a face față tuturor nevoilor societății și, totodată, să-și apere natura umană, capacitatea de a visa, de a iubi poezia, colectivitatea. Într-un cuvînt, un om pentru om, pentru oameni. Festivalul ridică pe o treaptă nouă tradițiile democratice și umaniste ale culturii și artei noastre. Un cărturar român preciza, pe bună dreptate, că orice cultură valorează prin tipul de umanism pe care-l creează. Nu știm să existe la ora actuală un alt fenomen de cultură și artă mai generos ca vasta competiție a muncii și creației desfășurată în România. Festivalul național „Cîntarea României" este o epopee, o saga națională dintre cele mai originale, mai pline de adînci, de generoase sem-

nificații. Demonstrație convingătoare a superiorității socialismului față de toate celelalte orinduiri ale istoriei, demonstrație strălucită a trăsăturilor specifice, pe care le îmbracă revoluția socialistă în România. Expresie concludentă a libertății de creație și în același timp a unei complexe înțelegeri a necesității sociale și politice de către toți membrii societății. De către creatorii socialismului românesc multilateral dezvoltat. Într-o epocă în care în orinduirea burgheză, în civilizația de consum omul este sfîșiat de atîtea angoase existențiale, în România constructorul socialismului se construiește și pe sine însuși, apropiindu-și, însușindu-și valorile culturii și artei și, în același timp, creind el însuși cultură și artă. Spunind constructorul socialismului înțelegem toate meseriile, includem în acest titlu de noblețe a muncii libere și pe creatorul de bunuri materiale și pe autorul de bunuri spirituale și pe artistul amator și pe cel profesionist. Nu într-o operă nivelatoare, ci într-una profund revoluționară, de fertilă colaborare, de influențare, de revitalizare reciprocă. O operă umanistă, de o originalitate percutantă. Mergind în întîmpinarea celor mai îndrăznețe, mai generoase năzuințe ale spiritului modern, care în numele unei noi renașteri spirituale pledează pentru o mai mare interferență între arte, pentru integrarea mai puternică a tehnicii, a științei în spiritualitatea omului contemporan.

„Cintarea României" nu este doar o petrecere plăcută a timpului liber, cum au înțeles poate unii, doar o punere în valoare a pasiunii pentru frumos a oamenilor, doar o întrecere artistică, oricît de amplă și cuprinzătoare ar fi ea. Deși are toate aceste atribute, „Cintarea României" relevă în același timp multe alte caracteristici încă nu îndeajuns de expresiv puse în valoare, subliniate.

„Cintarea României" este o școală a educației comuniste.

„Cintarea României" este un mod de existență prin muncă și creație. Creație materială și creație spirituală. Muncă și creație pentru bunăstarea și fericirea unui întreg popor. Muncă eliberată de umilința exploatării, creație străbătută de încredere în om, în viitorul său, în viitorul întregii omeniri. Cîntec închinat țării, dar în același timp și luptei oamenilor de pretutindeni pentru libertate și dreptate socială, pentru pace. Cintare patriei, cintare omului, solidarității umane.

Într-o epocă în care esteți și profeți angoasați ori numai șarlatani prevestesc nu numai dezintegrarea artelor, ci și sfîrșitul omului și al pămîntului, poporul român, ca o expresie a vitalității sale, a extraordinarelor sale însușiri creatoare, a dragostei sale de țară și de lume, de frumos și de omenie, ca o dovadă a superiorității modelului revoluționar de muncă și viață pentru care a optat acum 35 de ani, infirmă teoriile elitiste despre artă și cultură, profețiile mincinoase despre dispariția artelor, dau o soluție fericită pericolelor înstrăinării omului de natura sa umană, propun contemporaneității expresia modernă a dragostei de natură, de viață, de poezie, de frumos a oamenilor din Țara Mioriței.

CONSTANTIN VIȘAN

— În paginile următoare vă prezentăm cîteva portrete de laureați ai Festivalului Național „Cintarea României".

• Laureați ai Festivalului național „Cîntarea României"

• PETRU GHERA

Olerul Petru Ghera s-a impus în special odată cu înființarea cenaclului scriitorilor țărani din județul Caraș- .verin „Paul Tărbățiu" cu care a ajuns pînă în etapa finală unde obține titlul de Laureat al festivalului, ca unul dintre cei mai valoroși recitatori din creația proprie. Fiind remarcat și cu prilejul „Galei antenelor" de către poetul Adrian Păunescu, pentru versurile sale inedite, de o pronunțată tentă folclorică, în care se găsesc imagini surprinzătoare prin spontaneitatea și profunzimea lor ideatică, Petru Ghera este de-acum cunoscut în întreaga țară prin intermediul Televiziunii. Am mai adăuga că versuri de-ale sale au văzut lumina tiparului în caietul „Semenicul", ziarul județean „Flamura", revista „Contemporanul", poetul fiind totodată și autorul unei interesante variante a „Mioriței" în care impune o viziune proprie.

Coborînd din vîrf de munte, despărțindu-se pentru cîteva zile de mioarele lui, badea Petru Ghera din Slatina — Timiș a venit la Gala laureaților în Capitala țării dragi să rostească versuri scrise din inimă acolo sus, pe plaiurile însorite și bogate ale Caraș-Severinului. Și spunea poetul țăran atunci,

în zilele lui august pe scena Sălii Palatului, atunci cînd țara întreagă se pregătea să sărbătorească al 35-lea an de viață, demnă, liberă și fericită : „Crișul gîndului mănclină / Stînd pe munți în plină vară / Ca să-mi iau condeiu-n mînă / S-așez versuri pentru țară. / Eu le scriu cu voioșie / Cînd în jurul meu privesc / Pentru tine Românie / Și-n somn, noaptea îți doinesc" (Din poezia „La Cîntarea României" — creație proprie).

• LELIA MUNTEANU

Lelia Munteanu, operatoare la Institutul de tehnică de calcul București, apreciată pentru munca ce o depune în colectiv, la cei 22 de ani ai săi prezintă o bogată biografie literară, care ar putea atrage atenția editorilor.

Valoarea creației sale literare este atestată de nu-

meroasele premii ce i s-au acordat, dintre care menționăm : 1976 — premiul I la Concursul de creație literară „Tinere condeie", tot 1976 — premiul I la Concursul literar „Femeia-erou contemporan" și premiul II la Concursul național de poezie „Nicolae Labiș" ; 1978 — Premiul I la Festivalul-concurs de poezie și muzică tînără „Baladele Dunării" și premiul Uniunii scriitorilor la Concursul național de poezie „Nicolae Labiș".

În 1979, primește premiul I și titlul de laureat la cea de a II-a ediție a Festivalului național al educației și culturii socialiste „Cîntarea României" la creație literară pentru ciclul de poezii „Moară de vis" — aceste înalte distincții constituind o încoronare a succeselor sale literare și un imbold pentru preocupările de viitor.

• DOMNICA SORESCU

Afirmîndu-se de timpuriu în colectivele artistice de la INTEX Păulești, Palatul culturii Ploiești și Casa de cultură a sindicatelor, ca interpretă valoroasă a genului estradistic, Domnica Sorescu (n. 1954) a continuat să-și modeleze calitățile native ale vocii sale în cadrul Școlii populare de artă, clasa profesorilor Mariana Soitu și Nicoleta Păun. Aspirațiile sale artistice au determinat-o să participe și la unele concursuri de mare ținută desfășurate în țară, între care „Steaua fără nume", „Retorta de cristal", „Floarea de cactus", „Steaua litoralului", „Amara '75", „Cînd castanii înfloresc", etc. prezentele ei materializîndu-se adeseori în premii și diplome care au situat-o între sperantele de certă valoare ale mișcării noastre de amatori. O confirmare în plus o reprezintă înregistrările pe care le-a făcut la radio și televiziune. Vocea sa caldă, catifelată, de

● Laureați ai Festivalului național „Cîntarea României"

mare întindere a lăsat o bună impresie specialiștilor și mai cu seamă publicului prahovean, care a aplaudat-o și încurajat-o cu toată dragostea și simpatia.

Aceste calități conturează o personalitate umană în plină ascensiune, care, la cei 25 de ani, și-a aflat o prețioasă certificare prin conferirea locului I și a titlului de laureat la cea de a II-a ediție a Festivalului național „Cîntarea României".

● AURELIA POPA

Aurelia Popa, cadru didactic la Școala generală nr. 1 din Moreni, județul Dîmbovița, unde desfășoară o susținută activitate instructiv-educativă în rîndul elevilor, este ea însăși elevă la rîndul ei la Școala populară de artă din Tîrgoviște și o prezentă de mare valoare în mișcarea artistică de amatori din județul Dîmbovița.

Pasionată culegătoare de folclor dîmbovițean, participă la o serie de manifestări artistice cu caracter județean și interjudețean, îndrumătoare asiduă a tinerelor talente în domeniul muzicii din județ, solista de muzică populară Aurelia Popa este laureată a Festivalului interjudețean de romanțe „Crizantema de aur" — ediția a X-a ce se desfășoară anual la Tîrgoviște.

Sentimentul împlinirii îl resimte însă mai profund acum cînd, urcînd marele podium al Festivalului național „Cîntarea României" pînă la finală, i se acordă premiul I și titlul de laureat al celei de a II-a ediții.

● FERENCZ ALAJOS

„Lucrez într-o echipă care a obținut insigna de fruntașă în întrecerea socialistă. Împreună cu tovarășii mei de lucru sîntem mîndri de realizările noastre cu care contribuim la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră" — a spus de curînd FERENCZ ALAJOS, muncitor la Întreprinderea minieră Bălan, județul Harghita. Laureat al celei de a II-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României", talentat solist de muzică populară în limba maghiară și română.

Este un pasionat artist amator al clubului „Minerul" din localitate, membru al ansamblului de estradă, al brigăzii artistice și al formației de teatru, apreciat pentru talentul său, obține premiul I la cele două ediții ale Festivalului „Ecoul galeriei" desfășurat în orașul Bălan în anii 1977 și 1978.

În 1979 obține premiul I și titlul de laureat al Festivalului național „Cîntarea României" — ediția a II-a, pentru interpretarea unor impresionante melodii populare maghiare din folclorul nou.

● DOREL TEODORESCU

„Adagio la Marea Unire" — teatru de inspirație folclorică. Cîtă sensibilitate, cîtă vibrație patriotică cuprinde și transmite acest spectacol, acei oameni care l-au prezentat în etapa finală, săteni din Duleul Caraș-Severinului, sat așezat între văi, într-o zonă folclorică încă „nebătătorită" — cum spunea autorul, regizorul și interpretul principal, dascălul Dorel Teodorescu din Duleu.

Alături de această scenă din spectacol, ținem să vi-l prezentăm și pe autor, vechi și entuziast animator cultural, realizator a numeroase texte pentru montaje literare, pentru brigăzi artistice, cadru de bază în activitatea cultural-educativă de masă ce se desfășoară în județ — și aceasta, pentru a i se recunoaște meritele avute în laurii primiți de formația de teatru a căminului cultural din satul Duleu.

Dorel Teodorescu este și autor al multor poezii în grai bănățean „Tata Oancea", deținător al premiului I la Concursul interjudețean de

• Laureați ai Festivalului național „Cîntarea României"

poezie satirică în acest grai desfășurat în localitatea Bocșa în 1978 și 1979. Conduce cercul literar „George Catană" din comuna Firling.

• CORNELIA LEȚ

Venită de prin părțile Neamțului, Cornelia Leț, această tînără de 21 de ani, absolventă de liceu cu bacalaureat, se califică la IREMOAS în meseria de lăcătuș-montator, Secția echipament metalic, și este una din muncitoarele stimate în colectiv și evidențiată în muncă, pentru priceperea și conștiinciozitatea cu care își îndeplinește sarcinile de producție. Priceperea în muncă se împletește cu talentul său artistic demonstrat cu prisosință atît în cadrul formației de teatru și cenaclului literar „Al. Sahia" de pe lîngă Clubul sindicatului IREMOAS, cît mai ales ca recitatoare, în care calitate obține premiul I și titlul de laureat la cea de-a II-a ediție a Festivalului național „Cîntarea României" cînd a recitat poezia „Facerea lumii" de Tudor Arghezi.

• VIOREL SAVIN

Înflăcărat animator al mișcării artistice de masă, Viorel Savin — directorul Casei de cultură din Slănic-Moldova — este unul dintre cei mai prodigioși autori dramatici neprofesioniști, ale cărui piese au văzut lumina rampei — stagiuni întregi — nu numai în acest oraș, ci și în alte localități, bucurîndu-se de un binemeritat succes la public. „Proprietatea dumneavoastră"; „Jocul de dincolo de ploaie"; „Fratele meu mut" — iată cîteva lucrări dramatice ale sale care l-au făcut cunoscut în ultimii ani ca un pasionat și talentat creator dramatic. După Medalia de aur ce i s-a conferit la concursul formațiilor teatrale, muzicale și coregrafice, de la orașe și sate, dedicat celei de-a XXX aniversări a eliberării patriei (1974) pentru spectacolul „Lecție de istorie", obținînd locul III pentru regia și scenografia la piesa „Autograful" de Pavel Everac la Festivalul teatrului scurt de la Vaslui (1976) și Diploma Asociației oamenilor de teatru și muzică pentru piesa „Fratele meu mut" la Festivalul de creație și interpretare dramatică (amatori) desfășurat la Slănic-Moldova, Viorel Savin este acum laureat al celei de-a II-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României", obținînd premiul I — singurul premiu I acordat la creația dramatică — pentru piesa „Ovidiu la Tomis" lucrare ce, după opinia noastră, ar putea sta și în atenția teatrelor profesioniste.

• ROXANA TOMA

Roxana Toma, studentă anul II la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din București, clasa de pian, fruntașă la învățătură, evoluînd cu măiestrie și grație într-un dans românesc stilizat — coregrafia aparținînd profesoarei Iorgulescu Rodica, a cărei elevă este la Școala de artă a municipiului București.

Talentata solistă de dans clasic obține premiul II și titlul de laureat la prima ediție, cînd a reprezentat la acest grațios gen artistic Clubul sindicatelor C.F.R. din Timișoara și aceleași distincții la cea de-a II-a ediție a Festivalului național „Cîntarea României", de data aceasta ca reprezentantă a Școlii populare de artă din București.

GH. BENDOVSKI ■

DRAGOSTE – NUNTĂ TRĂINICIE

Voinic vrednic de-nsurat

Din observarea directă a desfășurării obiceiului colindului și a parcurgerii colecțiilor de colinde, se confirmă acea părere a specialiștilor că aproximativ două treimi din repertoriul colindelor îl ocupă cele care se referă la căsătorie. Este și firesc deoarece constituirea și funcționalitatea cetei feciorilor formată din tineri neinsurați, au tocmai ca scop și reliefarea în fața întregii colectivități sătești a idealurilor acestora, evidențierea aleselor lor trăsături morale atît prin comportament cît și printr-o poezie aluzivă, încărcată de simboluri și metaforă. După cum subliniam în edițiile precedente ale Almanahului Flacăra,* colindele avînd putere de cumulare, sinteză și refracție poetică a lumii trecutului nostru prin prisma sufletului popular, o încarnează într-o atmosferă mirifică și pitorească. Colindele nu sînt narațiuni poematice dezvoltate, cu acțiuni epice și întîmplări neprevăzute, ci numai scînteieri ale unui moment cu semnificații profunde, transpunînd sîmburele de viață reală pe un fundal mitic și fabulos. Accentul nu cade pe acțiunea conflictuală ca în balade și basme, nici pe latura descriptivă ca în plugușor, ori pe cea de cugetare ca în proverbe și cea lirică din doine, ci pe trezirea, realizarea unei atmosfere sărbătorești de încîntare și vrajă, de optimism și voie bună, de elogiere a unei vieți pline de bucurii și îmbelșugare, de petrecere și fericire, de solidaritate colectivă și urări de felicitare reciprocă, al cărei erou este gazda colindată. Colindele de logodnă fiind cîntate îndeobște fetelor și feciorilor aflați în pragul căsătoriei, preamărind calitățile acestora, nu recurg numai la epitet și metaforă, ci aduc în prim-plan simbolul cu valoare de sugerare a admirației, dragostei și atașamentului pentru ființa iubită, constituind un preambul al nunții. Trecerea și împletirea dintre fabulos și real se face prin sincretismul planului real – ceata feciorilor, gazda colindată, contextul ceremonial, cu cel al semnificațiilor – textul poetico-muzical exprimînd mesajul întruchipat de simboluri și alegorie, vizînd analogia cu viața dorită, care se va realiza în decursul anului care începe. Desigur, nu vom căuta să reconstituim un scenariu al nunții în colinde, nici modelarea unor momente ceremoniale nunțiale, ci numai vom desprinde simbolurile și aluziile lor la nivelul colectivității tradiționale, întrucît membrii acesteia își cunoșteau foarte bine rolurile, atribuțiile și semnificațiile lor, pe care adeseori le intuiau, practicîndu-le alternativ de-a lungul timpului atît ca interpreți ai obiceiului cît și de beneficiari ai mesajului poetic.

Mirel calu-i potcovește
Mirelul, mirei bunu !
Mă-sa șede și-l privește
Și din gur-așa grăiește :
– Ce gînd, mirel, mi ți-ai pusu
Ori gîndu de cătănitu,
Ori gîndu de prăpăditu ?
– Ba eu, maică, nu mi-am pusu
Nici gîndu de cătănitu,
Nici gîndu de prăpăditu,
Ci eu, maică, mi-am văzutu
Ceia fată-n cea cetate.
– Ceia, mirel, nu ți-o dare
Că-i fată de viță mare
Și aicea mire-am dare
Nouă țări, nouă averi,
Nouă frați, nouă cetăți.
Mirel ciuda mi-l prindare
Cursă-n grajdu-înferecatu
Scoase murgu de-înșeuatu,
De-înșeuat bine gătatu,
Cum îi bun de-ncălecatu.
Sus pe murgu s-aruncare,
Puse murgu de-a jucare
Pe cîmpu cetății
Cam în dira fetii.
Fata bine mi-l priveare
Și din grai așa-i grăiare :
– Sus, mirele tinerele,
Îndreaptă pe murgu tău
Pe podu cetății,
Rupe lanțul porții.
Și te, mirel, veselește
Și-o-nchinăm cu sănătate.

(S. Drăgoi. 51, Iteu-Bihor)

Iată o colindă de flăcău avînd un cuprins simplu, dar de o mare expresivitate plastică,

* Almanahul Flacăra '77 : Poezia colindelor – text, context, metatext, '78 : Idealul tinerilor – vitejia, hărnicia, demnitatea ; '79 : muncă, cinste, omenie.

Bibliografie : Pop, M. ; Ruxăndoiu, P – Folclor literar românesc, 1976, 126–194, Vrabie, G. – Retorica folclorului, 1978, 202–232 ; Viciu, A – Colinde din Ardeal, 1914 ; Drăgoi, S – 303 colinde, 1931 ; Pamfile, T – Culegere de colinde, f.a. La luncile soarelui, Antologie colinde, 1964, Mohanu, C – Fîntîna dorului 1975.

alcătuit din trei părţi distincte: enunţul tematic — june calu-şi potcoveşte, dialogul cu mama prin care este avertizat de imposibilitatea realizării căsătoriei, semnificaţia simbolică a vitejiei lui motivată de atingerea scopului propus — obţinerea dragostei din partea fiinţei iubite. În colindele de flăcău, predomină temele cu caracter eroic, dar altfel înţeles decît în balade şi poveşti, vizind nu învingerea şi supunerea adversarului, ci, prin antiteză, elogierea feciorului voinic, năzdrăvan, iar urarea transmisă direct ori metaforic, cheamă realizarea unei căsătorii fericite prin revelarea virtuţilor pe care tînărul le-a dovedit.

La poarta lu împăratu
Mirelui bunu!
Şede-un mire rezematu,
De piesele arcului,
Şi se cere la vinatu
Prin codrii p-un n-o umblatu.
Pe valea Cealăului
Tot se duse cît se duse
Dete-n urma leului.
Găsi leul aburatu
Sub un spine mărăratu.
Pînă mire se gîndiare
Săgeţile pregătiare
Leul în tălpi îmi sărare
Şi la luptă se puneare
Zi de vară pînă-n seară.
Cînd fu colea către seară
Leul duse şi nu-l puse,
Mirel duse şi mi-l puse
Şi-l legă şi-ncurelă
P-ingă murgu-npăivănă,
Cu paivan de malin verde
De e drag la cine-l vede.
Şi cu el la drum plecare
Cam de-a lungul drumului
Şi de-a largul cîmpului.
Maică-sa afar-ieşiare
Şi din grai aşa grăiare:
Fericat, doamne, de mine,
Ce băiat am mai scăldatu,
De-mi aduce leu legatu,
Si legat şi-ncurelatu.
P-ingă murg împăivănatu.
— Şi te, mire, veseleşte!

În finalul celor mai multe colinde de fecior, fie că e vorba de lupta cu leul, vînarea cerbului tretior, domolirea şi jucarea calului năzdrăvan, săgetarea bourului sur şi a dulfului mării, apare decodarea simbolului care evidenţiază sensul poemei.

Leul din graiu d-aşa-i grăiare
— Măi june, fecior voinicu,
Nu mă săgeta să pieru,
Ci mă leagă-n curea neagră
Şi te sui pe min călare
Du-mă-n curtea dumisale,
De fala voinicilor,
De mirazu prunciloru.

(S. Drăgoi, 220, Blandiana-Alba)

Dacă în marea majoritate a colindelor mesajul este învăluit intr-o aură alegorică uşor de descifrat pentru ascultător sau cititor, în unele variante se exprimă direct scopul zicerii colindei — obţinerea logodnei.

Taică-su din grai grăiare:
— Taci tu fiică, taci tu dragă,
Că ăla-i drag june-al nostru.
Are parte din cetate
Din alalte a treia parte.

(S. Drăgoi, 205, Sălişte-Alba)

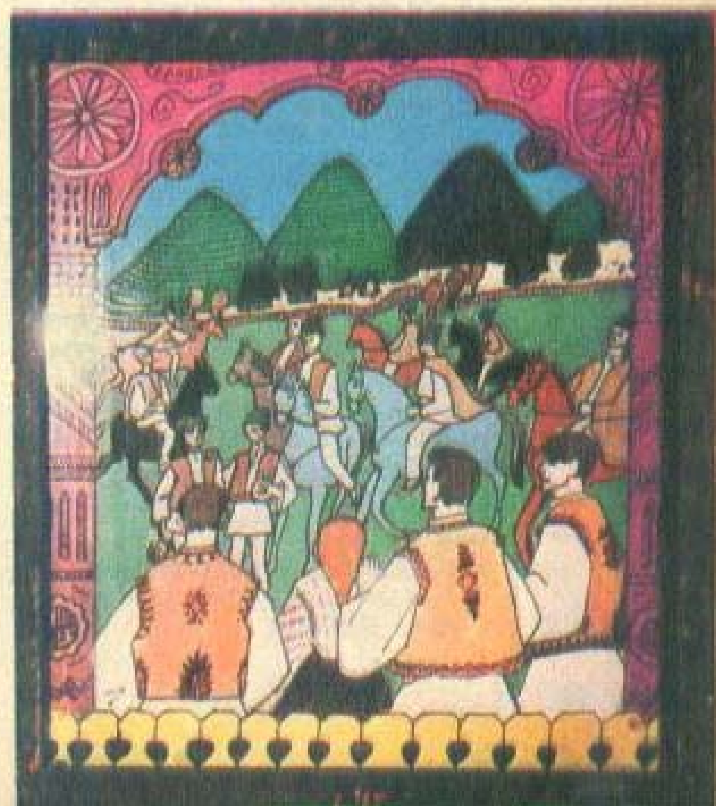
Fată mîndră de măritat

În colindele de faţă pe tema logodnei sînt frecvente imaginile lirice, pline de duioşie, frăgezime şi gingăşie. Fata este înfăţişată şezînd în leagăn de mătase prins între coarnele cerbului tretior, bourului sur, ori aninat de crengile unui falnic brad ce pluteşte în mijlocul unei ape vijelioase — simbol al frumuseţii depline. Ea coase şi chindiseşte batiste voinicilor, gulere frăţinilor, cămeşi părinţilor, steaguri împăraţilor — aluzie la alaiul nunţinal.

Oltul mic, mare-venit
Cetinele, cetioară, dragă ler,
Şi de mare, margini n-are
Iar pe Olt ce mi-ş că vine?
Brazi inalţi, moliţi uscaţi,
Printre brazi, printre moliţi,
Not îmi noată cerb streţin.
Cerbu-noată, coarne poartă,
Iar în vîrfu coarnelor
Leagăn verde de mătasă
Împletit cu viţa-n şase.
Dar în leagăn cine-mi şade?
Ia, Anamaria, fată mare
Cu cosiţa pe spinare
Strălucind ca sîntul soare.

(T. Pamfile, 50)

Tînăra este mîndru împodobită „cu argint pînă-n pămînt", „cu aur pînă la brîu", „îmbăiată-n lapte dulce" şi „înfăşurată în flori de

măr". Ea este dragă feciorilor „ca otava juncilor, ca sarea berbecilor, vinul bătrînilor și merele copiilor" după cum conglăsuiește o colindă din Hunedoara. (A. Viciu, 126, Sebeș).

Mijirea și înflorirea dragostei, stăruința gîndului pentru căsătorie, sînt evocate delicat, suav și subtil prin cîntarea metaforică a culegerii florilor pentru cunună, a îngrijirii cu mare preț a grădinii de flori, a ruperii rujei împupite, ori a tălmăcirii visului, toate devenite simboluri erotice.

La luncile soarelui
Flori dalbe de măr
Grele ploi că au plouat
Luncile mi le-au spălat,
Apoi soare-au răsărit
Flori frumoase-au înflorit.
Fetele cum auziră,
După flori se pogorîră.
Cînd feciorii le văzură
Pin la ele de fugiră.
Da pe fata cea mai albă
Un fecior așa o-ntreabă :
— De ești fată de mărit'
Mă primești tu la pețit ?
Fata-n față rumenea
Și feciorului grăia :
— De cînd mama m-o făcut
A iubi eu n-am știut.

(La luncile soarelui, 170, Călinești, Maramureș)

Dacă pentru fecior-mire, sînt edificatoare simbolurile animaliere : leul, cerbul, bourul, dulful, calul, șoimul, pentru fata de logodit domină cele vegetale : îndeosebi floarea, ruja, cununa tot de flori — intîlnită și la nuntă și în ritualele agrare, mărul, bradul. Însă oricare ar fi natura simbolului, el este pornit și aureolat de dragoste, care-i determină însușirile și rosturile. Sînt numeroase simbolurile care își au rădăcina în dragoste și o susțin ca pe cel mai puternic liant de apropiere și închegare a familiei, dar exprimate metaforic cu elemente din natura atît de bogată și variată a meleagurilor românești, pusă sub semnul armoniei și frumuseții supreme.

Dinaintea cestor curți,
Cresc florile mărului,
Crescutu-mi-o, născutu-mi-o
V-o doi meri și v-o doi peri
La vîrfuri apropiați
La trupini mai depărtați.

(A. Viciu, 163, Voila, Făgăraș)

În poezia colindelor străbat gînduri care-l frămîntă pe tînăr înainte de căsătorie, referitoare la frumusețea fizică și morală a viitoarei mirese, la scopul și rosturile familiei, la darurile pentru tînăra fecioară. Valoare de simbol — vizînd hărnicia și modestia fetelor — au și darurile pe care le fac tinerii în vederea căsătoriei.

Tie ți-o d-adusu
D-alba-i feciorită !
Furcă pistricută,

Fusu sfirîindu,
Priznărel de-argintu.
— Bine că mi-o adusu
Că și eu l-am făcutu
Cămașă de inu,
Guleruțu de firuțu,
Chiotori de mătasă.
— Și te veselește
D-alba-i feciorită !

(S. Drăgoi, 9, Iteu-Alba)

Frumusețea fizică, puritatea sentimentelor, farmecele tinereții, puterea dragostei, umbresc orice aluzie la bogăția zestrei :

Ficuța d-așa-i grăia :
— Hai, maică, măicuța mea,
Că eu bine m-oi găta
Și la joc că m-oi lua,
Feciorii m-or d-apuca
Și-or privi ocițîi mei
Și-or uita boițîi tăi,
Și-or privi buzele mele
Și-or uita oile tele,
Și-or privi păruțu meu
Și-or uita murguțu tău.

Și te mire veselește !

Multe sînt momentele nunții la care se face aluzie în colinde, ca venirea și întîmpinarea pețitorilor, primirea lor într-un cadru festiv, cererea miresei, trecerea de către mire a probelor cu valoare de ritual. Amintirea acestor probe, care marchează pe planul integrării tînărului în grupul bărbaților maturizarea lui intelectuală și spirituală, e bine conservată în obiceiul și cîntecele lăcăților din Bihor, a cîntecului nunului în Oltenia, ori a momentului colăcăriei din Transilvania și Moldova, cînd mirele trebuie să rupă, sau să sară peste lanțul cu care sînt ferecate porțile gospodăriei miresei.

Obiectele și elementele ceremonialului nunții — cununa, steagul, inelul, năfrămile,

schimburile : cămăşi, brîne, baiere, călţuni, pentru miri şi socri, ca şi darul naşului, ori al socrului mic către mire, constînd în oferirea unui cal, sînt tratate diferenţiat poetic şi simbolic, fără a fi subordonate complexului ceremonial nunţial.

De-o latură strigă
Cel finel mai mare
Să mergi să-l cununi.
– Merge-oi bucuros
Că sînt sănătos,
Daruri am gătit :
Caluţ cel mai grabnic,
Frîu cu fluturei,
Poît cu ghiocei,
Şaua-i de argint,
Chinga-i de mătase
Împletită-n şase,
Scări cu turnurele
Să-mi fiţi sănătoşi
Voi jude frumoşi !

(C. Mohanu, 19, Voineasa-Vîlcea)

În colinde masa mare a nunţii se face cu carnea cerbului săgetat de voinic, a turmei de ciute vînate în acest scop, ori a peştelui prins în mrejele întinse de tînăra fată dalbă. O serie de motive poetice din cîntecele miresii au trecut şi în colinde, cum sînt metafora despărţirii de familia părintească prin „trecerea în alte curţi la părinţi necunoscuţi", paralelismul cu viaţa merelor mărunţele, unele fragmente din oraţii.

Şi te-om fiică mărita
Îce-aproape peste munţi
La părinţi necunoscuţi
La frumoasă-s dalbe curţi,
Şi te-oi cînta munţilor
De doru părinţilor,
Şi te-oi cînta brazilor
De doruţu fraţilor.

(La luncile soarelui, 203, Almăş-Sălişte Hunedoara)

Ştii tu frate, doar nu ştii
Cînd merile-s mărunţele,

Ele stau pe crengurele,
Cînd ele se măresc
Cad în jos şi putrezesc.
Aşa-i, frate, şi cu mine,
Aşa-i data şi lăsata.

(La luncile soarelui, 221, Agnita, Braşov)

Ecouri ale unor străvechi forme şi modalităţi de înţelegere a vieţii, în epoci istorice îndepărtate, ca luarea miresii pradă de război sau a răpirii ei, se mai păstrează în colinde, învăluite în fabulos şi legendar.

Cură-mi, cură-mi, apa-mi cură
Jos repede pe lespede
Şi Ileana fată mare
Îşi spală darurile,
Darurile, şovanile,
Le spăla de le-nălbea
Şi la soare le zvînta.
Doi ochi negri d-aş aruncare
Cam pe vale, pe sub soare :
Tare-mi vine un junel
P-un cal vînăt grangurel,
Cu şeaua de argintel,
Pofilaş cu fluturaş,
Friuleţ cu ciucuraş.
Tare-mi vine, jos scoboară,
Jos în vadul rîului
Şi din fuga calului,
Mîna dreaptă-şi aruncară
Pe Ileana mi-o luară,
Pe vînătu mi-o aruncară,
Jos mai jos că să lăsară
La curţi nalte, minunate,
Cu case nemăturate.

(La luncile soarelui, 187, Şerbăneşti-Dîmboviţa)

În alte variante fata răpită este chiar sora soarelui. Sora soarelui din colinde ca şi din cîntecele de seceriş, luncile soarelui – locul mitic unde fetele se duc după flori, ca şi abundenţa de aur, argint şi nestămate, prezente în creaţiile folclorice pentru a sublinia frumuseţea fără seamăn a tinerilor, sînt răsunete ale unui îndepărtat cult al soarelui la locuitorii acestor meleaguri. Trăinicia şi robusteţea unităţii culturale a fiilor acestui pămînt au făcut să dăinuie peste veacuri, încărcate de simboluri şi viaţă, aceste forme de poezie folclorică. Totodată, consemnînd o etapă culminantă a înfloririi poeziei obiceiurilor de muncă agrară şi păstorească, colindele au conservat documente de artă, limbă şi spirit proprii poporului nostru din epoca medievală. Astăzi ele continuă să ne încînte şi bucure inimile cu înalte calităţi artistice şi spectaculare, constituind punţi de lumină în cunoaşterea şi unirea spirituală a fiilor acestui pămînt.

Valorificînd tot ceea ce este mai specific, autentic şi mobilizator în creativitatea maselor populare, festivalul naţional Cîntarea României a oferit un amplu cadru manifestării şi interpretării scenice a obiceiurilor şi datinilor populare din toate zonele şi vetrele folclorice ale ţării, între care colindele prin poezie şi melos, au reconstituit pagini emoţionante din viaţa neamului nostru.

ION MOANŢĂ ■

O extraordinară aventură umană

● 7 mineri rezistă, 11 zile, în subteran, rupți de lumea reală ● Performanța lor însumează 77 de zile-om, dar și o gamă completă de virtuți ● Două fronturi, — o singură idee : salvarea vieții ● Solidaritatea muncitorească și-a mai cîștigat un sinonim : minerii din Călimaн.

Oamenii stăteau, de cîteva zile, într-o înfrigurată așteptare. „Stăteau" e un un fel de a vorbi, pentru că, de fapt, fiecare avea cîte ceva de făcut sau era pregătit să răspundă oricărui apel ce s-ar fi ivit din partea comandamentului care luase ființă chiar la primele ore după ce accidentul fusese cunoscut : 7 mineri erau blocați în fundul unei galerii săpată în inima Călimanului, acolo unde urma să devină „exploatarea minieră", lucrare de mare amploare, una dintre acelea care cheamă la viață, așa cum se spune, o întreagă regiune geografică. Numai că, de data aceasta, și nici faptul pe care-l consemnez acum nu este străin celor care au muncit la deschiderea unor șantiere de dimensiuni asemănătoare celui din Căliman : Agnita Botorca, Bumbești - Livezeni, Bicaz, Porțile de Fier, hidrocentrala de pe Argeș etc. au fost puși față în față, și nu o singură dată, cu moartea. Îndrăzneala omului, cînd înfruntă natura, cere, uneori, un tribut greu. De fiecare dată, însă în astfel de împrejurări, „negocierile" sînt dramatice, înverșunate.

Deci, 7 mineri erau blocați undeva, fără a se ști prea bine locul, într-o galerie pe traseul căreia se crease un blocaj, format în urma unei izbucniri de apă, dintr-o uriașă pungă

Ramiru Țarcă

ascunsă, care cărase cu ea material de tot felul : piatră, lemne, traverse, șine metalice, vagoneți, dincolo de care mai putea exista și primejdia gazelor de mină.

Aceste evenimente se petrecuseră în noaptea zilei de miercuri 10 octombrie, spre ziuă, cu puțin înainte de terminarea schimbului de noapte. La acea oră, numele minerilor surprinși de inundație cît și numărul lor nu le erau cunoscute celor din afară. La orele 6,00, sosind la intrarea în șut, trei tovarăși de muncă ai celor năpăstuiți, decid, din proprie inițiativă, să pătrundă în subteran și să încerce salvarea captivilor. Cei trei se numesc : Dumitru Știrbu, Alexandru Dudău și Gheorghe Lostun. Înaintînd pe galerie ei întîmpină obstacole din ce în ce mai greu de depășit. Au nevoie de scule și-l trimit pe cel din urmă numit să le aducă. Îndată după separarea lui de ceilalți doi,

Ilie Țarcă

se produce o nouă viitură în subteran, un alt obstacol se interpune între Lostun și tovarășii săi, ca și între ceilalți spre care ei porniseră, și lumea de afară. Din acest moment mina are în stăpînirea sa nu 5, ci 7 oameni.

La intrarea în mină sosiseră, între timp, factorii de răspundere din conducerea exploatării Căliman, de la Cîmpulung Moldovenesc, de la organele de partid din Vatra Dornei și Suceava, iar, în următoarele ore, de la ministerul de resort, din București, mineri din Baia Mare, de la Leșu Ursului, Iacobeni, Fundu Moldovei, ostași ai unor unități de vînători de munte, cîteva sute de oameni mobilizați într-un timp record pentru punerea pe picioare a unei foarte importante acțiuni: salvarea celor rămași în măruntaiele muntelui.

Acești oameni erau cei despre care am scris că stăteau acolo de cîteva zile. Lor li se adăugaseră, de asemenea, din primele ore ale dimineții, cîțiva medici și cadre sanitare medii, cu un întreg arsenal de autosanitare, stații de reanimare, medicamente, pansamente, brancarde etc. Minerii altor schimburi erau și ei de față, fie că fuseseră incluși în echipele organizate, fie că nu se apelase la serviciile lor. Dar erau acolo. Prin case și barăci, cei care lucraseră la deblocarea galeriei se odihneau, în timp ce alții, cu forțe proaspete îi înlocuiau. În satele de pe Valea Dornelor soțiile minerilor, copiii și nepoții acestora așteptau și ei cu încordarea provocată de necunoscut, ori cu liniștea aparent păstrată pentru a ocroti inocența celor mici.

Din afara exploatării, forțe puternice, bine organizate și îndrumate, se constituiseră într-un front percutant, în luptă grea și, poate, inegală, cu cea a naturii, în intenția de a

Mihai Butnaru

pătrunde spre cei izolați de catastrofă. Dinăuntru, însă, un alt front, mai puțin spectaculos, dar mai tenace își strînsese, ca într-o singură ființă, puterile cu gîndul de a parcurge cel mai greu drum: drumul spre viața ce le era amenințată.

Aveau să se întîlnească aceste fronturi în lupta lor purtată într-un spațiu orb, fără putință de comunicare, fără putință de măsurare, fără nici o coordonare bazată măcar pe o premiză cunoscută?

Aveau s-o facă tocmai pentru că ambele fronturi își acordaseră capacitățile pe unica undă comună posibilă: solidaritatea omenească. Aveau să reușească deoarece ideea unică ce i-a legat prin necunoscut în acele zile a fost cea mai nobilă cu putință: triumful vieții în fața morții.

În acele zile, a căror sumă s-a ridicat la fantastica cifră de 11 (unsprezece!!), a existat un permanent transfer de optimism și încredere, care a circulat din străfundul pămîntului spre exterior și de aici spre cei 7 oameni aflați în stăpînirea naturii, pe căile muncii neobosite, din afară, și pe cele ale inteligenței, din interior. Mai mult, trebuie spus despre aceste căi, pentru că din afară s-a făcut totul, de la munca dură, manuală, cu lopata și tîrnăcopul, pînă la repunerea în funcțiune a liniilor de cale ferată miniere, de la întocmirea planurilor cu variante posibile și probabile, de la testarea purității aerului, a compoziției chimice a apei venind din subteran, pînă la concentrarea tuturor motocompresoarelor de aer pe galeria principală, acolo, în interior s-a înfăptuit mai mult decît părea posibil: imposibilul. Adică, depășirea imposibilului, fiindcă nu părea deloc posibil ca, după 11 zile, vreunul din

Dumitru Știrbu

O extraordinară aventură umană

cei 7 mineri să mai poată fi în viață, iar ei au rămas vii cu toții. Mai mult decît imposibilul, pentru că însăși starea lor de sănătate își mai păstrase acele infime, dar suficiente resurse pentru ca primii pași spre noua lor viață, cei 7 să-i poată face pe propriile lor picioare, în văzul tuturor și ca o dovadă a extraordinarei puteri omenești cînd aceasta recurge la izvoarele sale de permanență : încrederea, solidaritatea, gîndirea. În locul celor 7 cadavre, pentru care, în secret, se pregătiseră tot atîtea sicrie, ieșeau, după 11 zile de izolare, 7 oameni întregi și nu 7 stafii, 7 tovarăși de bine și de rău, 7 prieteni întru eternitate, 7 simboluri cu un cumul de semnificații, 7 exemple strălucitoare de forță și omenie, 7 eroi

Alexandru Străilaș

ai zilelor noastre și o necuprins de mare bucurie, stropită cu lacrimi și luminată de zîmbete, o bucurie izbucnită mai puternic decît apele vrăjmașe din subteran și care acum, după 11 zile de încordată așteptare și de muncă mocnită, avea să umple întreaga vale a Dornelor cu cel mai impresionant strigăt de victorie din cîte pot exista : cel al vieții.

Dar cine sînt cei 7 mineri, despre care am vorbit fără a-i numi ? Ramiru Țarcă, Ilie Țarcă, Mihai Butnaru, Dumitru Știrbu, Alexandru Străilaș, Alexandru Dudău, Mihai Antonesi, 7 oameni care trebuie priviți și considerați ca unul singur, un uriaș

Alexandru Dudău

însumînd 255 de ani, cu 7 vieți într-un piept de aramă, cum spune poezia-legendă a neamului nostru. Niciodată, de atunci înainte, nu se va mai putea vorbi de vreunul dintre ei fără a-i aminti și pe ceilalți. În cele 11 zile de luptă comună, de privațiuni și de mari generozități sufletești, ei s-au transformat într-un etalon al celor mai alese calități

Mihai Antonesi

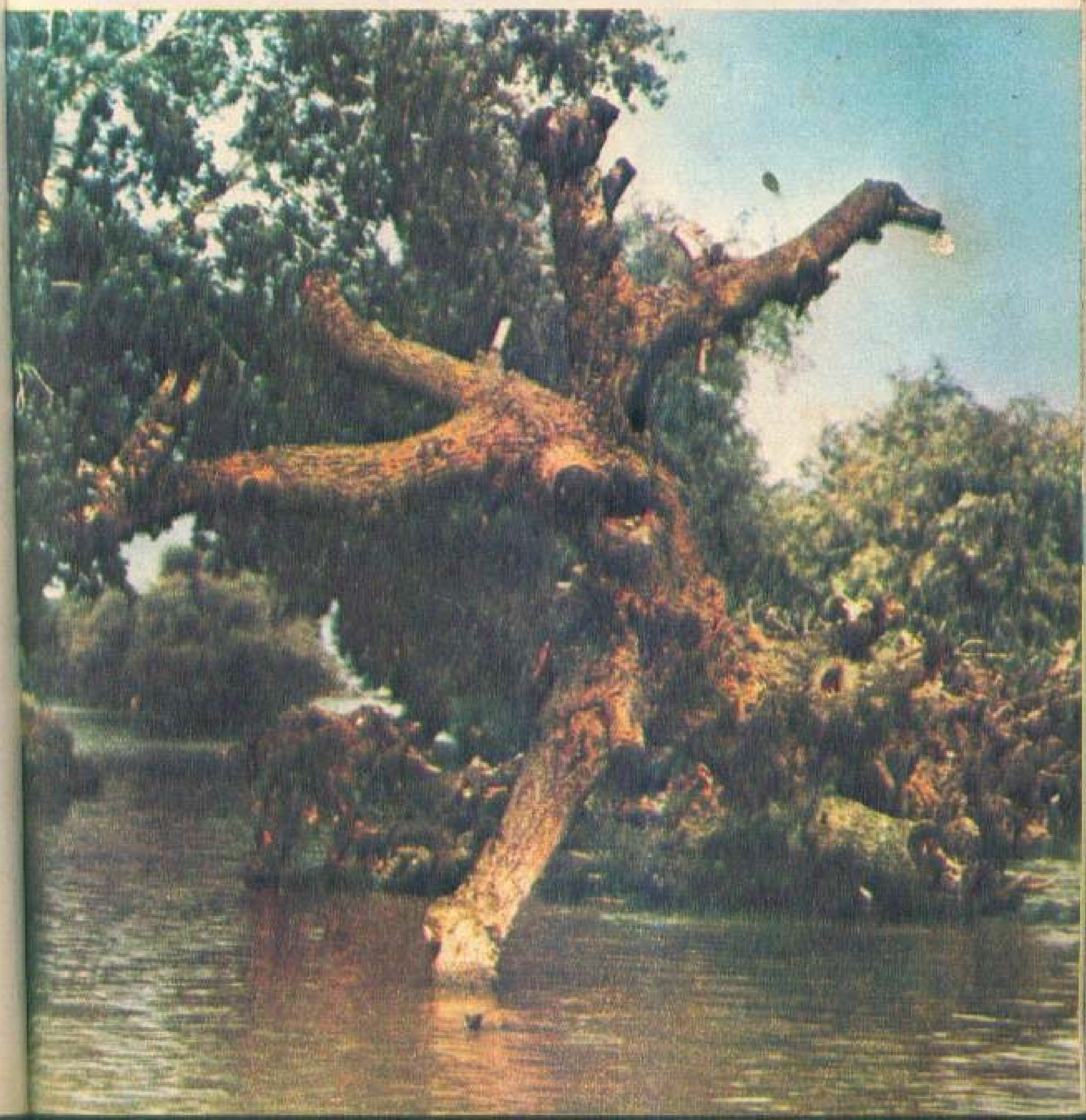
umane, amalgamate sau ordonate, dar sigur manifeste : încrederea în ei înșiși, încrederea în tovarășii lor de muncă, dragostea de viață, prietenia, afecțiunea pentru cei dragi de care neprevăzutul îi despărțise brutal, calmul și capacitatea de organizare, competența profesională, spiritul de într-ajutorare, refuzul abandonului în fața luptei, refuzul lașității și disperării, asumarea răspunderii individuale și colective în orele și zilele lungi de izolare, disciplina perfectă și supunerea conștientă, liber acceptată, față de imperativele dictate de împrejurări și față de experiența celui mai bun dintre ei, Ramiru Țarcă.

În extraordinara aventură umană, din luna octombrie a anului 1979, petrecută în Munții Căliman, acolo unde se naște o modernă și importantă exploatare minieră, oamenii locului au refuzat să plătească, supuși, birul dureros cerut, uneori, de natură, atunci cînd simte că omul o învinge.

EMANUEL VALERIU

Reporteri în circuit

DUNĂREA
DE LA BAZIAȘ LA SULINA

Dunărea, de la Baziaş la Sulina

Cine se încumetă a urmări Dunărea de la intrarea în ţară şi pînă la îmbrăţişarea cu marea se angajează într-o aventură sentimentală. Fiecare are cîte o rudă de suflet – o apă dulce în Munţii Carpaţi – dar cu Dunărea sîntem rude cu toţi. Dunărea, hotarul de sud al patriei, marele drum mare, străbătut de la navele feniciene, triremele elene, galerele romane, corăbiile bizantine, bolozanele turceşti, şeicele căzăceşti şi pînă la şlepurile şi motonavele vremurilor de acum, nu este decît un hotar de suflet, o herghelie eternă de cai sălbatici, înspumaţi, cu coamele lor albastre plutitoare. Patria se sprijină pe un hotar viu ce ia culorile răsăritului de soare şi ale amurgului, pe un arc natural, încordat asupra multor năvăliri dinafară. Apolodor din Damasc a desăvîrşit peste el un pod de piatră, de fapt o săgeată cu două vîrfuri care s-a înfipt adînc în inimile a două popoare. Dacă fluviile visează oceanul, orice rîu îşi visează Dunărea sa : ne-am propus s-o căutăm din clipa dilatată de veacuri în care apele ei devin legenda şi realitatea noastră, să-i căutăm secretul ce a fertilizat cîmpiile de-a lungul ei, ce a strîns aşezări omeneşti atît de aproape încît picioarele truditorilor acestor cîmpii roditoare sînt pentru totdeauna capetele unui pod nesfîrşit. Din primăvară şi pînă în vară, împreună cu fotoreporterul A. Mihailopol, de la Drobeta-Turnu Severin, vrînd să întîlnim acel punct de miracol al intrării Dunării în

țară, și pînă la chemarea de vis a Sulinei, n-am putut ajunge decît părăsind-o adeseori. Credeam că ocolind cîteva dealuri și-un munte, Dunărea ni se va arăta imediat acolo unde o citisem pe hartă. Am ocolit sute de kilometri sub iminența întîlnirii cu ea. Graba noastră părea un atac dizolvat în truda unor reporteri de pace.

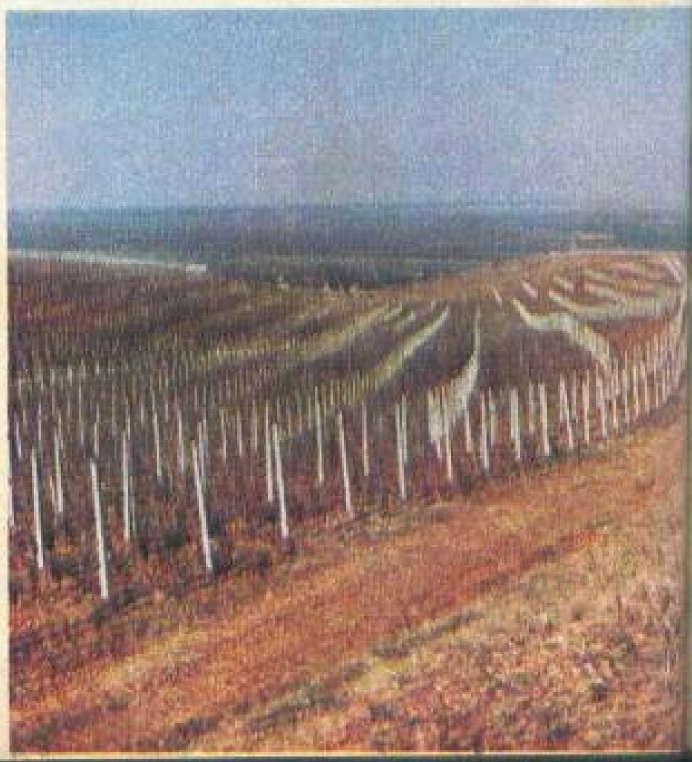
Ne-a fost dat să trecem prin locuri a căror toponimie ne urmărea și în somn, am cunoscut oameni și faptele lor semnificative, adeseori măruntele lor fapte pline de poezie ce dau măsura unei zile sau a unei vieți. De la marele baraj al Porților de Fier, trecînd prin importante șantiere navale și pînă la Cernavodă unde se construiește acum viitoarea ecluză a canalului Dunăre – Marea Neagră, de la ceasul cînd tremurau în aer brîndușele și pînă la ivirea unui popor de floarea soarelui, iese la iveală, în amănuntele sale revelatoare, puterea pămîntului. De pe culmea dealurilor, brazde proaspăt întoarse și grele aleargă pînă în Dunăre. Grîu încolțit, grîu secerat, brazde. Capricii ale naturii, metafore, viață. Intră Dunărea în țară. Într-o deschidere largă și atît de curată că îți vine să te ștergi pe picioare. Pentru că ea te cheamă să o calci cu pasul. Această putere a pămîntului am urmărit-o noi și am surprins-o cu gîndul că mereu, ceva esențial ne poate scăpa. Dar osteneala și fericirea omului stau în căutare.

ADI CUSIN

Fotografii de AUREL MIHAILOPOL

Dunărea, de la Baziaş la Sulina

PĂDURARII de pe cele trei Crişuri

• În Apuseni, cînd o mamă naşte doi fii, unul e promis pădurii

Urcăm cu o drezină, în bazinul Huta, pe malul Crişului Negru, să-l întîlnesc pe Moise Dulca. Trecem prin Finiş, sat invadat de nuci, întins ca un miriapod uriaş de-a lungul a patru kilometri, şi îmi sună în minte cuvintele lui Blaga : „Eu cred că veşnicia s-a născut la sat". E amiază şi e atîta linişte, încît mi se pare că aud cocoşii cîntînd în Lună. Or fi cocoşii de munte? Drezina este condusă de Mihai Imre care, din cînd în cînd, mai ales la curbe, claxonează oarecum disperant. Probabil că în felul acesta a reuşit ca în 15 ani de zile să nu petreacă nici un accident. În Valea Hutei, după vreo două ore de mers, îl cunosc pe Moise. Face pădurărie de 21 ani şi nu ştiu ce îmi place să cred că Moise, cînd se reazimă de un arbore, îi aude şi îi simte respiraţia. A îngrijit multe păduri : la Vişeu, Sudrigiu, Ineu, Sebiş-Moneasa, Beiuş. Soţia lui, Ana, tulburător acest nume, l-a urmat peste tot. Nu să se aşeze confortabil într-un canton sau ocol, ci să lucreze tot la pădure. Tatăl lui a lucrat la stînjeni. El, Moise, de cum a învăţat să meargă, a început să fugă prin pădure : „Eram hăitaşi la domni, zice ; în comună, puşti aveau doar primarul, notarul şi perceptorul. Nouă, copii fiind, ne plăcea să scoatem vînatul şi din gaură de şarpe. Răsplata? Cîte un kil de carne de ţap sau de mistreţ. Altădată, cîte un iepure la doi hăitaşi". Astfel l-a cîştigat pădurea : mai întîi sîngerîndu-i tălpile după Morgana vînătorii, făcîndu-l să creadă că apăsarea pe trăgaci devine un gest de superioritate umană, ca mai pe urmă, după ce l-a îmbrăcat în uniforma pădurii, de culoarea frunzelor de pin, după ce i-a prins de piept două frunze de stejar, drept petliţe, i-a pus pe umeri şi o sumedenie de responsabilităţi. Mama Silva îşi alege de mic viitorul pădurar. În Apuseni, cînd o femeie naşte doi feciori, unul e promis de ursitori pădurii. Moise Dulca, inginer silvic acum, şeful Ocolului Beiuş, este unul dintre cei ursiţi. În grija lui, a oamenilor din subordine, sînt 35 400 hectare de pădure, 56 cantoane şi, vai, cîţi arbori? Nu-l întreb, e în stare să-mi răspundă. Mi se pare neliniştit şi-l întreb :

— Cu ce nu sînteţi de acord ?

— Unele teorii care apar sînt generale, desigur, nu se pot aplica în orice condiţii de climă şi sol şi atunci încercăm să le adaptăm. Dar dacă nu dau rezultate, trebuie să avem curajul să le abandonăm! A apărut, de pildă, teoria „înrăşinării arboretelor" ; înlocuirea, adică a speciilor de foioase cu specii de răşinoase — mai repede crescătoare. Specia asta merge bine în primul ciclu de producţie, pentru că moşteneşte un sol bun, cu mult humus. Dar generaţiile viitoare de arbori nu mai beneficiază de aceleaşi condiţii, solul se acidifică. Se întîmplă la fel ca şi în agricultură, cînd, ani la rînd, pe acelaşi teren, se cultivă numai grîu. Solul sărăceşte. Să nu trecem cu vederea faptul că multe ţări din Europa cumpără seminţe de foioase din România, să le introducă în locul răşinoaselor. Plătesc nişte neglijenţe : solul a slăbit, arboretul şi-a micşorat rezistenţa la vînturi, la boli şi dăunători.

Îl ascult pe Moise şi-i dau dreptate. El mai zice că pădurile combinate sînt cele mai rezistente la factori biotici şi abiotici. Noi, silvicultorii, zice, ne-am cam străduit să înlocuim stejarul, deşi acest arbore, cu lemn atît de valoros, nu poate fi înlocuit cu nimic. Cine crede că pădurea e făcută numai pentru umbră, se înşeală. Pădurea, în condiţiile unei exploatări moderne, unei valorificări integrale, devine ştiinţă. Stăm în jurul focului, sub un castan bătrîn din curtea cantonului Huta. Mihai Imre pune lemne pe foc. E rece noaptea. Moise Dulca încă vorbeşte despre pădure, despre cele şase studii de raţionalizări şi inovaţii depuse la Inspectoratul judeţean Bihor, dar nu-l mai ascult. Privesc prin pala focului ce ne asediază şi ceea ce văd acum este cred o turmă de copii desculţi, de hăitaşi care aţîţă vînatul către puştile lustruite ale unor domni gata să tragă. Dincolo de lumina focului care face groapă în întuneric, aud parcă geamătul unui mistreţ rănit şi tresar. Cred că aţipisem...

• Vis cu păstrăvi

Man Grigore tace. Două zile am crezut că e supărat. Mai ales că l-a pedepsit şi pe Nero, un cîine mare lup, prieten bun

la toate. Într-un fel, Nero merita pedeapsa: la insistențele mele a fost lăsat slobod, dar lighioana, în loc să zburde cît ar fi poftit și cît îi pădurea de mare, s-a furișat în cămară și a înșfăcat o găină grasă, gata jumulită. Nero m-a cam trădat. Caut să intru în vorbă cu Man, să mi-l apropii. Și, spre bucuria mea, constat că omul nu e chiar sălbatic, abia aștepta și el să schimbe cîteva vorbe. Stă aici, la păstrăvăria Huta și Izbucu, de 15 ani! Stă cu Ecaterina, soția lui, o femeie înțeleaptă care, pe lîngă toate grijile cantonului, mai are grijă și de o nepoțică. Pe amîndoi îi chinuie reumatismul. Man, am văzut, pleacă de acasă cu noaptea în cap și se întoarce tot noaptea. La Izbucu are 50 000 de păstrăvi. Acum sînt cît degetul arătător. Prima grijă e ca bazinele să nu fie înfundate, să nu fie vreo sită spartă, să lasă puietul. Că păstrăvul e viclean ca o vulpe, bate cu capul cît e de mic și dacă află vreo posibilitate de evadare nu mai stă pe gînduri: zbate o dată din coadă și ai impresia că dintr-un arc nevăzut s-a slobozit o săgeată. Pe cît e de iute, pe atît e de vulnerabil, mai ales cînd plouă și apele sînt tulburi: i se încarcă bronhiile cu mîl și se sufocă. A venit o ploaie și o viitură mare de l-au trezit pe Grigore Man din cel mai dulce somn. Man visa un vis cu păstrăvi: se făcea că apele au crescut, că păstrăvii au crescut și ei și că totul dă peste margini, păstrăvii inundă toate rîurile Apusenilor, păstrăvi indigeni, crescuți cu atîta migală de el, păstrăvi curcubeu, iar el, Man Grigore, păstrăvar de 15 ani, se așează cu pieptul în fața apelor tulburi și în fața păstrăvilor și încearcă să oprească această revărsare diluviană. Și nu poate. Și se trezește speriat și ud. Privește afară și aude și înțelege totul. Se îmbracă repede, se învăluie cu o pelerină și fuge cu sufletul la gură la păstrăvărie. Apele, tulburi, pătrunseseră în bazine și strîngeau păstrăvii de gît, le umpleau bronhiile cu mîl. Am oprit apa, zice Man; am oprit-o vreo două ore și jumătate. Dar păstrăvul consumă mult oxigen, el trăiește în colonie, apa trebuie primenită continuu. Dacă mai opream apa, murea asfixiat; dacă îi dădeam drumul, murea cu bronhiile înecate de mîl.

— Ce-ai hotărît?

— Era noapte. Am dat drumul la apă, așa cum era, nu prea multă. Apoi am luat un mănunchi de pene de gîscă și am început să curăț ulucile, să curăț bronhiile. Așa am luptat vreo trei săptămîni, firește, cu unele ajutoare, cît au ținut ploile.

A salvat 50 000 de păstrăvi puieți. O avere! Îi privesc acum în bazine: e seară și sar ca niște bănuți de argint după muște; sau poate încearcă să zboare, să-și amintească de niște aripi pierdute poate cîndva, într-o vreme ștearsă din memorie, antediluviană. Man îi privește cu mulțumire, dar și cu ahume grijă. Vine noiembrie și începe mulsul, zice.

— Care muls? întreb nedumirit.

— Mulsul păstrăvilor, îmi răspunde; întîi îl mulgem pe cel indigen. Punem icrele la incubator și așteptăm miracolul. Două săptămîni nu ne apropiem de ele. Stăm și veghem numai și întreținem filtru de apă; îl spălăm ori de cîte ori este nevoie. Icrele moarte sînt scoase cu pipeta. După 20 de zile, din oul acela microscopic apar doi ochi. Doi ochi care vin din neant. Ce-or fi văzut la întîia lor clipire? Mie îmi place să cred că îl văd pe Grigore Man, adică un om, un fel de creator de lume, de stăpîn al Universului. De ce să-mi fie teamă că exagerez atîta timp cît Grigore Man dirijează un proces biologic? Din incubatoare, păstrăvii trec la uluce, apoi la bazine. De 15 ani, tot așa; cu mîinile prin apa rece, care taie ca briciul, care seacă la inimă. Cum să nu te chinuie reumatismul?

Ioan Jurcău își amintește un descîntec

Pădurea crește greu; fagului îi trebuie cam 80 de ani să ajungă la maturitate, gorunului abia de-i ajung 100—120! Nicolae Pălcuțiu păzește pădurea plantată de bunicii lui, amîndoi pădurari. În Apuseni, grija pădurii se moștenește. De la bunicul dinspre mamă, Pălcuțiu a mai moștenit o pană de cocoș de munte, pe care o poartă

Alexandru Teoran, șeful Ocolului silvic Remeți, și cele două fiice ale sale

acum la pălărie, pușca și rucsacul. Și potecile, pe care el le-a mai lungit cu vreo cîteva zeci de kilometri.

— Ce mai știi de la bunicul Teodor?

— Cum să combat pesta porcină. În 1932 a bîntuit în Apuseni boala asta. În tot bazinul Șoimi-Tărcăița, a scăpat, zicea bunicul, un singur mistreț. Ca să-l salveze, i-a cărat porumb cu sacul o iarnă, prin zăpadă pînă la genunchi. Îi înțeleg gestul abia acum. Pentru că o pădure fără vînat e un pustiu verde în care păsările au uitat să cînte pentru că nu există!

— Ce păsări cîntă în pădurea pe care o crești?

— Mierla, sturzul, ghionoaia, graurul, huhurezii; mai sînt șoricari și corbi, dar ăștia nu cîntă. O, dar cîte păsări nu cîntă aici?

— Sturzul cîntă frumos?

— Fain!

— Știi, un mare poet vorbește într-o poezie despre cîntecul sturzului. Mă obsedează acest strigăt al sturzului despre care vorbește poetul acela, pe nume Eliot.

— Eu nu știu cine e omul ăsta de care pomeniți dv., dar știu că sturzul cîntă cel mai frumos. Să veniți în aprilie, să prindem o dimineață sau o seară după ploaie, să auziți cum se îngînă sturzul cu graurul, cum cîntă toate păsările.

O pădure fără vînat, să reținem, fără duh cinegetic, este un pustiu verde. Tulburătoare comparație! Veniți să ne imaginăm trecerea printr-o astfel de pădure, în care nu cîntă o pasăre, nu saltă o veveriță, în care, să recunoaștem, nu simți fiorul unui animal de pradă care, vai, poate constitui oricînd bucuria unei vînători. Fără să socotim exact și valoarea lor economică. Vom înțelege, astfel, de ce pădurari din unele ocoale din Apuseni depun atîta efort pentru colonizarea unor specii de păsări și animale.

— Cînd am venit la Ocolul Sudrigiu, mărturisește inginerul Ioan Jurcău, șef de ocol, nu era nici capră neagră, nici cocoș de munte, nici cerb. Era un fel de loc în care părinții noștri trimiteau, prin descîntec, duhurile rele. Îmi amintesc, cînd eram copii, cum într-o anume zi din an, alergam în jurul casei și rosteam aceste vorbe magice: „Ieșiți șerpi și broaște / de sub casele noastre / și mergeți în codrii pustii / unde capră neagră n-o zghera / cocoș negru n-o cînta...". Astfel credeau cei bătrîni că scapă de unele rele care-i înconjurau.

— De ce pierise vînatul?

— Din cauza războaielor mondiale. Astea seceră nu numai oamenii, ci și viețuitoarele pădurii. Capră neagră a fost una pe la ghețarul Scărișoara. I s-a găsit scheletul acolo. Cocoș de munte n-a fost niciodată. Unii confundă cocoșul de munte cu cocoșul de mesteacăn. Într-o astfel de pădure mă simțeam și eu pustiu, sărac. Ocolul nostru are în gospodărire 17 600 hectare de pădure, întinse peste Munții Bihorului, bazinul Padișului, Aleului, Galbena și Codrul Muma. De ce aceste păduri să nu mișune de bogăția vînatului?

Ioan Jurcă, acest om scund și îndesat, cu ochii rotunzi și blînzi, specialist remarcabil, a trebuit să găsească singur răspuns la întrebare: a întocmit un studiu amănunțit de populare a pădurilor cu cocoș de munte, capre negre și cerbi. La județ a fost analizat și aprobat, s-au declanșat apoi lucrările de colonizare. S-a organizat o vînătoare vie (vînatul trebuia prins viu, nevătămat) în Munții Retezat. Au participat pădurari din ocoalele silvice Vașcău, Beiuș, Remeț, iar de la Sudrigiu, pădurarii Cornel Groza, Valeriu Haneș, însoțiți de inginerul Traian Micle. Cel mai greu au căzut în plase caprele negre. Viclene ca vulpile și iuți ca glonțul, abia au prins vii 9 capre. Două au murit din cauza traumatismelor, nu fizice, ci sufletești. Una a căzut de pe o stîncă, dar eu cred că s-a sinucis. Eșec de adaptare! Au rămas șase, sînt văzute deseori, le merge bine, au condiții de viață și de prăsilă excelente. Cocoșul de munte s-a aclimatizat perfect. În nopțile senine se aude cîntînd. Au fost aduși și urși și s-au aclimatizat, de asemenea foarte bine. La început au cam bătut cîmpii, au ajuns în Vașcău, dar acum s-au întors la bîrlogul lor, adică la pădure. Unii spun că, umblînd prin Vașcău, urșii au făcut și o treabă bună: unul, mormăind noaptea pe uliți, a dat peste un paznic de la cooperativă dormind, l-a cam zgîlțîit nițel, de era omul să crape de frică, și l-a lăsat treaz în post. De atunci nu mai doarme în post nici un paznic. Zău nu e glumă! Mai greu se aclimatizează viței de cerb: îi prind ploile, frigul, nu se prea mișcă în țarcuri și mor majoritatea. Dar pădurarii de la Sudrigiu, am înțeles, nu se vor da bătuți.

— Ce mai urmăriți prin popularea acestor păduri?

— Astăzi, vedem cu toții, se dezvoltă orașele, crește gradul de urbanizare al multor localități. Oamenii vin rar la pădure, poate o dată în concediu; alții nici atunci. Să nu vadă chiar nimic? Păi dacă eu văd o capră neagră, mi-am curățit sufletul pentru o săptămînă. Cred că mulți simt la fel. Și apoi, fiecare bucată de pădure trebuie să producă lemn și vînat cît mai mult. Cu cît avem vînat mai mult, mai valoros, țara e mai bogată.

● Pliniu cel Bătrîn contrazis, sau „iubirea de arbore"

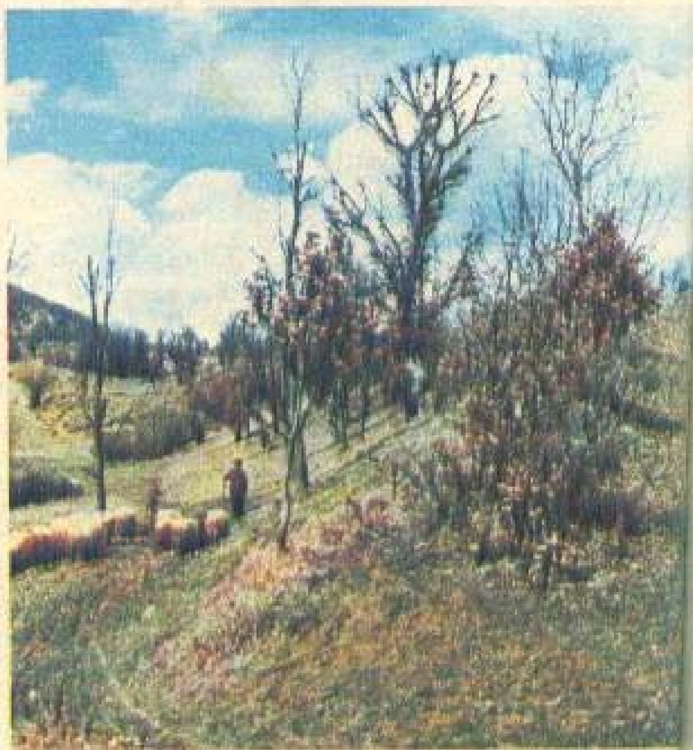
Pentru ca pădurile unei țări să poată prospera, spunea un mare silvicultor român, ele au nevoie, înainte de toate, de căldura și de roua inimii omenești. Tulburătoare invitație la iubirea de natură!

Dunărea, de la Baziaș la Sulina

Niciodată nu am înțeles mai bine aceste cuvinte decît aici, la cantonul Petrileni. Viața celor cinci pădurari de aici, în frunte cu brigadierul Ioan Tamaș, e legată de „iubirea de arbore". Și-au înfipt cantonul în coama dealurilor din apropierea orașului „Dr. Petru Groza", cu un singur scop: de a mări și conserva fondul forestier.

— Cum? îl întreb pe Tamaș.

— Preluăm toate terenurile degradate, nomade, cele care alunecă, și le fixăm prin împăduriri; să nu rămînă locurile sterpe. Că nimic din ce e sterp pe lume nu e bun: nici omul, nici pămîntul și nici pomul.

Vorbesc numai în parabole pădurarii ăștia; îi înțelepțește, cred, codrul. Înțeleaptă e și îndeletnicirea lor de acum. Pe dealurile Petrilenilor sînt cele mai mari ravene, surpături de terenuri, prăpastii. Pleacă muntele la vale, nu altceva! Și cum să oprești un munte? Întreabă-l pe Ioan Tamaș sau mai bine pe Ilie Hasan, profesorul lui, și-ți vor răspunde: punîndu-i în circă păduri, rodindu-l, dîndu-i un sens, salvîndu-l printr-o utilitate din anonimatul sterp. Ei știu să facă astfel de minuni. Împletesc garduri pe ripele cele mai adînci, confecționează cleonaje, plantează sălcii și răchită pe zeci de kilometri. Aproape 100 de hectare de munte au fost salvate, plantate cu puieți de pin, molid, gorun, paltin. Să aibă orașul din apropiere aer! Că va fi și destulă poluare! Cine plantează efectiv această viitoare pădure pe care o aud de pe acum vuind? Cei care nu pot trăi fără pădure; adică moții, femeile, copiii lor. Coborîm în ripi să-i cunoaștem:

— Astă-primăvară, cînd am plantat puii ăștia de gorun, zice Silvia Nicoruș, credeam că nu se vor prinde în pămîntul ista sterp. S-au prins și uite cît îs de frumoși.

În apropiere, un grup de tineri taie „speciile nedorite", curăță plantațiile, iar cîteva eleve prășesc și ele alături de mamele lor. „Prășiți fetelor, le îndeamnă Cătălina Sabău, că de aici vă veți face cași cu bărbații voștri". Cuvintele acestei moațe redimensionează considerațiile mele asupra pădurii, gestul lor capătă sens existențial.

— Un fir de arbore trebuie dădăcit ca un prunc, zice Tamaș; uneori suferă de insolație și atunci trebuie să-i facem umbrare; suferă de îngheț și atunci îi acoperim rădăcina cu mușchi adus din pădure. Îl ocrotim cam trei ani, crește mare și frumos, văd în el arborele de peste 80 sau 100 de ani și atunci vine un „turist" și-l taie cu brișca. Din cauza asta, protecția pădurilor ar trebui să se învețe din școală. Ar trebui ca, în adunări populare, să le vorbim oamenilor despre felul în care se obține o pădure, cum trebuie ocrotită, ferită de topor și de foc.

Tamaș pledează, înțeleg eu, pentru formarea unei conștiințe forestiere, pentru dezvoltarea în rîndul celor care intră într-o pădure, a dragostei pentru arbore, a respectului față de munca silvicultorilor. „Simțul și înțelegerea poporului pentru cele silvice, spunea Marin Drăcea, un mare silvicultor român, și drept consecință respectul, chiar iubirea de arbore și de pădure hotărăsc în ultimă analiză soarta pădurilor unei țări". Absolvent de liceu și de școală silvică, Ioan Tamaș a venit la pădure, împreună cu Victoria, soție, să-l răzbune pe tatăl său. Eram gata să plec din cantonul pe care-l gestionează, fără să cunosc următoarea întîmplare care poate constitui sîmburele unui roman. Am ascultat-o într-o seară, așezați pe prispa cantonului, cînd Tamaș se întorcea de la o nuntă. O redau așa cum mi-am notat-o atunci în carnet: „Avea 27 de ani și lucra la pădure, stînjinar. Într-o zi, a doborît un arbore, din arbore, ca o răzbunare a pădurii, a căzut o creangă groasă și l-a lovit drept în cap. Pentru că era departe de casă, stînjinarii i-au săpat mormînt acolo, în pădurea Uricani. Nu-i cunoaștem mormîntul. Mama, ca să aibă unde plînge, a plantat în capătul ogrăzii o cruce cu poza lui tata. Așa l-am cunoscut. Mai pe urmă, mama a comandat un tablou: într-o fotografie în care erau numai ei doi, fotograful, printr-un artificiu al profesiei și, firește, la dorința mamei, m-a inclus și pe mine alături de ei. Dar tata arată mai tînăr în tablou: el are 27 de ani, iar eu — 32. Din cauza asta, cînd privesc tabloul ăla, simt cum se învîrte muntele cu mine".

Pliniu cel Bătrîn spunea că pădurea e cel mai mare dar ce i-a fost hărăzit omului de către natură. Dar la ora asta, Pliniu cel Bătrîn trebuie, dacă nu contrazis, cel puțin completat. Și inginerul Teodor Micle mă bombardează cu argumente-forte, de parcă eu aș fi Pliniu cel Bătrîn: „Pădurea, zice, nu mai este numai un dar al naturii; este mai mult decît oricînd rezultatul muncii conștiente a omului. Chiar și pădurile rezultate în urma regenerărilor naturale, sînt îngrijite pînă la urmă tot de om". N-am ce-i face lui Micle, trebuie să-l ascult. Mai ales că vizitîndu-mă la cantonul lui Tamaș, a pus pe masă și o sticlă cu afinată. Să-și susțină mai bine argumentele. Știe multe despre pădure și cere mult de la ea. Căci pădurea nu e numai o grupare de arbori. Cine intră în pădure și vede numai copacii, e legat la ochi. Pădurea e un cosmos verde, zice, o uriașă uzină chimică, biosistem, un veritabil sistem cibernetic. Apoi Micle evadează puțin în visare. Zice: „Cu toate că fantezia religioasă a moților nu a mers atît de departe ca a incașilor, nu exagerez, cred, dacă afirm că așa cum incașii au o Mama Pacha, adică Mama Pămînt, punct final în călătoria vieții, stăpînă a tuturor lucrurilor, așa și locuitorii Apusenilor au o Mama Silva, un fel de fiica Mamei

Pacha, care, pentru noi, moții, are aceeași importanță. Rețineți că, unele cimitire din Apuseni sînt adevărate păduri. La căpătîiul moților, urmașii au plantat cîte un molid, specie foarte valoroasă, poate în credința că arborele este o altă formă de ființare a celui plecat. Horia are în Apuseni un gorun. Avram Iancu are pe mormînt două tunuri de lemn. Înaintașii noștri se apărau de năvălitori tăind pădurile în calea lor, punînd cușme în vîrful unor trunchiuri de copaci, să creadă năvălitorii că sînt arcași. Sînt doar cîteva exemple de legătură a omului cu pădurea. Pădurea, printre altele, trebuie să satisfacă necesități de ordin economic, estetic și social. Ziua de 5 iunie a fost desemnată ca zi a protecției mediului înconjurător, deci și a pădurii ; în această zi, ar trebui să îngenunchem în fața arborilor și să le mîngîiem rădăcinile, iar după ce ne vom încărca de evlavia pădurii, ar trebui să luăm în mînă lopeți și să plantăm cîte un puiet de molid sau gorun, de fag sau stejar. Că nu e om acela care în viața lui n-a zidit o casă sau nu a plantat un arbore. Pădurea e pîinea noastră de oxigen. Dar pădurea trebuie valorificată și integral. Oamenii lui Traian Micle adună fructele de pădure de pe raza a patru ocoale : Vașcău, Sudrigiu, Beiuș, Dobrești, prin 33 de puncte de achiziții. Adună afine, mure, cireșe amare, zmeură, coarne, mere și pere pădurețe, măcieșe, hribi, gălbiori și ghebe, adună mături de nuiele și crenguțe de mesteacăn pentru export, pentru masaje în saune, pentru a se extrage din ele cel mai bun tanin. O valoare de peste 5 milioane lei, în situația în care peste 80 la sută din producție se exportă.

— Am mers, zice Micle, pe mecanizarea lucrărilor ; am mărit gradul de prelucrare a fructelor, am obținut siropuri și sucuri din cireșe amare, trebuie să exploatăm cît mai bine aceste bogății ale pădurii.

— Se valorifică bine acum aceste produse accesorii ? întreb.

— Nu prea; oamenii de la cercetare trebuie să pună la punct tehnologii de prelucrare superioară a lor, pentru a obține de la ele o valoare maximă. Acum exportăm prea multă materie primă ; din crenguțele de mesteacăn, de pildă, am putea extrage tananți, din alte specii de arbori am putea extrage lacuri, din rășini — colofoniu și terebentină. Pădurea românească nu este valorificată încă integral și superior.

Războiul bocancilor sau cum se ajunge la frumusețe

De cinci zile cobor și urc Apusenii. În urechea stîngă simt durerea ca un cuțit. O otită blestemată nu putea să se manifeste altcîndva, îmi tulbură documentarea. Un medic, turist prin munte, mă sfătuiește, după o consultație ad-hoc, să n-o mai neglijez nici un pic. Dar cum să plec din Apuseni, cînd eu n-am văzut încă Focul Viu, nici Cetățile Ponorului și nici Izbucul ? Cît mai pot, îndur otita, nu plec ! Înghit ampicilină. Înfășor bine capul cu gluga hanoracului. Coborîm în „căldare" împreună cu doctorandul Teodor Micle, cu Ilie Hasan și Augustin Boc. Călătorim parcă spre tărîmul lui Hades. Acolo și ajungem, mă ironizează pădurarul Hasan. În față, ca într-un basm care îmi tulbură copilăria, se cască muntele ; o crăpătură adîncă, de parcă un ciclop furios a vrut să-l despice cu barda, ne barează trecerea. Peste despicătură a fost răsturnat un trunchi de stejar, peste care trebuie să trecem. Fac echilibristică! Urmează apoi o surpătură adîncă de peste 200 metri. Coborîm pe un fel de scară naturală din pietre înfipte în carnea muntelui. Boc și Hasan o iau înainte, sînt obișnuiți. Piciorul pădurarului, încălțat în bocanc solid, are sprinteneală, siguranța piciorului de capră neagră. Ale mele sînt nesigure, oarecum obosite. Talpa îmi pipăie piatra, o încearcă să nu se desprindă. Degetele picioarelor și ale mîinilor, de care mă folosesc acum, sînt parcă niște colți care se înfig în munte. O singură greșeală, un pas alături și... ajungi primul în căldare. Dar cum ?! De jos, urcă un grup de turiști polonezi ; urcă în genunchi! Cînd ne întîlnim, ne zîmbim reciproc, zîmbetul acesta spune multe. Unul dintre dînșii rostește chiar cîteva cuvinte în limba lui maternă. Rețin doar cuvîntul „fantastic". Ce să le fac? simt duritatea acestei Golgote la fel ca și ei. Se ajunge greu la Frumusețe !

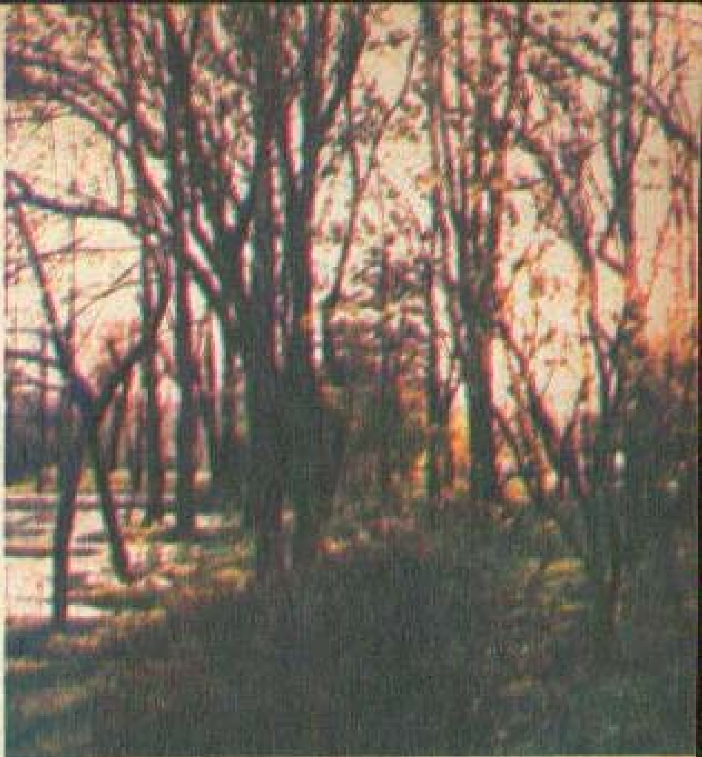
Pe Boc îl deranjează o constatare : „Uite, zice, tinerii ăștia vin din Polonia, alții vin tocmai din America, Germania și Austria, vin să admire frumusețile munților noștri, dar de la noi din țară vin puțini turiști ; mare păcat! Hasan, deși are vreo 56 de ani, dacă am reținut eu bine, sare de pe o piatră pe alta ca un ied, ca un copil care joacă șotron. Nu l-am înțeles un timp de ce se copilărește ; ca să aflu pînă la urmă că face efortul ăsta să-i „coboare piatra".

— Care piatră ? întreb nedumerit.

— Piatra mea de la rinichi ; s-a desprins și acum stă agățată la 4 centimetri de vezică. Poate cade !

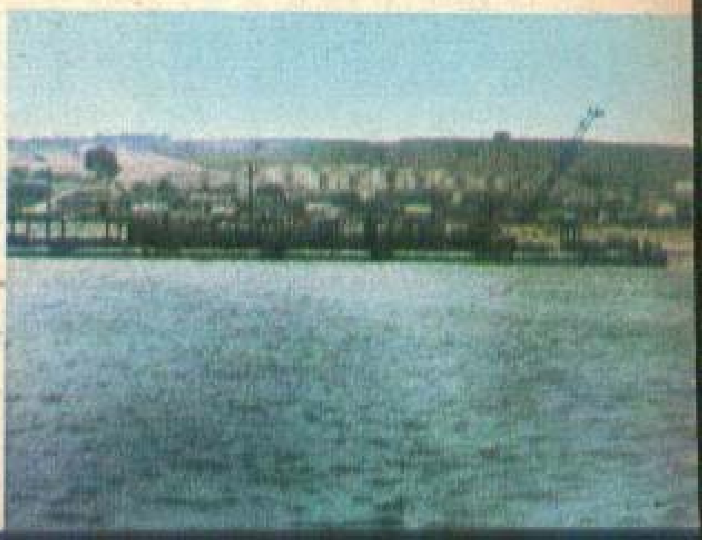
Facem haz de necazul lui Hasan și continuăm să coborîm. Sîntem uzi cu toții, efortul ăsta, aud, topește colesterolul. Ajungem în cetate la peste 200 metri adîncime. Sînt de-a dreptul uluit de frumusețea care mi se dezvăluie în fața ochilor ! Notez : Dumnezeu și-a construit cerul mai întîi pe pămînt și l-a ridicat apoi în slăvile lui cu funii trase de îngeri-constructori !

— Cum s-au format aceste trei căldări carstice ? îl întreb pe Micle.

Dunărea, de la Baziaș la Sulina

— Prin prăbușirea tavanelor a trei mari peșteri. În Apuseni sînt cele mai ciudate fenomene carstice : doline, un fel de puțuri imense, ponoare și avenuri ; văi și peșteri de o rară frumusețe. Ultima peșteră s-a descoperit anul acesta la Cișcău. Pentru că s-au găsit în ea foarte multe schelete de urși, i s-a spus Peștera Urșilor. E unică prin frumusețea ei.

Și Micle recită dintr-un poem : „De pe tavane-ntunecate / tăcute lacrimi cad mereu..." Teodor Micle e un romantic. S-a întors în Apuseni, în locurile lui natale, ca să cerceteze muntele cu alți ochi, ai specialistului. În curînd va susține teza de doctorat, va face comunicări importante despre fenomenele carstice din zona Padișului. Acum stăm cu ochii pironiți în tavanul imaginar al primei peșteri. Să ajungem în cea de a doua dolină, escaladăm o redută de pietre, parcă ar fi morene. E imensă ! Mă aflu parcă într-o fantastică arenă romană în care aud delirul mulțimii incitate de sînge. Și parcă mai aud, înăbușit, geamătul gladiatorilor. Un ecou venit din pădurile din jur se rostogolește ca o pasăre lovită de glonț în hăul în care mă aflu. Pereții verticali sînt parcă tăiați cu ajutorul firului cu plumb. Am impresia că nu-mi mai amintesc cum am ajuns aici. Eram, poate, un Harap Alb, și un Spîn viclean și rău a tras capacul timpului peste mine ! Acum 10 sau poate 30 de ani, o sămînță de brad a căzut într-un clin al peretelui din fața mea și acum a devenit un arbore adevărat. A făcut un cot în afară, apoi se înalță ca o sabie verde în lungul peretelui. Ca să ajungem în a treia căldare, dolină, trebuie ori să trecem printr-un tunel natural, săpat de un rîu subteran în muntele de calcar, aici, la peste 200 metri sub pămînt, ori să urcăm drumul pe care l-am coborît și să facem un ocol de două ore. Micle ne propune să trecem prin tunel. Găsesc cam îndrăzneață propunerea lui, dar pentru început sîntem toți de acord : trecem prin tunel ! Coborîm, deci, grupați spre a treia dolină. Grupați, pentru că dacă se stîrnește vreo avalanșă de pietre, să nu fie lovit vreunul dintre noi. Dar avalanșa s-a și pornit : Boc s-a împiedicat, a lovit o piatră cu bocancul, bocancului i s-a dezlipit talpa și pietrele, antrenate, vin spre noi. Ne lipim cu toții de perete, pentru că muntele a devenit ostil, a început să arunce cu pietre, poate pentru că îi dezgolim tainele. Micle, deși are 105 kilograme, fiind cel mai tînăr dintre noi, coboară primul în tunel. A dispărut, l-a înghițit dolina. Mi s-a părut chiar că l-am auzit țipînd ! Nu, e prohodul apelor subterane. Boc își leagă bocancul ; înjură chiar că „s-a dus și perechea asta". De la începutul anului și pînă acum, în august (atunci am făcut noi documentarea), a rupt nu mai puțin de șapte perechi de bocanci! Piatra, umezeala, drumurile accidentate se transformaseră într-un adevărat război al bocancilor. Pînă în decembrie, zice Boc, mai fac de petrecanie la vreo cinci perechi ! Nu exagerează. Un pădurar calcă pe zi 40 pînă la 60 de kilometri ; un pădurar căruia, firește, îi e dragă pădurea și care ocrotește pădurea. După ce și-a prins talpa bocancului cu o sfoară, Boc se lasă pe spate pe o lespede uriașă și își dă drumul în puț ca pe un tobogan. L-am pierdut și pe Boc. Urmez eu : mă apropii de gura puțului, încerc să-mi dau drumul, ochelarii mi s-au aburit, simt hăul sub picioare și răceala în spate și mă înspăimînt. Mă uit în ochii lui Hasan : „Nu e obligatoriu să coborîți", îmi spun parcă. Apoi, mă face să înțeleg că este chiar mai bine ca noi doi să nu coborîm în puț, dată fiind și starea noastră de sănătate. Degeaba încearcă Hasan să mă ajute să traversez starea psihologică în care mă aflu. În cazul de față mi-a lipsit curajul și pentru asta mă autopedepsesc. Cum ? Urcînd ca pe o Golgotă, mai mult pe coate și genunchi, drumul pe care l-am coborît atît de greu. Urcăm și nu spunem nici un cuvînt. Hasan barem e mai în etate, eu am mult mai puțini ani decît el. La jumătatea drumului îmi amintesc de turiștii polonezi. Simt că mi se taie respirația. Îmbrățișez un arbore, mă leg de el cu mînecile hanoracului, de parcă aș sta legat cu o centură de siguranță. Este, cred, cea mai salvatoare îmbrățișare pe care am simțit-o vreodată. După cutremurul catastrofal din 4 martie 1977 umblam năuc pe străzile Bucureștiului și îmi venea să sărut clădirile care au rămas în picioare. Acum, pentru a doua oară în viața mea, retrăiesc acest sentiment ciudat față de un lucru neînsuflețit : îmi vine să sărut un arbore !

În loc de încheiere :

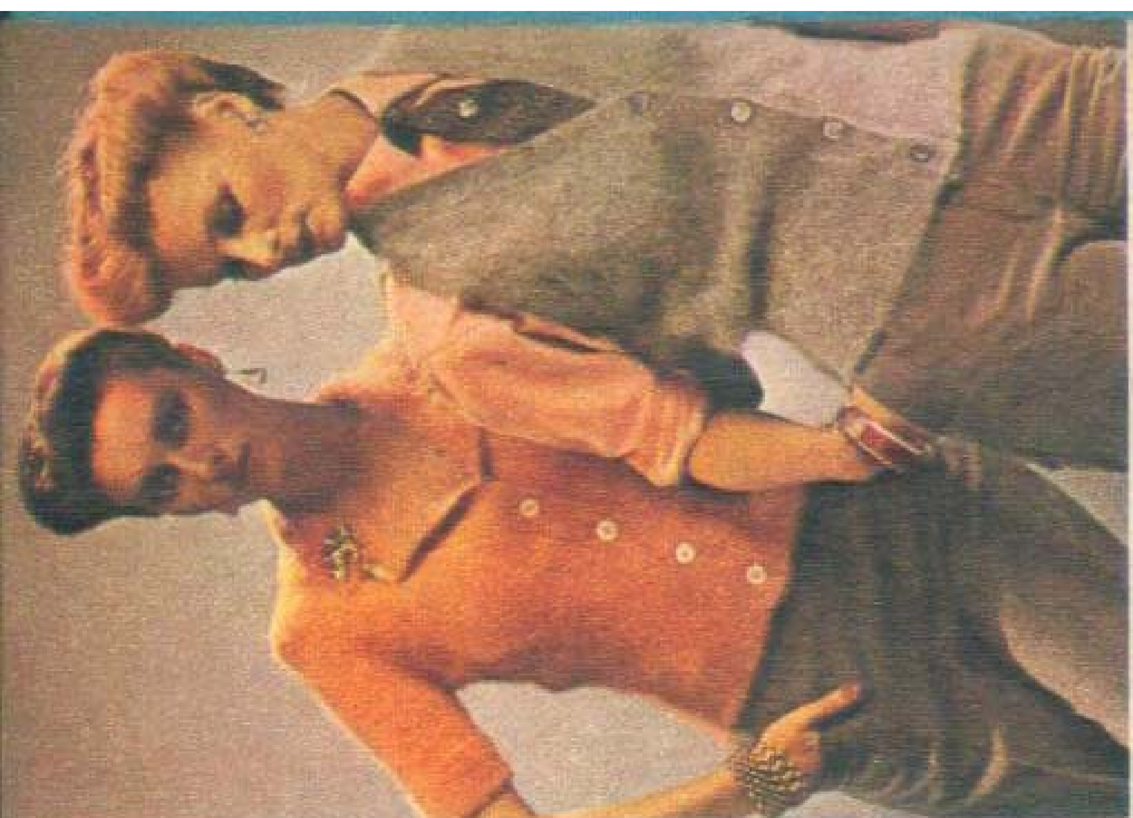
Cu Micle și Boc ne-am întîlnit, după patru ore, la cantonul Glăvoiul, sus la Padiș. Își uscau hainele. Erau înnămoliți pînă la gît. S-au prefăcut destul de bine că nu sînt supărați. Poate nici nu erau. Micle își notase ceva în carnet. Cred, niște observații pentru teza lui de doctorat. Boc își bătea singur ținte în bocanci, mormăia ceva numai de el auzit. Socotea, probabil, cîte perechi va mai da gata pînă la revelion.

Întrerup aici reportajul meu despre pădurarii de pe cele trei Crișuri. Întrerup, pentru că în carnetul meu de reporter se mai găsesc încă multe întîmplări, mulți oameni minunați ai Apusenilor, despre care oricînd sînt gata să scriu. Coordonatorul acestui almanah, însă, mă somează de trei zile să mă predau. O fac cu părere de rău pentru oamenii care ar fi vrut să-și afle numele printre aceste rînduri. Dar despre ei, cu altă ocazie sau poate într-o carte de reportaj.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

MODA 1980

MODA 1980

Intregul complex de factori care determină manifestările modei este legat de un sistem de repere in continuă schimbare : necesităţi practice, aspiraţii cotidiene, trăiri, dispoziţii, evenimente etc.

Datorită labilităţii unor astfel de factori, datele informative despre linia modei nu pot epuiza şi nici garanta ceea ce va fi specific tendinţelor modei de miine.

Ceea ce se consideră a fi caracteristic procesului evolutiv al modei – luind in consideraţie aspectele şi orientările din ultimii ani – este interesul constant concentrat asupra desăvirşirii şi diversificării formelor sub dublul imperativ – funcţionalitate şi frumuseţe.

Deşi mulţi ani moda a optat pentru stilul practic numit sport, a cărui valoare nu poate fi contestată – chiar dacă la un moment dat a standardizat şi uniformizat ţinuta – ingredientul numit fantezie nu a lipsit din colecţiile de modă.

Clasicul, recunoscut prin simplitate şi sobrietate a dialogat totdeauna cu romanticul, mai aerian şi mai bogat in nuanţe, iar receptivitatea fenomenului modă la ansamblul manifestărilor de cultură şi artă (mai ales) a determinat apariţia in circuitul tendinţelor a unor curente cum ar fi futurismul, lansat de avangardă pentru 1980.

Saturaţia produsă la un moment dat de stilul sport a provocat romantica reintoarcere spre o sursă uitată – folclorul. Chiar dacă in prezent (adică pentru tendinţele anului viitor) aspectele etnice nu mai sint orientative ele continuă să existe acolo unde a rămas preferinţa pentru imbrăcămintea confortabilă, lejeră.

Dominant şi specific liniei de modă 1980 este nostalgicul stil „retro" – o reactualizare a stilului imbrăcămintei anilor 1930–1938. Un gust marcat pentru simplitatea rafinată a siluetelor drepte, cu talia subliniată prin croială sau cu cordoane şi linia umerilor accentuată (păstrind mai mult sau mai puţin măsura proporţiilor juste), o modă care face in mod deosebit apel la supleţe şi zvelteţe.

Lungimile ca intotdeauna nu se fixează la un anume raport : sint fie imediat sub genunchi, fie coboară pină la jumătatea gambei sau pină la gleznă (la imbrăcămintea de seară şi la pantaloni).

Ce prezintă caracteristic moda 1980 ca imbrăcăminte ?

– In garderoba feminină succesul unor sortimente cum ar fi rochia şi clasicul costum taior – care sint dealtfel şi articolele reprezentative pentru stilul „retro". Alături de ele continuă să se bucure de avantaj ansamblurile. Ele pot fi uşor desperecheate şi purtate ca piese separate, după principiul combinărilor.

Eficacitatea reclamată de ritmul vieţii moderne reclamă la rindul ei o imbrăcăminte cit mai uşoară şi mai apropiată scopului. De aceea se face in continuare apel la structura imbrăcămintei de tip sport, care suportă la rindul ei modificări şi adaptări conforme „noii linii". Adică jachete tip bluzon, dar cu umeri laţi şi accentuaţi prin perniţe sau prin diferite artificii de croială – creţuri, cute, falduri etc., – şi terminate la bază cu cordon sau prin culisaj ; sahariene, cu aceeaşi revizuire a liniei umerilor, canadiene ş.a.m.d. Aceste piese sint asociate de predilecţie cu fuste, deşi pantalonul este un articol de modă in intregime schimbat ca optică : fixat in talie pe cordon (ingust sau lat tip corseletă) este lejer pe coapse şi foarte mult ingustat la terminaţie, iar ca lungime se opreşte imediat la gleznă.

Pentru sezonul de iarnă revendicativ rămine mantoul, care ca noutate este marcat de o uşoară tendinţă de masculinizare stil „sacou", cu umerii laţi şi uşor ingustaţi la bază. Atenţie specială se acordă greutăţii minime la aceste produse. De aceea sint preferate şi selecţionate stofe pufoase şi călduroase, suple ca tuşeu.

In ansamblu liniile modei 1980 sint simple, nota de originalitate şi noutate fiind obţinută insă prin detalii, care nu mai sint atit de lucrate, cit studiate ca modalitate de expresie a produsului. Consemnăm ca o particularitate de modă gulerele mici, fixate in jurul gitului, gulerele tip şal sau cu revere, care sint lungi şi inguste. De asemenea, trebuie subliniată prezenţa cordoanelor, sofisticate ca formă şi mărime. In general foarte late, din piele, antilopă sau mătase, ele se string intr-o cataramă, care adeseori are valoare de bijuterie.

Moda masculină deşi continuă să fie mai puţin comentată nu e lipsită de noutate.

Este corelată ca tendinţă la acelaşi stil „retro", cu aceleaşi trăsături – umeri marcaţi şi drepţi şi siluete drepte, tubulare. Aspectul lucrat şi grija pentru efectele subtile sint concentrate, de asemenea, tot la partea superioară a produselor : gulere, plătci, amanşuri etc.

Sacourile sînt drepte și ușor scurtate ca lungime, cu revere înguste și alungite, butonate la unul sau două rînduri, încheiate jos în talie într-unul sau doi nasturi. Aceleași caracteristici au și mantourile și celelalte piese lungi — pardesiuri sau impermeabile, deși acestea din urmă nu renunță ca stil la clasicul „trench".

Revizuit mult este și repertoriul îmbrăcămintei de formulă sport ale cărei piese de rezistență sînt bluzoanele, hanoracele, saharienele și restul jachetelor rămase nenominalizate încă dar diferențiate prin lungime — 7/8 și prezente în ansamblurile destinate sezonului friguros.

*

O cronică de modă nu poate fi încheiată fără o caracterizare, fie și succintă, a paletei de culori.

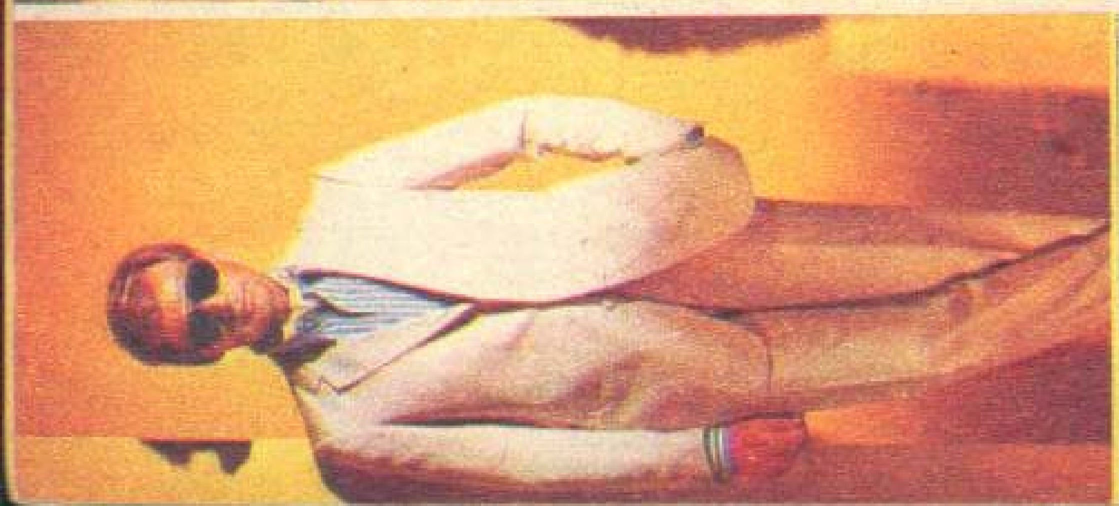
Pentru 1980 este propusă o gamă de culori mult mai tonică și mai sonoră în combinații decît anul trecut : roșul, galbenul, albastrul, verdele-brad sau smarald, — violetul, fuchsia, bordeaux-ul sau purpura. Se merge pe principiul combinațiilor de complementare, în care intervin însă neutrele — în mod special bejul și griul. Maronul este prezent, dar este închis, mergînd spre negru sau spre brun-roșcat.

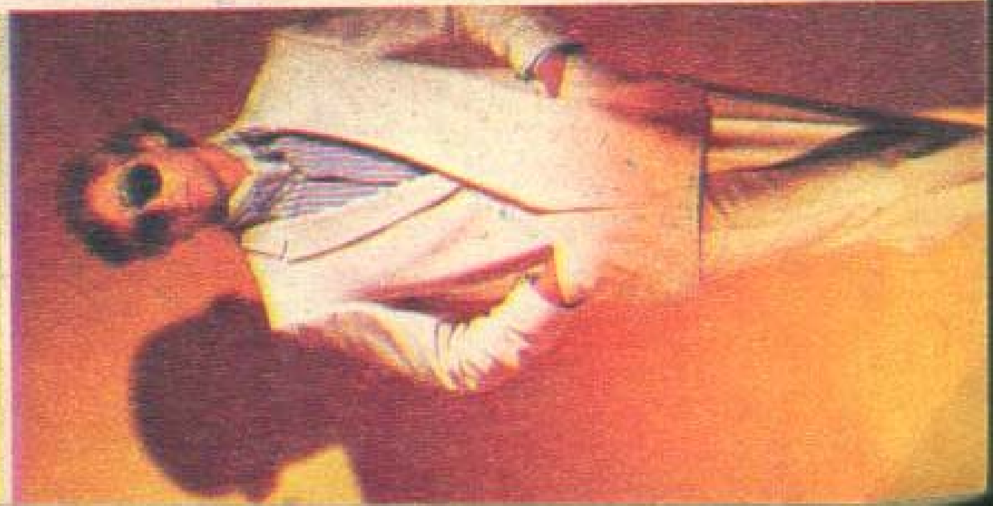
Pentru bărbați paleta este de asemenea mai bogată și mai nuanțată cromatic.

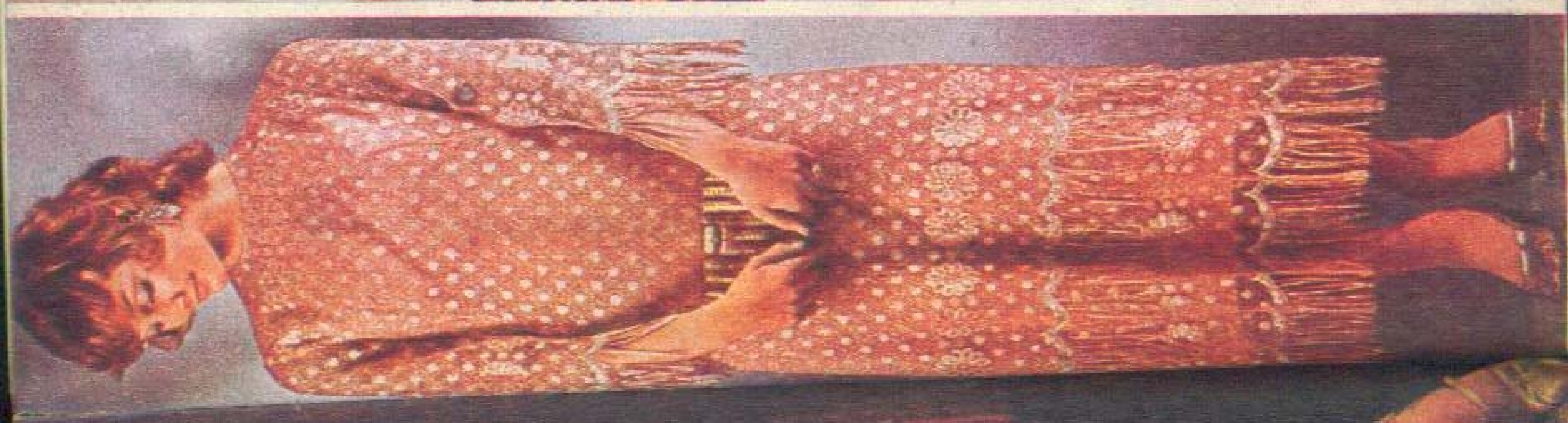
Chiar dacă costumul, mai ales în ținutele elegante continuă să fie brun, bleumarin sau în nuanțe de bej și gri, cămășile și cravatele vor fi mai colorate (fără a fi însă stridente).

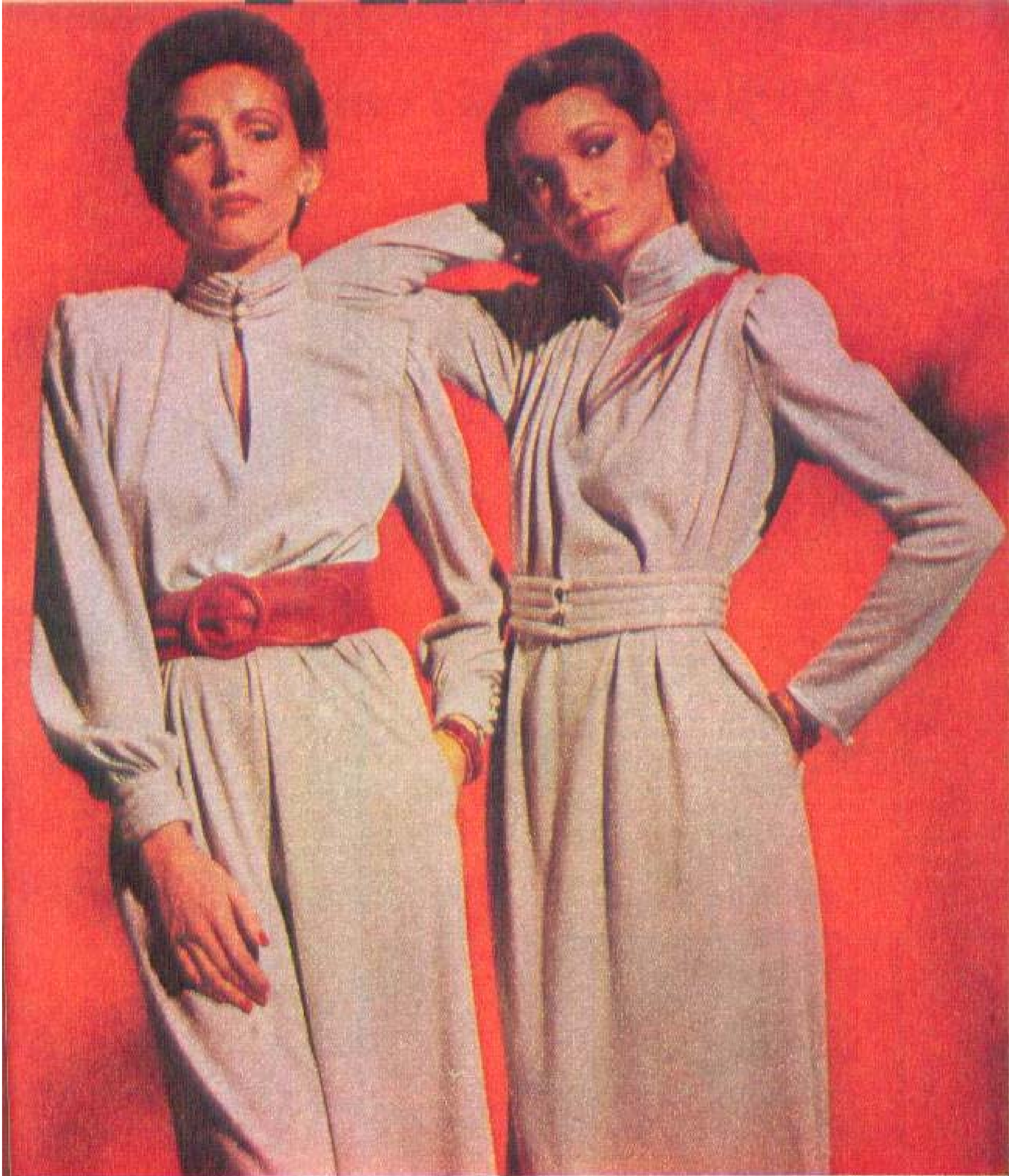
V. PAUN ■

MODA 1980

Pornind de la mitologie

Parnasul era socotit în antichitate drept lăcaş al muzelor, fiindcă pe pantele erodate şi sălbatice ale vestitului munte din Focida, alături de sanctuarul delfic — simbol statornic al panelenismului —, se afla şi grota corcydă în care sălăşluiau muzele, patroane ale ştiinţelor şi artelor în credinţa vechilor greci.

Vecinătatea nu e întîmplătoare. Ea ilustrează, o dată mai mult, strînsa uniune dintre mitologie şi istorie, dintre creaţia fanteziei populare şi realitate.

Literatura marilor clasici ai antichităţii care s-au inspirat din lumea miturilor (poemele homerice, Eneida, Metamorfozele lui Ovidiu), pe lîngă valoarea ei umană şi universală, a adus o importantă contribuţie la dezvoltarea ştiinţei istoriei şi geografiei, sau a cercetărilor privind civilizaţiile popoarelor dispărute.

În decursul vremii lumea miturilor şi-a dovedit inepuizabila ei fecunditate, atît pe plan literar — de la Homer la Dante, la Cocteau sau Sartre —, cît şi pe plan artistic — de la Fidias la Michelangelo, la Bourdelle sau Brâncuşi.

Colosul din Rhodos trebuie să le fi apărut de pe mare corăbierilor de acum peste două milenii la fel de grandios şi de uimitor cum le apar contemporanilor noştri cînd se apropie de Mont Rusemone în South Dakota statuile colosale modelate în stîncă, ale preşedinţilor Statelor Unite.

La cele şapte minuni ale lumii cunoscute de cei vechi, printre care se numărau piramidele egiptene, grădinile suspendate ale Semiramidei sau farul de la Alexandria, s-ar putea adăuga multe alte realizări culminînd cu marile construcţii ale epocii noastre, din care e deajuns să cităm turnul Eiffel, Empire Building sau uriaşele hidrocentrale de pe Volga şi de la Porţile de Fier.

Apollo din Belvedere

Zeus din Histiaca

În faţa statuii colosale a lui Zeus din Olimpia, necunoscutul pelerin venit de la îndepărtatele hotare ale lumii elene se va fi plecat pradă unui extaz învecinat cu delirul care l-a făcut pe Michelangelo să lovească în genunchiul faimosului său Moise cu ciocanul, poruncindu-i să se mişte : într-atît noţiunea de „piatră", de „neînsufleţit" devenise străină miraculoasei întrupări artistice.

Toate epocile şi toate civilizaţiile îşi au mitologiile lor.

Dar Icarul vremurilor revolute a devenit omul Cosmosului din zilele noastre.

Zeus, mînuitorul fulgerelor şi al trăznetelor, justiţiarul temut al zeilor şi al oamenilor, deţine astăzi energia atomică şi nucleară, devenind cu adevărat stăpînul absolut al Universului.

Forţa războinică oarbă şi crudă, reprezentată odinioară de Ares, îngrădită şi dirijată uneori de clarviziunea Palas Atenei, a existat mereu şi va exista poate şi de acum înainte.

O domină în secolul nostru şi o subjugă într-un consens unanim, pacifist, intervenţia salutară şi conştientă a tuturor popoarelor lumii.

Pentru explorarea mărilor şi a oceanelor, pe lîngă şiretenia şi ingeniozitatea lui Ulise, au devenit necesare şi indispensabile,

curajul și perseverența unui Heyerdal, cunoștințele și aparatura unui Cousteau.

Mitologia s-a dovedit a fi nu numai un limbaj al poeților și al artiștilor, întorși spre o lume străveche, dispărută : legendele și miturile continuă să stea mereu la baza actelor și a gîndurilor noastre.

Știința actuală și-a creat și ea miturile ei în care Omul este omniprezent și omnipotent. Dar meritul de a fi făcut din Om — erou tenace și neînfricat al tuturor timpurilor —, protagonistul atît de numeroaselor povestiri, bogate și profunde, în care s-a exprimat esența civilizațiilor cărora le datorăm existența, noi și civilizația noastră, revine Greciei antice.

Mitologia greacă a făcut pentru prima oară din Om întruchiparea spectaculară a tuturor zeilor și eroilor săi.

În strălucirea lui Apollo și-n frumusețea Afroditei, în tenacitatea lui Herakles și-n vitejia lui Tezeu, în măreția și-n tragicul mitului prometeic, sînt exaltate calitățile Omului.

Arta — literatura, muzica, pictura, sculptura, aflate odinioară sub oblăduirea muzelor — n-a făcut altceva de atunci încoace decît să celebreze, într-un cor unanim, omenescul, universalitatea și grandoarea lui. A făcut-o inițial prin operele nemuritoare dăltuite de Fidias, Myron, Scopas, Polyclet, Lysipp sau Praxitele.

A făcut-o prin măreția arhitecturii, splendoarea proporțiilor și perfecțiunea formelor cu care au fost ideate și înălțate

Templul lui Apollo din Delfi

Silen cu Dionisos copil

temple precum cele din Agrigent sau de la Pestum, din Olimpia, Delfi, Corint, din Efes sau Pergam.

Și a făcut-o prin acropolele marilor orașe-cetăți, adevărate giuvaere de frumusețe și armonie, între care se detașează sublime Acropolea Atenei, unde se înălțau Parthenonul, Wrechteionul, Propyleele sau templul Atenei Nike.

Astăzi lumea mecanizării și a automatizării care — așa cum s-a spus pe drept cuvînt — nu mai are timp să producă plăzmuirile atît de necesare ale fanteziei, dar suferă în sinea ei că a pierdut această formă de echilibrare sufletească, se întoarce cu entuziasm dar și cu nostalgie către acele începuturi ale istoriei omenirii, bogate în legende și mituri, la a căror prospețime se înviorează și-n a căror actualitate se regăsește.

Se întoarce cu entuziasm și se regăsește, așa cum se regăsesc oamenii maturi în amintirile copilăriei lor : un spectacol unde ei nu mai au nici un rol dar la care asistă cu emoție și cu luare-aminte, căci în el redescoperă lucruri pe care le-au uitat demult.

Fiindcă omenescul, în esența lui, a fost întodeauna și rămîne același.

Așa cum lăcașul Muzelor rămîne și astăzi, totuși, Parnasul.

ANCA BALACI ■